

Dergimizin 16. sayısını çıkarmanın mutluluğuyla tekrar merhaba...

Bu sayımızda da birbirinden ilgi çekici makaleler yer almakta. 16. sayının dosya konusu olarak Orta Doğu'da değişen güç dengeleri doğrultusunda "Orta Doğu'da son siyasi gelişmeler ve Kürt/Kürdistan meselesi" olarak belirlemiştik. Ayrıca, tabii ki dosya dışı yazılarda yer almakta.

Dergimizin özellikle dosya konusu yazıları okunurken yazının yazılma tarihi (bu tarih her makalenin sonunda yer almaktadır) öncelikle dikkate alınmalıdır. Kimi yazılar Abdullah Öcalan'ın çağrısından önce kimileri sonrasında yazılan yazılardır. Konu güncel olması nedeniyle derginin hazırlık aşamasında yeni birçok olay yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor.

Konunun güncelliği nedeniyle Editör'ü de haliyle dosya konusuna ayırdık.

Orta Doğu'nun ağır ve yakıcı gündemleri çok. Kürt/Kürdistan meselesi de bu gündemlerin ilk sırasında yer alıyor.

1- Öncelikle Orta Doğu'da yakın zamanda yaşanan köklü değişim ve dönüşümlerin başlangıç tarihi olarak Hamas'ın 7 Ekim 2023'te İsraili sivillere dönük saldırısı ve devamında İsrail'in Gazze'ye dönük soykırım hareketına başlamasıdır. İsrail sadece Gazze'ye dönük hareketla yetinmedi. Beraberinde İran'ın Suriye ve Lübnan'daki vekil güçlerine dönük saldırıları (özellikle Lübnan Hizbullah'ına), Hamas ve Hizbullah'ın liderlerine ve İran'ın bazı komutanlarına dönük suikastlar, Esad rejiminin askeri alan ve silah depolarını vurması vb adımlar İran'ın bölge dışına itti, Esad rejimini zayıflattı.

2- Batı ve ABD'nin İdlib'de 2016'dan beri hazırladıkları HTŞ ve Colani'yi yukarıdaki gelişmeler sonucunda Şam'da iktidara taşıdılar. Esad rejimi sonlandırılmış oldu. Dolayısıyla HTŞ'nin 10 günde Şam'ı ele geçirmesi kendi gücünden kaynaklı değildi. Bu iktidar değişimi ile başta Suriye'de olmak üzere bölgede İran ve Rusya'nın etkisi kırıldı.

3- Devlet Bahçeli'nin Abdullah Öcalan çıkışı ve Öcalan'ın PKK'ye silah bırakın ve kendinizi feshedin çağrısı yine Orta Doğu'daki gelişmelerden ayrı düşünülemez. Orta Doğu'da değişen güç dengeleri, Türk devletini, algıladığı "tehdit" nedeniyle Kürt meselesinde adım atmaya zorluyor. Türk devleti bu adımı atarken Kürtlerin kolektif haklarını (özellikle Federasyon, Özerklik vb. statü meselesinde) ne kadar sınırlandırsam kârdır diyor. Bunu sadece Kuzey Kürtlerine dönük değil Batı Kürdistan için de hedefliyor.

4- Abdullah Öcalan'ın silah bırakma çağrısını olumlu buluyoruz. Umarız bu adım Kuzey Kürdistan'da sivil meşru siyasetin ve barışçıl demokratik çözümün önünü açar. PKK'nin feshi ise daha çok PKK'nin kendisini ilgilendirir, karar kendilerindir. Diğer

tarafтан federasyon, özerklik, otonom ve hatta "kültüralist" hak ve taleplerden vazgeçme çağrısını ise doğru bulmuyoruz.

Buna karar verecek olan Kürt halkının kendisidir. Bağımsızlık da dahil her türlü statü bir ulusun Kendi Kaderini Tayin Hakkı meselesidir. Kürt halkı kendi kaderini çizecek güç ve ruha sahip bir ulustur. Bu konuda KKP Parti Meclisi'nin 25 Şubat 2025 tarihli Çağrısına ilişkin 2 Mart 2025 tarihli tutumu dergimizin bu sayısında yer almaktadır.

5- Türk devleti sorunu çözmeye dönük kimi olumlu mesajlar verse de hem pratikte adım atmaması hem Batı Kürdistan'a dönük sivil ayrımı yapmadan saldırılarına devam etmesi hem de Kuzey Kürdistan'da kayyumlar başta olmak üzere sivil meşru Kürt siyasetçilerine dönük gözaltı ve tutuklamaların sürmesi, Türk devletinin soruna bakışındaki ciddiyetsizliğini göstermektedir. İnkâr, baskı ve zulüm politikalarının devam etmesi bugün olmasa yarın bu süreci başarısız kılacaktır. Bu nedenle Türk devleti süreci zehirleyecek adımlardan kaçınmalıdır.

6- Bir diğer önemli gelişme ise HTŞ ile SDG arasında yapılan anlaşmadır. Bu anlaşma için çok net görüşler belirtmek zor. Çünkü her şey daha çok yeni. Ama bu anlaşmayı hem Suriye nezdinde hem de uluslararası anlamda Rojava'nın meşrutiyeti açısından önemli buluyoruz. Lakin unutulmaması gereken noktalar olduğunu da düşünüyoruz. Türk devletinin, başta Özerk Rojava'nın statüsünün tanınmaması olmak üzere HTŞ'yi birçok yönden siyasi kuşatmaya alması bu sürecin takozlarından birisidir. Diğer taraftan HTŞ köken olarak IŞİD'le hem ideolojik hem de kadrolarıyla ortaklaştığı noktalar çok fazla. Yani HTŞ'nin radikal İslami ekseninde bulunması SDG ile birlikte Suriye devletini oluşturmalarının önündeki ikinci takozdur.

HTŞ'nin binin üzerinde sivil Alevi'yi katletmesini öncelikle lanetliyor ve dünya halklarını karşı tutum almaya çağırıyoruz. Bu katliam HTŞ'nin kuruluş kodlarıyla ilgilidir. Eğer HTŞ yeni Suriye'nin kuruluşunda Kürtlerle, Dürzilerle, Alevilerle, Hristiyanlarla anlaşamaz ise iktidarda kalma şansı çok az.

7 – Ayrıca Özerk Rojava'da ulusal birlik yönünde yeni gelişmeler var. PYD'nin içinde yer aldığı Kürt Ulusal Birlik Partileri (PYNK) ile ENKS arasında görüşmelerin başlamasını olumlu bir adım olarak görüyor ve kalıcılışmasını diliyoruz.

Dergimiz yayına hazırlanırken Newroz Bayramı kutlamaları haftasına girmiş olduk. Sosyalist Mezopotamya olarak halkımızın Newroz bayramını kutluyor ve bu Newroz'un halkımıza barış ve huzur getirmesini diliyoruz. Lakin dilemekle bunların gelmediğini de biliyoruz. Bunun için hem ulusal özgürlüğün sağlanması için hem de emek sömürsünü sonlandıracağımız yeni bir yaşam yani sosyalizm için Kürdistanlı işçi ve emekçileri mücadeleye çağırıyoruz.

16.03.2025

NIRXANDÎNEKE HEMDEMÎ

Lî Bakurê welêt xiyala xwe baş bidin civaka Kurdan: hinekî ji xwe re bîponijîn, li derdora xwe baş temaşe bikin û destê xwe deynin ser wijdanê xwe. Di vî fotografê civaka me de çi heye û çi tune ye gelo? Gava ku em bi duristî li vî fotografê civaka xwe baş temaşe bikin, em ê wê gavê bi hêsanî pêrgî rastîyên xwe yên ku tehl in bibin. Ev tehlî-ya ku heye him ji bona takekesan e û him jî ji bona doza Kurdan e. Weke sosyalîst û Kurdperwer, em ê çawa van rastîyan şîrovê bikin? Ma gelo seqa li gora heqa ye? Çima gotin û kirinên me li hevdû nakin? Di vê lêpîrsîna me de em ê li derdora van rastîyên civaka xwe li hev bigerin, em ê xwe nas bikin, em ê dûra çawa nêzikî hev bibin û van helwestên mirovên Kurd yên ku tehl in bixwazin veşêrin an na? Em ê bi hev re dirust bin an na? Em ê li ser tiştan, li ser pîrs û pîrsgirêkan bixwazin her gav

rastîyên civaka xwe binixwumînin an na? Em ê bixwazin şaşî û rastîyên civaka xwe ya ku berovajî transformeyî nava siyasetê bûne bibînin an na? Em ê her gav ji xwe re bibêjin; bila her tişt tenê ji min û partiya min re û hew an em ê bibêjin doza welatê me ya hev-beş di ser her tiştî re ye an na?! Em ê rê li ber mirovan jîr û zana vekin, an em ê şelaf û nekirkêran li dora xwe kom bikin an na? Em ê bixwazin bêdeng bimînin an jî em ê bixwazin bi rastîyên civaka xwe re rûbirû bibin an na?

Ez jî ji dil dibêjim; em divê bi xwe re û doza xwe re dirust bin û şaşî û kêmasîyên xwe jî tucara veneşêrin. Yan na wê ev bêdengî bibe malkambaxîya welatê me! Her gava ku em îro, bi hemd an bê hemdê xwe di avêjin, wê bibe bingehe formasyona civaka Kurdistan ya dahatû. Dîroka mirovantiyê û civak jî bi tevahî wilo

pêş de diçin. Çarenivîsa me di dîtin û pratîka me de ye û berpir-syarîya me jî di asta dawî de di siyaset û pratîka me de xwe dide der. Ji ber ku pratîka mirovan bi rastî nasnamê û hebûna mirovan e. Ev çalakî bi xwe mirovan pîralî derdixinê holê û wana şênber radixinê ber çavan, ango praksîs di formasyona xwe de, di asta dawî de dikeve pêşîya pêşdarazînan û nîrxên îdeolojîkî.

Belê, di civaka me de tu ji kê bi pîrse; wê ji were qala giringiya ziman û kultura Kurdan bikin. Wê ji mirovên derdora xwe re qala giringîya zimanê dayîkê bike. Bêşik wê qala zimanê perwerdê bike, wê qala nasnama Kurdan bike, wê qala edebîyata Kurdan bike, wê li ser Ehmedê Xanî, Feqîyê Teyran, Melayê Cizîrî, Cegerxwîn, Tirêj, Arjên Arî, Mehmet Uzun, Bro Omerî ûhw çawaleke gotin bibêje. Wê qala giringîya axavtin û nivî-

sandina bi zimanê Kurdî bike. Wê bi dengekî bilind bibêje; ku zimanê Kurdî winda bû, têk çû, an jî hate jibîrkirin, heke Kurd ji aliyê ziman de asmilê bûn, wê doza gelê Kurd vemire, nemîne, ûhw. Lê gava ku em tên ser rastîya xwe, rastîya welatê xwe, di pratîka me de ne zimanê Kurdî û ne jî edebîyata Kurdî li holê namîne! Xuya nake! Di rojev û têkiliyên Kurdan de, di têkiliyên girseyî de ne ziman heye û ne jî edebiyata Kurdan li pêş e.

Belê. Hûn bi kê re bi axivin wê qala tifaq û hevkarîyên siyasî bike, wê qala yêkrêzîya Kurdan bike, wê qala pêşeroja Kurdistanê bike, ûhw. Lê wê ev derdor her tim jî bi dîtî û kirinê xwe derizandike kûr di nava tevgerên Kurdan de saz bike. Wê bi xetên qalind her tim bibijê; em û ew! Wê hinek hêzên Kurdan li derveyî tifaqa Kurdan bihêle. Hilberîna fabrikasyonên ne rast û vala her tim di dewrê de ne. Xiyala xwe baş bide ne, ji salên 1960 an û vir de, li seranserê Kurdistanê dubendîtiyeke malkambax ketiya nava tevgerên Kurdî. Li her çar perçeyên Kurdistanê dubendîtiyeke bêwate derketiye holê. Em û ew, di nava tevgera Kurdan de bûye derizandineke derûnî. Em xwe bi xwe hevdû tune dikin, em ji hevdû re dibin asteng, em ji hevdû re dibin dijber. Em pêşîya hevdû dibirin, em xefkan li ber hevdû vedidin. Di van tevgerên Kurdan de Kurd îca baş fêm korî bûne. Ders û aqil ji dîrok û pratîka xwe ya malkambax nagirin. Heman şaşîyan her dem dubare dikin. Ew sê sed salê ku em qala tifaqa Ehmedê Xanî dikin, lê sed û yek hicetan jî em pêşkêş dikin ji bona ku yêkrêzîya Kurdan ava nebe! Ev bi rastî çi nekirkêrî ye? Çi fêm korî ye? Çi beradayîbûn e?

Ev nezanî û ew helwesta tehl, bi dîtina min ji nixandineke ku ne li gorî rastîya demê ne derdikevin holê. Ma bêtîr nixandineke ku li gorî berjewendiyên demê

Em divê ji xwe bipirsîn; di vê rewşê de zimanê Kurdî çi qasî tê axavtin, kedkarên zimanê Kurdî di nava civakê de çi qasî xwedî qîmetin. Civak û siyaseta çi qasî li nivîskarên xwe guhdar dike, çi qasî berhemên wana dixwîne, divê em vê helwestê jî baş nîqaş bikin. Di vê mijarê de bîdengîyeke xain li pêşberî me ye. Ev bîdengî divê were çirandin û Kurd ji hevdû hesaban bipirsîn. Kijan derdor gunehkar in? Ma siyaseteke Kurdperwer bê zimanê Kurdî dikare biser bikeve gelo?

were xwendin, xwendineke li gorî rastîyên dinyayê be, wê mirov çi qasî bikaribê derdora xwe baş fêm bike gelo? Ma ku mirov li gorî dema xwe nexwîne, neponije, ma ku mirov aqilê xwe ji bona çareserîya tevahî bikarneyîne, ma ku mirov bernamêyan derbasî nava jiyanê neke, ma ku tehlî bi me şêrin nebe, ma ku hest û ramanên me li hevdû nekin, ma ku teorî û pratîka me silavê li hevdû neke, wê mirov çawa bikaribe çareserîyan pêşkêş bike heval?

Em divê ji xwe bipirsîn; di vê rewşê de zimanê Kurdî çi qasî tê axavtin, kedkarên zimanê Kurdî di nava civakê de çi qasî xwedî qîmetin. Civak û siyaseta çi qasî li nivîskarên xwe guhdar dike, çi qasî berhemên wana dixwîne, divê em vê helwestê jî baş nîqaş bikin. Di vê mijarê de bîdengîyeke xain li pêşberî me ye. Ev bîdengî divê were çirandin û Kurd ji hevdû hesaban bipirsîn. Kijan derdor gunehkar in? Ma siyaseteke Kurdperwer bê zimanê Kurdî dikare biser bikeve gelo? Ma em nabêjin, Em Kurd in, Zimanê me Kurdî ye û welatê me jî Kurdistan e! Em di qadên civakê de û li derdora van nîrxan bi hevdû re

dikarin çi bikin gelo? Rêxistinên siyasî, yên sîvîl, rewşenbîr û nivîskar, weşanger dikarin bi hevdû re çi bikin? Ma em hemû bi hevdû re ne hewcedarên hevdûgirtin û platformên perwerdê, kultur û Zimanê Kurdî ne? Ma em ne hewcedarê hilberîna zanabûnan li ser ziman, dîrok û civaka Kurdistanê ne? Ma siyaseta bê zanabûn dibe, ma siyaseta bê xwendin dibe? Ma siyaseta bê pratîk dibe? Ji bona ku doza me bi ser bikeve, em ê çawa karibin hevkarîyeke madî-manewî û avakirina sazîyên hevbeş li welatê xwe organize bikin? Li ser vê rastîyê divê em siyaseta Kurdewar û mayînde pêş de bibin.

Divê ev pirs û çareserîyên wana bi hevdû re û bi dildarî bikevin nava rojeva Kurdan. Divê siyaseta Kurdperweran li ser van nîrxan formata xwe bigire. Em îro dibînin ku li Bakurê Kurdistanê qelsiyeke xwendin û axavtina bi Kurdî heye. Rewşa Kurdan di vê mijarê de bi rastî xerab e. Kurd ji nîrxên xwe yên bingeîn bidûr ketine. Di rewşê wilo de bi tevahî tiştên gotin lê ev gotin bi pêwîstî nayên bicîh kirin. Mirov pîralî dibîne ku çewçeweke vala ketiyê rojeva civaka Kurdan û qimeta zanabûnê jî nemaye. Cahil îca şîretan li rewşenbîr û nivîskaran dikin! Gendel qala exlaqê bilind dikin, zexel şîretan li çalakvanan dikin! Feodal û kedxwîr qala giringiya keda mirovan dikin! Ango gelek tişt berovajî bûne.

Belê, ne ku ez dixwazim nostaljiyê derxinim pêş, lê belê nîfşê siyaseta Kurdî ku beriya 12 îlonê çalak bûn, bi rastî jî aliyê xwendin û nîqaşên fikrî de gelekî li pêş bûn. Qayîş û berberîyeke fikrî û teorîk hebû, ev rast e. Her kesî jî aliyê xwe de dixwendin û beşdarî nîqaşên ramanwerî dibûn, zanabûn xwedî qîmet bû, mirovên nezan nedibûn pêşeng, rêber, berpirs, şaredar, parlamenter, rêvebir. Vê helwesta hanê tevgera

Kurdan bi gavên mezin her bi pêş de dibir, pileya hişmendiya siyasî û teorîk bilind dibû û bi hezaran berhem jî dihatin afirandin. Bi sedan pirtûk, kovar, rojname dihatin weşandin, dihatin xwendin, dihatin belav kirin, dibûn zanebûn û di nava siyasî de cîhê xwe digirtin. Çalakvanan ev berhem bi carekê re -tev rastî û şaşiyên wana- da-diqûrtandin û derdiketin mazata xebata siyasî û rewşenbîrîyê û xwe ji hevdû re pênasê dikirin. Xetên xwe zelal dikirin.

Lê îro çend nivîsên bê zanebûneke dîrokî û civakî, di medya civakî de bûne çareserîya hemû pirsgrîkên welatê me! Bê medya civakî jîyan nabe! Wîlo tê bahwer kirin. Medya civakî jî ji pir alîyan de takekesî bûye. Her kes li vir hebana xwe vala dike! Medya civakî di vê tevgirêdanê de bûye wargeha mirovên egosentrîk. Ev qada ku li ber bayê keysparezîyê, li ser bendera gund, di vê dema taybet de ji me re kayê diderin, niha ev qad bi rastî ji mirovên egosentrîk mişt bûye. Di vê tevgirêdanê de û di berê jî destarê me kevîran hûr dike û li ser tehtên welatê me jî bi qantiran cot dikin! Mirovên ku di van çalakîyên medyayî de beşdar dibin, tiştê ku ew nizabin tune! Her tiştî ew dizanin! Navenda dinyayê û Kurdistanê ew in! Ji xwe re jî dibêjin; heke em xwe ji ber Kurdistanê bidin alî, kevîr li ser kevîr namîne! Lê bahwer bikin hayê kesî ji wana tune! Rojeva mirovên me yê welatperwer, çalakvan û dîtinên medya çêkerên me yê egosentrîk qet jî li hevdû nakin. Hinek ji me li Binxetê ne û hinek jî me li Serxetê ne! Hinek ji me li welat in û hinek jî me li derveyî welat in! Hinek jî me tembûra Kurmancî lê-dixin, hinek jî me dîsko dileyîz in! Weke ku hozanê me yê Nisêbînî jî dibêjin; Îsko, bi kiras û xeftan çûye disko!

Belê. Berê dihatê gotin ku

**Veca, sosyalistî û Kurdperwerî-
yeke ku bêzanebûn be û bê-
helwestên hemdemî be, wê
nikaribe bi hûtên Rojhilata Navin
re têkevin nava berberîyeke
siyasî. Tevgera Kurdan divê
xwe îro li derdora rastîyên ku
civaka me dorpêç kirine, ji nûve
dizayn bike. Di vê tevgirêdanê
de civaka Kurdan divê nîrxên
xwe yê dîrokî, civakî û kultura
berxwedanê derxîne pêş. Ji ber
ku teslîmbûn tucaran bi kêrî doza
Kurdan nayê.**

zanebûn desthilatdari ye, niha dewlemendî û nezanî bûye desthilatdarî. Niha di civaka me de berjewendî parêzîya takekesî û şelefiya bêbingeh bûne desthilatdarî! Di civaka me de her kes biqasî şeleffî, nezanî û dewlemendiya xwe bûyê xwedî gotin. Tu qûretiyên vala bike û di nava nezanan de berbi avê de berd e! Canbazîya fikrî û nepixandina vala li gelek derdoran bûne sixletên sereke di nava xebatên rewşenbiran de. Yê ku hinek perê wana hebin jî, di her warî de qûretîyan dikin, derfetên siyasî bi dest dixin, di van qadan de mafîya û feodalên me jî bûne demokrat, rewşenbîrên me jî heta niha nebûne rewşenbîr, rojnamevanên me jî heta niha nebûne rojnamevan. Lêkolîner û nivîskarên me jî wîlo ne. Gelek tiştên me qûrmiçî mane. Gelek siyasîmedarên me bûne Tîk Tok çî û dikên Kurdan jî li ser sergoyên dagirkeran bang didin! Ma bi rastî bav û kalên me negotibûn; “dengê dike me li hewa bangdana wî bi derewan!” Yê ku li van derdoran baş şelafîyan dikin jî nanê xwe di nava satilên hingîv dadikin. Şeleffî ji wana re bûye nan û ava siyasî, mirov di nava siyasî de ewqasî zû bilind dibe. Mirov çiqasî vala bi

axive, mirov ewqasî zû dibe xwedî derfet û di nêrdewana populerbûnê de hildikişê jor. Bê rêgezî bûye rêgez. Ango aşê me çûyê û em jî bi dûv çeqçeqê ketine! Barhilgira me qulipîye, em ji di nava alavan de li mûçingan digerin! Hunermendên me yê payebilind jî di berê ji garana gund re li bilûrê dixin, rewşenbîrên me jî çira xwe danîne ber koran û nîvfilozofên me jî di asteke teorîk de dibêjin, em ê ji şelîman peqlawê çêbikin! Femînîstên me yê bê pergal jî dibêjin; çima heta niha dinya li ser kiloçên Gamasî zivîri ye!

De îca were û vî kerî di vî neqabî re derbas bike lo!

Veca, sosyalistî û Kurdperwerîyeke ku bêzanebûn be û bêhelwestên hemdemî be, wê nikaribe bi hûtên Rojhilata Navin re têkevin nava berberîyeke siyasî. Tevgera Kurdan divê xwe îro li derdora rastîyên ku civaka me dorpêç kirine, ji nûve dizayn bike. Di vê tevgirêdanê de civaka Kurdan divê nîrxên xwe yê dîrokî, civakî û kultura berxwedanê derxîne pêş. Ji ber ku teslîmbûn tucaran bi kêrî doza Kurdan nayê. Bi her awayî û bi baldarî divê em xwedî li nîrxên keda mirovan derbikevin. Xwe li miqabilî bahozen asimîlasyona fikrî û kulturî ragirin û siyasîetê ji bona doza Kurdistanê derxînin pêş. Ji bona jîyan û siyaseta Kurdî, divê em nîrxên kedkaran û pîvanên Kurdperwerîyê ji xwe re bikin bingeh. Pêşî divê em devê derîyê mala xwe, nav mala xwe paqij bikin û ji mirovên derdorê re bibin mînak. Divê em pêşî şoreşgerên Kurdistanê bin. Dûra jî, bêşik û bêmitale divê mertalê Kurdan ji bona pêşeroja welatê me him nîrxên welatperwerîyê bin û him jî helwestên enternasyonal bin.

Ji ber vê yeke jî, Kurd divê bixwînin, divê bihevîre biaxivin, divê canbazî û şeleffî ji nava Kurdperweran û sosyalîstan

were qewirandin. Divê zanebûn û taybetmendiyên erênî bibin nîrxên sereke di nava siyaseta welatperweran de. Divê em hemû bi hev re li rê û rêçikan bigerin û ji bona siyaseteke Kurdî ya jîr û jêhatî dergehan vekin. Bila her gav Kurdên xweragir pêşengîya civaka me bikin. Em bi hev re wana bidin pêş û xwedî li keda wana derkevin. Her kes li gorî jêhatbûna xwe divê di nava siyasete de cîhê xwe bigire. Divê em hemû bi hevdû re, hevbeş û bêcudakirin xwedî li nîrxên welatê xwe derbikevin, qîmetê bidin keda mirovan û hêvîyeke mayîn de ji derxinin holê.

Di xebata welatperweriyê de divê hesûdî, zikreşî, bêbextî tune be. Siyaseta ku qerpalî be û li ser nîrxên neyênî ava bibe ne bikêrî xwe tê û ne ji bi kêrî doza welatê me tê. Di siyaseta welatperweran de qurêtî û qerpalîbûn, nîrxên neyênî asta siyaseta Kurdan nizm dîkin. Fitneyîyê dixwe nava refên siyaseta welatperweran. Siyaseta ku bingehe xwe ne li ser zanebûnên ekonomî, kultur, ziman, dîrok, felsefe, hûner, edep, bajarvanî, îdarî, hiqûqî bigire, civaka xwe baş nasneke, wê di pêşerojê de nikaribe bi serketî be jî. Ma bi rastî siyaseta bê zanebûn dibe gelo? Em hemû dizanin û dibêjin ku siyaseta ne ji bona listikên siyasî ye, ne ji bona fên û futa ye, siyaseta divê ji bona çareserkerina

pirsgirêkên civakî be. Rastîyan û encamên siyaseta di dîrokê de heta niha formata xwe wilo girtine. Ji ber vê yekê jî divê Kurd xwe di her warî de têkûz bikin, divê bixwînin, derdora xwe bibînin, xwe bi rêxistin bikin, xwe nas bikin, baş li hevdû guhdar bikin, xwedî li tecrûbe û zanebûnê derbikevin û qîmetê bidin nîrxên sivilayetî û hemdemî.

Di vê tevgerêda nê de medya Kurdî xwediyê roleke sereke ye. Medya divê pirsên civakî derxîne rojevê. Medya Kurdan divê berîya her tiştî Kurdî be û welatperwer be. Zimanekî çeker bikarîne. Divê pirsên siyaseta hevbeş û kulturî derxîne pêşberî mirovên Kurd. Divê kovar, malper, weşanxane, rojname, tv ji bona ku xwendinê pêşde bibin çalakîyên watedar bikin. Programan lidar bixînin. Divê pirtûk werin danasîn, niqaş kirin, stratejî werin formulêkirin, bi nivîskaran, mamosteyan, rewşenbîran, hunermendan, siyasatmedaran re gotûbêj werin kirin. Divê Kurd di nava xwe de fikir û ramanan baş niqaş bikin, ne agir bidin lîstikên sîyasî û êrîşkirinê şexsî. Divê em her tim hevbeşîya Kurdan derxînin pêşberî civakê û qada siyaseta.

Heke ku em wilo bikin, wê magazîna siyasî li beramberî mezinbûna doza Kurdan gav bi gav, roj bi roj biçilîşe. Wê asta siyaseta

Kurdan berz bibe. Wê gavê em ê têkevin ser rêya ronahî û sivilayetiye. Wê gavê megalomanî û şovmenî di nava tevgerên Kurdan de wê ewqasî ne li pêş be. Yê ku bixwazin şovmentî û megalomantiya bikin, bila karê xwe, bi tena sere xwe, li derdorên ku jî mirovan xalî ne bikin! Li bin dara xwîzê, bi tena serê xwe bila ji xwe re qeşmeriya bikin û bibin heyrane xwe. Ji bona ku em bigihêjin van encamên xwe yê mayînde jî, divê em xwendinê stîmule (handan) bikin, karê entelektuelî berz bikin, mirovên xwedî wîjdan derxinin pêşberî civakê, qîmetê bidin zanebûnê. Fikir û ramanan bi duristî niqaş bikin, derfetan pêşkêşî mirovên jêhatî bikin, rê li ber welatperweriyeke jîr û jêhatî vekin. Bi rastî û bi rastî ji bona ku em bigihêjin van armancên payebilind divê em her gav xwendin û nîrxandinên hemdemî bikin!

Weke ku helbestvan Biro Omerî jî dibêje, “Her kesî gula di destê xwe de kirîye gulav, a min bi tenê di destê min de maye çilmisî û xav!” Ew bi vê yekê dixwaze rewşa welat û zimanê xwe derxîne pêşberî civaka Kurdan.

Kurd jî divê gula di destê xwe de bikin gulav! Peyama helbestvan ewqasî zelal e!

Sibat 2025

Sibel ÖZBUDUN

"Artık kadınları evin içinde ömür boyu mecburen mahsur ve mahpus kalma zamanı geçmiş tir. Şimdi artık o eski adet ve gelenekleri ve utangaçlıkları kendimizden atarak kendi gerçek insani görevimize sarılmamız, ruhumuzun zayıflığı, güçsüzlükleri, korku ve çekingenliklerimizi kendimizden uzaklaştırmamız ve erkekler gibi çabalamamız. Can vererek şehadeti bile kucaklamamız."¹¹

"AYKIRI KADINLAR" TARİHİNDEN: KAZVİNİ TAHİRİ

“Öyle görünüyor ki Allah kadınları erkeklere sınav olsun diye yarattı. Şaraba yanaşmak haram olduğu gibi, ötekine, kadınlara yanaşmak da o kadar haramdır. Güzel kadınlar hicaplarından sıyrıldıklarında yıkım sağanaklarına yol açar. İran’da böyle bir kadın vardı: Kürret-ül Ayn...

Kürret-ül Ayn son derece güzel bir kadındı. İyi eğitim görmüştü ve hitabet sanatında güçlüydü. Fars dilinde şiirler yazıyordu.

Ali Muhammed Bab’ın yeni bir din icat ettiğinden haber aldığı anda, yalnızca bu dini benimsemekle kalmadı, aynı zamanda bu dinin vaizi oldu. İnsanları bu yeni dine çekebilmek için örtüsünden vaz geçti, ve insanlarla karışık güzelliğini sergileyerek yeni dini va’z etmeye koyuldu. Güzelliği sayesinde çok sayıda insanın aklına girmeyi başardı. Ailesi ona karşıydı, ama boyun eğmedi. Amcasının öfkesinden korkuyordu, bu yüzden âşıkklarını o kutsal ruhu katletmeye yönlendirdi. Âşıkklarından birkaçı

amcasını aramaya çıktı, bir camide ibadet etmekte olduğunu öğrendiler. Oraya gidip müçtehidî namaz esnasında şehit ettiler.

Muarızlarından en önemlisi devre dışı kalınca hedonizmini daha bir şevkle va’z etmeye koyuldu... Faaliyetleri İran’da fazlasıyla gerilim yarattı. İran Şahı onu yakalamak için ordusunu gönderdi... Sinsi Kürret-ül Ayn saraya getirildiğinde yüzü açıldı; kral bakışlarını öne eğdi ama ötekiler onun göz kamaştırıcı güzelliğini dikizlemekten geri duramıyorlardı.”¹²

Hintli yazar İsmail Hacı Ghulamali Şia aile yaşamını betimlediği Zehra Bano’da 19. Yüzyıl İslâm dünyasının en dikkat çekici kadınlarından Kürret-ül Ayn’ı bu hayranlık/tiksinti karışımı duygularla betimliyordu... Ortodoks yazında başkaldıran, aykırı kadınlardan hiç de esirgenmediğini bildiğimiz bir dil...

Peki kimdir Kürret-ül Ayn? Ya diğer adlarıyla Fatima Baragani, Zerrin Tac, Fereh-ül Fuad, Tahiri?

Fatima Zerrin Tac Baragani, 1817 ya da 1818’de İran’ın dini ve ticari merkezlerinden Kazvin kentinde dünyaya geldi. Babası Molla Muhammed Salih ve amcası Molla Muhammed Taki, devrin ve kentin ünlü din âlimlerindendi; her ikisi de katı din yorumlarıyla tanınmış, amca Muhammed Taki, Babîliğin önceli, rafizi kabul edilen mehdici Şeyhîliğe karşı verdiği amansız mücadeleyle ünlenmişti.

Genç kuşaklar ebeveynlerine başkaldırır çoğunlukla. Fatima’nın erkek kardeşlerinden biri de öyle yaptı, Şeyhi önderlerinden, amcasının hasmı Seyyid Kazım Reştî’ye biat etti...

Oysa aileye “ihanet”in büyüğü, Fatima’dan gelecekti. Ama daha çocukluğunda herkesi hayran bırakan parlak zekâsı ve öğrenme azmi, kimsenin aklına böyle bir kuşkunun düşmesine mahal vermiyordu 1820’li yıllarda.

Kız kardeşi Marziye ile birlikte, babası ve amcasının “rahle-i tedris”inden geçti. Olağanüstü yetenekleri, içinde yaşadığı taas-

sup ikliminde babasının yüreğini yumuşatmış olmalı ki, kızının ilköğrenimden öte eğitim görmesi-ne izin verdi. Kısa sürede ilahiyat ve hukuk alanlarında ağabeylerini bir hayli geride bırakmıştı... Ama bu kadar değil: Fars edebiyatına hâkimdi ve Farsça coşkulu şiirler kaleme alıyordu.

Ama onüçüne geldiğinde, dönemin İslâm kadınlarının çoğunun kaderinden kaçamayacak, amcası Muhammed Taki'nin büyük oğluyla evlendirilecekti... Bu evlilikten iki erkek, bir kız, üç çocuğu oldu.

Ne ki Fatima, bütün tek tanrılı dinlerin va'zettiği "ideal eş, ideal ana" modeline hiç uymuyor, daracık bir eve sığamıyordu bir türlü... Önce Şeyhîliğe ilgi duydu. Şeyhî lideri Seyyid Kazım'la gizli gizli yazışmaya başladı. Kocasının, babasının, amcasının tüm ısrarları, onu bu ilgiden vaz geçiremeyecekti. Aynı zamanda kayınpederi de olan amcasının bu tarikata açtığı savaş şiddetlendikçe, koca evinde barınıp "iyi eş, iyi anne" rollerini oynamak zorlaşıyordu. Sonunda olan oldu: kocayı ve çocukları geride bırakıp, baba evine döndü Fatima... Ama kısa süreli-gine... Oradan bir Şeyhi cemaatine katılacağı Kerbela'ya doğrulttu yönünü.

Ancak Kerbela'ya vardığında onu acı bir haber bekliyordu: Seyyid Kazım birkaç gün önce ölmüştü; tarikat inancın karizmatik ve gizemli veçhelerini, özellikle de Mehdi'nin yakın bir gelecekte zuhur edeceği inancını destekleyen radikallerle Şii ortodoksisine bağlı kalarak meşruiyetlerini korumak arzusundaki muhafazakârlar arasındaki sert tartışmalarla sarsılıyordu... Fatima radikallerden yana saf tuttu; kısa sürede Kerbelalı kadınlar arasında büyük bir itibar kazanarak Seyyid Kazım'ın evine yerleşip müritlere dersler vermeye koyuldu.

Seyyid Ali Muhammed Şirazi 1844'te "Bab" (Kapı) adını alarak mehdiliğini ilan ettiğinde, ona ilk biat edenler arasında, onu daha önce rüyasında gören Fatima da vardı. Kerbela'daki Şeyhi cemaatinin büyük bölümünün Babîliğe intisap etmesini sağlaması, ilminin derinliği, belagati "Bab"ı derinden etkileyecek ve ona on sekiz "yaşam harfî" (huruf-ül hayy) arasında yer verecekti.

Seyyid Ali Muhammed Şirazi 1844'te "Bab" (Kapı) adını alarak mehdiliğini ilan ettiğinde, ona ilk biat edenler arasında, onu daha önce rüyasında gören Fatima da vardı. Kerbela'daki Şeyhi cemaatinin büyük bölümünün Babîliğe intisap etmesini sağlaması, ilminin derinliği, belagati "Bab"ı derinden etkileyecek ve ona on sekiz "yaşam harfî" (huruf-ül hayy)^[3] arasında yer verecekti.

Fatima, yalnızca ateşli bir Babî dâî (propagandist) olmakla kalmadı, aynı zamanda İslâm Şeriatı'ndan bir kopuşu da temsil etmekte, bunu gündelik pratiğine de yansıtmaktaydı. İslâmî ibadetleri bırakmıştı, daha da çarpıcısı, cemaatin karşısına başı açık, tesettürsüz çıkıyordu. Bu, belli ki İslâmî daire içinde kalmaya istekli Babîler arasında da tepkilere yol açmıştı; kısa sürede Seyyid Ali Muhammed'e şikâyetler yağmaya başladı. Bab'ın buna tepkisi, Fatima'yı "Tahirî" (saf, temiz) ilan etmek oldu. Pek çok Babî'nin cemaati terk etmesini göze alarak...

Şii mollaların tepkisi daha da şiddetliydi, Tahirî'nin coşku dolu ruhban karşıtı şiirleri, ulemaya meydan okuyarak halka açık tartışmaya çağırması, bağnazları çileden çıkartıyordu. Bardağı taşıran son damla, 1847 Muharrem ayında İmam Hüseyin anmasında

rengârenk giysiler içinde, başı açık boy göstermesi oldu. Kerbela valisi, çıkan arbedeyi ancak Tahirî'yi Bağdat'a sürgün edilene dek kendi evinde ev hapsine almakla bastırabildi.

Bağdat'ta Tahirî propaganda çabalarına ara vermeyecek, kışkırtıcı söylevleriyle zaman zaman dinleyicileri arasında yer alıp onu mat etmeye çalışan mollaları çileden çıkartacaktı. Şahın hekimi Hâkim Masih'in Tahirî'nin sözlerinin sihrine kapılıp Babîliğe intisap etmesi, bardağı taşıran son damla oldu. Tahirî bu kez Bağdat müftüsü İbn-i Alusi'nin konağında ev hapsine mahkûm edildi.

Sürüye uymayı reddeden, kendilerine biçilen rolleri ellerinin tersiyle itip kendi yollarını çizmeye çabalayan kadınların karşısına türlü eril cinsel fantazmalar dikilir. Bağnazlık tarihi, bu tip kadınları doymak bilmez *nymphomane*'lar olarak resmeden menkıbelerle doludur. Tahirî de bundan kaçınmadı. İranlı saray tarihçisi Sepehr, Tahirî'nin bir "tavus kuşu gibi giyindiğini", erkek izleyicilerinin "kurulduğu tahta sokulup kendisini dudaklarından öpmesine, yüzlerini göğüslerine sürmesine izin verdiğini, Tahirî'nin bir kadının dokuz erkekle evlenebileceğini va'zettiğini" yazıyordu büyük bir iştahla^[4]...

Söylentiler Tahirî'nin ata yurdu Kazvin'i de sarmış, tavizsiz ortodoksileriyle nam salmış Baragani ailesini de çileden çıkarmıştı. Molla Muhammed Salih, validen kızının İran'a iadesini talep etmek üzere bir akrabasını Bağdat'a gönderdi.

Dönüş yolu olaylıydı: Kitlesel ihtidalar, grubun yolunu kesip Tahirî'ye sevgi gösterisinde bulunan kalabalıklar, taşılayıp kentten kovalayanlar, haberci yollayıp onunla görüşmek istediklerini bildiren soylu kadınlar...

Kazvin'e vardıklarında terk et-

tiği kocası Molla Muhammed, aile ocağına dönmesini istedi ondan. Tahirî'nin yanıtı kesin bir red idi: "Eğer arzun bana sadık bir eş ve yoldaş olmak olsaydı, Kerbela'ya koşup Kazvin'e kadar mahfeme rehberlik ederdin. Yol boyu ben de seni aldırılmazlık uykundan uyan-dırır, hakikatin yolunu gösterirdim. Ama bu, olmadı. Ayrılmamızdan bu yana üç yıl geçti. Seninle ne bu dünyada, ne de ötekinde yan yana gelebilirim. Seni sonsuza dek hayatımdan çıkardım."^[5]

Bu arada, Kazvin'de ve her yerde Babîler üzerindeki bas-kı ve kovuşturmalar artıyordu. Hiddetli mollalar halkı galeyana getirip Şeyhi ve Babîlerin üzerine sürüyor, linç olayları birbirine ek-leniyordu. Kazvin'deki Babî "av-cı"larının başını Tahirî'nin amcası Muhammed Taki çekmekteydi. Kışkırtıcı söylevleriyle yüzlerce Babî'nin saldırıya uğramasına, kovuşturulmasına, yaralanmasına, ölümüne yol açmıştı. Sonunda olan oldu, bir Babî, Molla Abdul-lah, Muhammed Taki'yi camide namaz kılarken hançerleyip kaçı.

Muhammed Taki'nin öldü-rülmesi, Kazvin'deki Babîlere karşı amansız bir süre avının başlamasını tetikleyecekti. Molla Abdullah'ın bu şiddet dalgasını durdurmak için teslim olmasına karşın, tutuklama ve idamların ardı kesilmedi. Tahirî, sonradan Bahailik dininin kurucusu olacak Mirza Hüseyin Ali (Bahau'llah)'nin yardımıyla Tahran'a kaçtı. Bir süre sonra ikili, Bab'ın hapsedilmesinin ardından yeni inancın kaderini tartışmak üzere Horasan'daki Bedeşt kentinde toplanan 81 Babî öndere katılmak üzere yola çıktı (1848). Toplantıya damgasını vuran, pe-çesinden sıyrılmış olarak katılan Tahirî ile, onun İslâm'dan ta kopuşu savunan radikalizmi karşısında daha ılımlı, uzlaşmacı bir hattı savunan Kuddûs arasındaki sert tartışmalardı: "Kaim'in telaffuz

Bir süre sonra ikili, Bab'ın hapsedilmesinin ardından yeni inancın kaderini tartışmak üzere Horasan'daki Bedeşt kentinde toplanan 81 Babî öndere katılmak üzere yola çıktı (1848). Toplantıya damgasını vuran, peçesinden sıyrılmış olarak katılan Tahirî ile, onun İslâm'dan ta kopuşu savunan radikalizmi karşısında daha ılımlı, uzlaşmacı bir hattı savunan Kuddûs arasındaki sert tartışmalarda: "Kaim'in telaffuz edeceği kelim benim!" diye haykırıyordu Tahirî. "Yeryüzünün soylularını ve reislerini kaçırarak olan kelim, benim!"

edeceği kelim benim!" diye haykırıyordu Tahirî. "Yeryüzünün soylularını ve reislerini kaçırarak olan kelim, benim!"^[6]

Çoğu Babî'nin Bab'ın önde gelen tilmizi kabul ettiği Kuddûs, sonunda Tahirî karşısında pes etti. Bedeşt Toplantısı, Babîliğin İslâm'dan kopuş momentini olarak geçecekti tarihe.

Dönüş yolunda Tahirî'nin de bulunduğu Babî kervanı, Niyala köyü yakınlarında saldırıya uğradı, Babîlerden bir kaç can verirken, diğerleri çeşitli yönlere kaçtılar.

1848-50 arası İran'ın çeşitli vilayetlerinde hükümet güçleriyle Babîler arasında çatışmalara sahne olacak, Tahirî bu süreyi saklanarak geçirecekti. Ancak 1849'da yakalandı ve amcasının katline suç ortaklığı suçlamasıyla yargılanacağı Tahran'a getirilerek valinin konutunda ev hapsine alındı. Bir kez daha etrafı, başta Tahran valisinin eşi olmak üzere kentin ekabir kadınlarından oluşan bir hayranlar çemberiyle sarılmış olarak...

9 Temmuz 1850'de Bab,

Şah'ın fermanıyla Tebriz'de idam edildi. İki yıl sonra bir grup Babî, Nasruddin Şah'a başarısız bir suikast girişiminde bulunacak, ancak bu girişim, o güne dek yaşananların boyutunu çok geride bırakacak çapta bir Babî kıyımına yol açacaktı.

Bu kıyımın ortasında, Tahran'da tutsak bulunan Tahirî hakkında da idam kararı çıkartıldı. Kararı onama mercii olan Şah Nasruddin, bir rivayete göre Tahirî'yi huzura çağırılmış ve kendisine, inançlarından vaz geçtiğini açıklaması karşılığında evlenme teklif etmişti. Tahirî bu teklifi bir şiiirle reddedecekti:

"Münzevinin hücresi ve bağnazın türbesi için aşkı ve şarabı mahkûm eden,

İlahi inancımızı rezillik sayan senin için ne yapabilirim?

Sevgilinin saçlarının perişan kıvrımları, eyerin ve atın tek derdindir;

Senin yüreğinde ne Mutlak'a yer var, ne de yoksulun yoksulluğuna değgin bir düşünce.

İskender'in ihtişamı ve gösterişi senin olsun, Kalender'in^[7] yolu ve yordamı benim;

Eğer seni memnun edecekse, ondan vaz geçiyorum; bu, kötü olsa da, bana yeter.

'Ben' ve 'Biz' durağından geç ve evin için Hiçliği seç,

Çünkü bunu yaptığında, en yüce Saadete ulaşacaksın."^[8]

Bu reddiye'nin ardından en güzel giysilerine büründü, 1852 Eylül'ünde kendi örtüsüyle boğularak bir kuyuya atıldı, üzeri kaya parçalarıyla kapandı.

Son sözlerinin "*Beni dilediğiniz an öldürebilirsiniz, ama kadınların özgürleşmesini engelleyemeyeceksiniz,*" olduğu söylenir.^[9]

“Çevresinde toplananlar, kadın olarak yoksunluklarının farkına varan ilk İranlı kadınlar grubu olmalı,” diyor Stiles Maneck. “Yine de Tahirî’nin faaliyetleri sözcüğün modern anlamıyla bir kadın özgürlüğü hareketini temsil etmiyordu. Tahirî, aşikâr biçimde kadınların hicaplarından sıyrılmalarını dinsel bir yenilik olarak görüyordu. Ne Tahirî, ne de Bab’ın yazılarında özgül olarak kadın haklarına değinilmektedir. Yine de Tahirî Bab’ın vahiylerinde kadınların statüsüyle ilişkili olsun olmasın, özgürleştirici bir yan bulmuş olmalı...”

Gerçekten de, hemen hemen aynı yıllarda (1848) ABD’nin New York eyaletinde Seneca Falls mevkiinde, Elizabeth Caddy Stanton öncülüğünde çoğu Quaker çok sayıda kadın tarihe ilk “Kadın Hakları Konvansiyonu” olarak geçen iki günlük bir toplantı düzenleyerek, bir kadınlar için oy hakkı dâhil bir dizi hak talep eden bir bildirge yayınlacaklardı. Tahirî ve çevresindeki kadınların yaptığı, böyle bir şey değildi, kuşkusuz. O “özgürlüğü” talep etmemiş, “özgürlüğün kendisi” olmayı seçmişti. Kocasını, çocuklarını geride bırakması, kendi seçtiği yolda yürümesi, bu yolda “yoldaş”larının bağnaz eleştirilerine kulak asması, onlara kafa tutması, molların arasına hicapsız, tesettürsüz karışıp onlara kürsüden meydan okuması, ve sonunda hiç duraksamadan ölümün üstüne yürümesi... Onu özgürlüğün ta kendisi kılıyor mu?

Adı unut(turul)muş olabilir. Ama Tahirî bugün başörtülerinden sıyrılarak kendilerini bekleyen kurşun yağmuruna karşı meydanlara koşan İranlı kadınların mücadelesinde yaşıyor...

21 Ocak 2025 15:50:03, Muğla.

NOTLAR

[1] Tahirî’nin Bedeşt konuşmasından. Akt. M. le Comte de Gobineau. Mehmet Marufi, *Tahire* içinde, Bahai Eserleri Basım, Dağıtım A.Ş. <https://www.bahaieserleri.com/images/kitaplar/Tahire.pdf>

[2] Akt. Susan Stiles Maneck, “Tahirî: A Religious Paradigm of Womanhood”, *Journal of Bahá’í Studies* C. 2, sayı 2 (1989).

[3] Bab’ın ilk on sekiz izleyicisine verdiği ad. Bab’ın kendisiyle birlikte Besmele’nin on dokuz harfine tekabül ederler.

[4] Naim Bro Khomasi, Asiya İslâm, “Tahirî unveiled: poet, theologian and revolutionary”, 24 Ekim 2016, <https://www.opendemocracy.net/en/5050/Tahirî/>

Tabii yalnızca İranlı saray tarihçileri değil... Tahirî’nin gölgesi, günümüz Türkiye İslâmcılarının da korkulu rüyası olmaya devam ediyor. Bakın Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden Yrd. Doç. Dr. Hacı Çiçek Tahirî’yi nasıl betimlemekte: “Bahailer, kadın-erkek eşitliği ilkelerini hep suistimal etmiş ve kadını, kendi emelleri için birer meta olarak kullanmışlardır. Bunun en canlı örneği, Zerrin Tac adlı bir kadındır. Bu kadına, altın rengi saçlarından dolayı Zerrin Tac lakabı takılmıştır (...)1231/1818’de doğup 1264/1851’de 33 yaşında ölmüştür. (...) Babası, bir din alimi olan Molla Salih Kazvini’dir. Çocuk yaşında evlendirdikleri ve yeğeni kocası da bir imamdır. Ondandır 3 çocuğu oluyor ve sonradan bulunduğu şekil içinde ne çocuklar an-

nelerini, ne de anne çocuklarını tanıyor. Bir köşede, karısının gittikçe sapıtan ruhi oluşuna karşı, kocası hayretle seyirci kalmaktan başka bir şey yapamıyor ve rezalet meydana çıkınca da boşanıyorlar. Önceleri, babasının şiddetle yasaklamasına rağmen, bazı sapık kollara ait eserler okumaya ve bunlar üzerinde sabahlamaya başlıyor. Bir zaman sonra peygamberliğini hemen ve daha yüzünü görmeden kabul edeceği ve *kucağına atılacağı* (abç) Mirza Ali (Bab)a hocalık etmiş bir sapığa (Reştî) *varmak istiyor* ama ona yetişemiyor ve bir “Mesih” bekleyen Reştîlere katılıyor. Bu kadın, Bedeşt kongresinde (H. 1261/1848) açık-saçık, tahrik edici tarzda herkesin önüne çıkmış, fettan güzelliğiyle toplantıda bulunanların akıllarını başlarından almış ve uzun bir nutuk irad ederek şunları söylemiştir: “Sizinle kadınlarımız arasında bulunan bugünkü hicabı, onlarla ortaklaşa iş yaparak, faaliyetlerini paylaşarak, yırtınız! Ayrıldıktan sonra da onlarla birleşiniz, onları kapalılık ve yalnızlıktan umumi hayata, cemiyete çıkarınız! Onlar dünya hayatının çiçeklerinden, güllerinden başka bir şey değildir. Çiçek ise mutlak koparılmalı ve koklanmalıdır. Çünkü koklanmak için yaratılmıştır. Sayılması veya şöyle ve şu kadar koklanacak diye sınırlanması uygun değildir. Çiçek derilir toplanır, dostlara sunulur, hediye edilir.” (Hacı Çiçek, “Bahailik, Bahailiğin Görüşleri, İslâm Düşüncesindeki Yeri ve Ona Dair Bazı Yorumlar”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017/1, c. 3, sayı 6, s. 151)

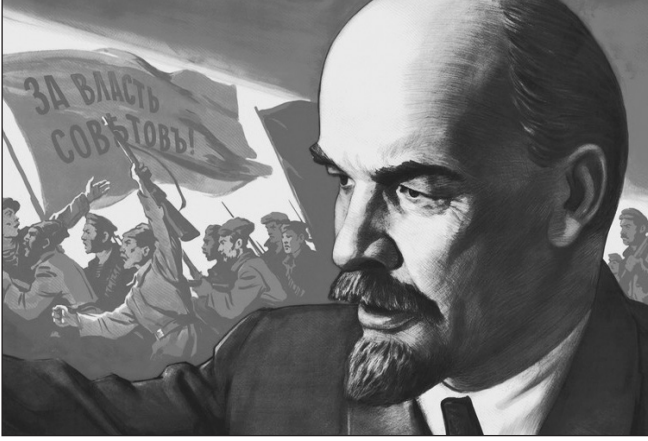
[5] Akt.: Stiles Maneck.

[6] Akt.: Stiles Maneck.

[7] Dünya malından, gösterişinden ve zevklerinden vaz geçip yaşamlarını dilenerek sürdüren Kalenderî dervişlere gönderme.

[8] Akt.: Stiles Maneck.

[9] Akt.: Stiles Maneck.

VAZGEÇ(ME)MEK MESELESİ

Sürekli içindeki koşular di-yalektiğiyle vazgeçmemek, vazgeçmeye inat, René Char'ın “İnsan kalacağız başıslanmazlık pahasına,” ifadesiyle müsemma bir düşünce ve davranıştır.

Kapitalist korku imparatorluğunun teslim aldığı insan(lık)ın işe yaramaz hâle getirildiği vahşet tablosunda ezilenlerin boyun eğmesi, sömürenlerin/ zalimlerin zaferidir.

Ezilenler için haklı olmanın “suç” ilan edildiği “zafer”(?! ile “Bugün artık sadece şu duyguların çekim gücü kaldı: Nefret, tiksinti, alerji, iğrenme, hayal kırıklığı, bulantı, antipati, bıkkınlık. Artık insanlar neyi istediklerini bilmiyor, neyi istemediklerinden daha eminler,” diyen Jean Baudrillard haklıdır.

Ve de milyonlarca insanın kötülöklere boyun eğmesi, hiçbir şekilde o kötölöklere “haklı” ve “doğru” kılmaz; bu nedenledir ki, vazgeçmemek teslim alınamayan insan(lık)ın isyan sancağıdır.

“Ya barbarlık, ya sosyalizm” koordinatlarında insan(lık) açısından temel soru(n), bu sancağın yeniden göndere çekilip çekilmemesi ikilemine kilitlenmiştir.

Eduard Bernstein'in, “Benim için nihai amaç hiçbir şey, hareket her şeydir,” ifadesiyle müsemma anlayış(sızlığı)ının “bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler”ci demokrasi manipölasyonlarının bizlere önerdiği, vazgeçmeme sancağından vazgeçmemizdir!

Örneğin Ragıp Duran'ın hakkında “Hiç bir zaman ‘Merhaba başkaldırı’ dememiş bir kişinin ‘Elveda Başkaldırı’ diye kitap yazması da ne büyük tahrifat,” notunu düştüğü ‘Elveda Başkaldırı’nın^[2] yazarı Ertuğrul Özkök'ün, “Kariyeri iktidara yakın bir gazeteci olarak yaptım. AKP'liler beni muhalif sanıyor. Ben muhalif falan değilim. Ayrıca iyi gazeteci muhalif olur diye bir şey yok, bu palavra,”^[3] diyerek eklediği üzere:

“50 yılda Türkiye'nin büyük savruluşunun hikâyesi. Sadece solcu ve liberal aydınların değil, aynı zamanda, gerçekten demokrasi arzulayan muhafazakâr aydının da düş kırıklığının hikâyesi... Aldatmış, aldatılmış aydınlar enkazı.”^[4]

Bir “enkaz”dan söz eden liberaller enkazın ta kendileri; özgürlüğün sadece iktidardakilerle

aynı fikirde olanlara tanınan bir “lütuf” sayılmasının hiçbir anlamı olmadığını “es” geçip, dünyayı değiştirecek devrimden vazgeçmeyi vaaz ederler!

O hâlde Robert Kiyosaki'nin, “Eğer bir tavsiye alacaksanız, sizinle benzer hayalleri çoktan gerçekleştirmiş olan kişilerden alın,” vurgusu eşliğinde, hatırlatalım:

Rosa Luxemburg, “Devrim olmadan önce imkânsız olarak algılanır, olduktan sonra ise kaçınılmaz olarak görülür”...

Mao Zedung, “Sınıflı toplumda, devrimler ve devrimci savaşlar kaçınılmazdır. Bunlar olmadan toplumun gelişmesinde sıçramalar elde etmek, gerici hâkim sınıflı devirmek ve böylece halka iktidarı sağlamak imkânsızdır”...

Karl Marx, “Sadece toplumda bir değişim yaratmak için değil, aynı zamanda kendinizi değiştirmek, siyasi iktidarın kullanımına hazırlanmak için de 15, 20, 50 yıl süren iç savaşlardan, milli mücadelelerden geçmek zorunda kalacaksınız”...

V. İ. Lenin, “Devrim, kadının mutfaktan çıkıp ülke yönetmesidir.” “Devrimsiz, çetin savaşsımsız,

Mülkiyet rejiminin tetiklediği tüm kötülükler, savaş ile birlikte daha da gözler önüne serilirken; Karl Marx'ın ilkel birikim teorisini ortaya koyduğu zamandan beri biliyoruz ki, sınıflı toplum her gün yeni bir mücadelenin alttan alta sürdüğü bir zemin yaratır. Ücretli çalışanlarla toplumun zenginliklerinin büyük çoğunluğunu elinde bulunduranlar arasındaki çatışmanın farklı biçimlerde gerçekleştiğini öne sürmek mümkün. Mark Neoc-leous'un deyimiyle: "Klasik askerî anlamıyla, devletler-arası örgütlü şiddet bağlamındaki 'savaş' değil de daha ziyade bir 'toplumsal savaş' ya da bir 'iç savaş'" olarak adlandırabileceğimiz bu durum, günlük hayatımızın her alanını savaş terimleriyle doldurmamıza neden oluyor. Öyle ki hayatın her alanında stratejiler, saldırılar, savunma hatları, avlar, fetihler, ricatlar, mevziler ve manevralardan bahsedilmeye başlanır. Savaş, dile, gündelik konuşmaların içine sızıkça normalleşiyor.

XX. yüzyılın iki büyük savaşı, barışın neden tüm insanlık için gerekli olduğunu kanıtlamıştı ama insanlık, tüm kanıtlara rağmen savaşımaya devam etti. XXI. yüzyıla gelindiğinde ise savaş, toplumların dizayn edilmesinde bir enstrüman hâline geldi. Nizami ve "dış" düşmana karşı girilen, sivil ölümlerin asgari düzeyde olduğu savaşların yerini bölgesel ya da iç, düşük yoğunluklu çatışmalar aldıkça, şiddet toplumsallaşarak, tüm kesimler için tehdit oluşturmaya başladı. Ve bunların müsebbibi ücretli kölelik düzeni kapitalizm idi!

Verili durumda devletler sermayenin karakolu olup; hiçbir şey ezilenleri pasifliğinden daha tehlikeli değilken; "Modern toplumun büyük bir paradoksu, özgürlüğün araçlarının, özgürlüğün kendisini tehdit etmesidir," diye ekler Max Horkheimer!

Bugünlerde "tarafsız"lık, ilgi-

XX. yüzyılın iki büyük savaşı, barışın neden tüm insanlık için gerekli olduğunu kanıtlamıştı ama insanlık, tüm kanıtlara rağmen savaşımaya devam etti. XXI. yüzyıla gelindiğinde ise savaş, toplumların dizayn edilmesinde bir enstrüman hâline geldi. Nizami ve "dış" düşmana karşı girilen, sivil ölümlerin asgari düzeyde olduğu savaşların yerini bölgesel ya da iç, düşük yoğunluklu çatışmalar aldıkça, şiddet toplumsallaşarak, tüm kesimler için tehdit oluşturmaya başladı. Ve bunların müsebbibi ücretli kölelik düzeni kapitalizm idi!

sizliğin bir diğer adıdır; Antonio Gramsci'nin, "Kayıtsızlardan nefret ediyorum... Yaşamak taraf tutmaktır... Kayıtsızlık irade yitimidir, asalaklıktır, korkaklıktır. Kayıtsız olmak yaşamamaktır. Kayıtsızlardan bu yüzden nefret ediyorum,"^[11] sözleri ile Rollo May'in "Böylece korkaklığın günümüzdeki en hâkim şekli 'Karışmak istemedim' deyişinde gizlenir,"^[12] uyarısı eşliğinde V. İ. Lenin'e kulak verin:

"Durumumuzun umutsuz olduğu; bu insafsız barışta olduğu gibi 'onursuz' bir ölümle, umutsuz bir savaşta 'kahramanca' ölmek arasında seçim yapmaktan başka bir çaremiz olmadığı doğru değildir."^[13]

"İnsanlığı, bugün belini büken kötülüklerden iyi yürekli insanların iyi niyetli girişimlerinin değil, örgütlenmiş proletaryanın sınıf savaşımının kurtaracağını göstermiştir."^[14]

"Biz Marx'ın ya da Marksistlerin sosyalizme giden yolu bütün somut gerçekliği içinde bildiklerini

iddia etmiyoruz. Bu saçmalaktır. Biz bu yolun doğrultusunu biliyoruz, bu yola hangi sınıfsal güçlerin önderlik ettiğini biliyoruz, fakat bunu somut olarak, pratik olarak ancak, işe giriştiklerinde, milyonların deneyimi gösterecektir,"^[15] diyen radikal sosyalistler olarak yukarıda ifade ettiğimiz böylesi bir duruşun, vazgeçişin de, kafa/kavram karışıklığının da panzehiri ve mecburiyeti olduğu kanaatindeyiz.

Kafa/kavram karışıklığına ilişkin bir örneği aktarıp, ilerleyelim:

"Kadın hareketinin ve feminist hareketin erkek şiddetine ve erkek devlet şiddetine karşı yükselttiği bu dayanışmayı, sosyalist hareketin çatısı altında var saymak, kadın kurtuluş mücadelesini sosyalizm mücadelesinin bileşenine indirgemek, sınıf-sosyalizm mücadelesinin [devrimci] öznesi olarak işçi sınıfını değil, toplumsal hareketleri görmek, sosyalizm mücadelesini en iyi ihtimalle anti-kapitalist mücadeleye indirgemenin yanı sıra Marksizimi de post Marksizme rehin vermek anlamına gelir!"^[16]

"Yapmak" vazgeçmemekle mümkündür; vazgeçenler yapmaz ya da risk almadan "mış" gibi "yapar"!

Vazgeçenlerin en büyük hatası, risk almayı reddeden garantili statükocu muhafazakârlıklarıdır.

"Çetin savaşlar, karmaşasız olmaz"ken;^[17] herhangi bir garanti ya da paye beklentisinden uzakta herkes yapabileceğini, düzensizliğin içinde gizli bir düzen olduğu bilinciyle gerçekten yapmak zordur.

Bütün kaosun içinde bir evren, bütün düzensizliğin içinde gizli bir düzen vardır; "Hayatım bir anlam kazansın istedim, yatakta can vermek istemedim ve bu ateşten gömleği ben gönüllü giydim.

Gerçek hayatı kazanmanın, ten sevdasından geçmekle olacağını kimseye anlatamadım. Kutsal-larım çiğnenmiş, bencillik almış yürümüş, başkaları için yaşamak unutulmuş ve duyarlılık sinelerden kovulmuş; hâl böyleyken ben nasıl çıldırmayayım Rosinante? Koş Rosinante! Fethedilecek daha çok kale var, koş!^[18] kararlılığındaki üzere, Don Kişot'un.

* * * * *

Vazgeçmeyenler, bir yanıyla romantik Don Kişot'lardır.

Vazgeçmek ise, hangi "gerekçe" ile olursa olsun çaresiz, açarsız bir adımdır.

Vazgeçmek bir şeyi yapmaktan, istemekten istifa etmektir.

Ya da eylemekten fikir değiştirmek, hayatı akışına bırakmaktır.

Veya hayal kırıklıklarının umutlara baskın gelmesidir; Platon'un, "Aklınızda olanları hayata geçirecek kadar yüreğiniz yoksa, ömrünüz cesaretli insanların dedikodularını yapmakla geçer," diye tarif ettiği.

Bir nevi "otomatik pilota bağlamak"tır; bir kaçış, bir teslimiyettir.

Özetle vazgeçmek, yenilmektir. Çünkü dayanmayı bilemeyenler, inatla yürüyemeyenler, kararlı olmayanlar hiçbir zaman kazanamazlar; "Vazgeçmek ve unutmak demek, yaptığımız değerli deneyimleri pencereden dışarı atmak demektir," ifadesindeki üzere Artur Schopenhauer'in...

* * * * *

Bir zamanlar, fabrikalar, tarlalar, siyasi iktidar, her şeyin emeğin olması için düştüğümüz devrim yolunda V. İ. Lenin'in, "Kokuşmuş müninlik her yerde aynı ölçüde iticidir, ama ideolojik yobazlığa dönüşen 'demokratik iman' özellikle tiksindiricidir," uyarısını kulağımıza küpe edip; "İnsanlar kendi tarihle-

Bir zamanlar, fabrikalar, tarlalar, siyasi iktidar, her şeyin emeğin olması için düştüğümüz devrim yolunda V. İ. Lenin'in, "Kokuşmuş müninlik her yerde aynı ölçüde iticidir, ama ideolojik yobazlığa dönüşen 'demokratik iman' özellikle tiksindiricidir," uyarısını kulağımıza küpe edip; "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama istedikleri gibi yapmazlar; kendi seçtikleri koşullar altında değil, zaten var olan, geçmişten devralınan ve aktarılan koşullar altında yaparlar. Tüm ölü nesillerin geleneği, yaşayanların beyinleri üzerine bir kâbus gibi çöker,"^[19] demiştik.

rini kendileri yaparlar, ama istedikleri gibi yapmazlar; kendi seçtikleri koşullar altında değil, zaten var olan, geçmişten devralınan ve aktarılan koşullar altında yaparlar. Tüm ölü nesillerin geleneği, yaşayanların beyinleri üzerine bir kâbus gibi çöker,"^[19] demiştik.

Verilmiş söz(ler)den ve geleceğimizden asla vazgeçmemiştik; her devrin insanı olmayıp; rüzgâr nereden esiyorsa arkasını o yana dönenlerden değildik; 'Dönek Türküsü'ndeki tipoloji olmamıştı!

"Dönek", TDK sözlüğünde "kanı ve düşüncesini sık sık değiştiren, sözüne güvenilmeyen, kaypak" olarak tanımlanır; dün reddettiklerimiz bugünlerde ne kadar da çoğaldı, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın satırlarındaki üzere:

"Bir teoriye sırf düşüncesiyle, yalnız kafasıyla bağlı olup da, bütün ruhuyla ve maddesiyle, inancı ve yaşayışıyla toptan hayat ve mukadderatıyla [yazgısıyla] girişmemiş olan bir kimse, o teorinin hayati anlamını ebediyen kavraya-

mamaya mahkûmdur.

Çünkü bir insan bir fikri, ancak o fikre canla başla kendini verdiği zaman hakkıyla kavrar.

Marx'ın Kapital'ini, saçlı sakallı profesörlerden ziyade basit işçilerin açıkça kavrayabildikleri tarihsel bir gerçektir.

Bu böyle olmuştur, çünkü profesörler oradaki fikre kafalarını dolduran donmuş batıl itikatlarla [kör inançlarla], işçiler ise can gözüyle bakmışlardır.

İnsan bir fikre hayati önem vermek için, o fikri kendi derisiyle ve kemiğiyle duyacak biçimde hayati bir uğraşma ve savaşma sonucunda benimsemiş olmalıdır.

İnsan, zannedildiğinden fazla pratik ve daima iddia edildiğinden çok materyalist bir hayvandır.

Derisinin ve kemiğinin karışmadığı bir fikre, bugün göz koyup, yarın kolayca şapka çıkarabilir ve Allah'a ısmarladık diyebilir. Öyle bir insan için fikir olarak her şey nihayet bir fikirdir: Ak düşünce de, kara düşünce de aynı kapıya çıkar...

Öteki değilse beriki oluvermiş, ne var ki?... Bir fikre karşı böyle entipüften bir ilgi, o fikrin gereği gibi, canevinden kavranılmasına elbet engeldir.

Yarım ilgi yarım bilgi verir.

Bu kaçınılmaz bir kanundur."^[20]

* * * * *

Bugünün vahşeti karşısında gelecek uzun sürecekken; uzağa bakmak, geleceği kazanmak vazgeçmeden geçmişe bakmak, sahip çıkmakla mümkündür.

Vazgeçmeden mücadele edenler için bugün egemenlerin olsa da, gelecek onun diyetini ödeyerek tarihi yaratanlarındır; yoksa, "Bir çağ biterken",^[21] "Bir asır sonra Lenin",^[22] "Lenin'e dönüşün önündeki engeller"^[23] temcit pilav-

larıyla tarihi çarpıtan “sivil toplum”-cu neo-liberallerin değil!

Şurası çok açık: “Bir gün gelecek, insanlar özgür olacaklar, bütün insanlar özgür olacaklar, kendi özgürlük kavramları karşısında da özgür olacaklar. Bu, daha büyük bir özgürlük olacak, ölçsüz olacak, bütün bir yaşam boyunca sürecek,” saptamasındaki üzere Ingeborg Bachman’ın;

Söz konusu güzergâhta biz, dünyayı gelecek nesiller için daha iyi bir yer hâline getirmek konusunda ahlâki bir sorumluluğa sahibiz ve böyle bir gelecek, ezilenler için ulaşılmaz değildir asla.

Bunun için bugünlerde vazgeçmeyenler için unutulmaması gerekenlerden bazıları şunlardır:

“Proletarya bir ulusu, zorla devlet çerçevesinde tutmayı dışlayan bir demokrasi ister”...^[24]

“Demokrasi olmadan bir ülke ne özerk olabilir, ne de bağımsız”...^[25]

“Başka halkları ezen bir halk özgür olabilir mi? Hayır”...^[26]

“... ‘Kendi’ ulusunun başka ulusları ezmesine göz yuman bir proleter, sosyalist bir proleter olmaz”...^[27]

Sosyalizm her ulusun bağımsızlık ve özgürlük hakkını, kendi kaderini bağımsız bir şekilde belirleme hakkını tanıır”...^[28]

“Gerçekten ciddi ve derin her siyasal sorunda gruplaşma, sınıflara göre oluyor, uluslara göre değil”...^[29]

“Kapitalizmin bulunduğu yerde, savaştan başka bir araç var mıdır?”...^[30]

“Sürekli ve demokratik barış isteyen herkes, hükümetler ve burjuvaziye karşı bir iç savaştan yana olmak zorundadır”... “Sosyalistler, yığınlara kurtulmaları için tek çıkar

yolun ‘kendi’ hükümetlerini devirmek olduğunu anlatmalıdırlar”... “Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı tanınmaksızın, emperyalizme karşı uluslararası sosyalist devrim için savaşımlar vermek olanaksızdır.”^[31]

21 Ocak 2025, 20:17:05, İstanbul.

NOTLAR

[1] V. İ. Lenin.

[2] Ertuğrul Özkök, Elveda Başkaldırı, Afa Yay., 1987.

[3] Ertuğrul Özkök, Etkili Haber @etkilihaber, <https://x.com/etkilihaber>, 14 Aralık 2024.

[4] Ertuğrul Özkök, “Çanakkale 116’ncı Er Eğitim Alayında 50 Yıl Önce Çekilen Bir Fotoğrafın Hikâyesi”, 24 Kasım 2024... <https://t24.com.tr/haber/ertugrul-ozkok-canakkale-116-nci-er-egitim-alayinda-50-yil-once-cekilen-bir-fotograf-hikayesi>, 1198590

[5] V. İ. Lenin, Proleter Devrim ve Dönem Kautsky, çev: Kenan Somer, Bilim ve Sosyalizm Yay., 2013, s.101.

[6] V. İ. Lenin, Ne Yapmalı Hareketimizin Canalcı Sorunları, çev: Muzaffer Erdost, Sol Yay., 1968.

[7] “Oxfam’ın Eşitsizlik Raporu”, 20 Ocak 2025... <https://www.dokuz8haber.net/oxfamin-esitsizlik-raporu-milyarderlerin-serveti-giderek-artarken-yoksul-sayisi-azalmiyor>

[8] Jeremy Apal, “Milyarderler Çağında İskorbüt”, Birgün, 21 Ekim 2024, s. 10.

[9] 5 Aralık 2024, https://x.com/bahadir_ozgr/status/1864660174725652710/photo/1

[10] V. İ. Lenin, Marksizm Devlet Üzerine, çev: Muzaffer Cengil, Öncü Kitapevi, 1975.

[11] “Gramsci: Kayıtsızlardan Nefret Ediyorum”, çev: Eren Karaca, 26 Ocak 2017... <https://haber.sol.org.tr/sol-ceviri/gramsci-kayitsizlardan-nefret-ediyor-183432>

[12] Rollo May, Yaratma Cesareti, çev: Alper Oysal, Metis Yay., 1988.

[13] V. İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Savaşa Karşı Tutumu, çev: N. Solukçu, Sol Yay., 1970.

[14] V. İ. Lenin, Karl Marx ve Marksizm Üzerine, çev: Mazlum Beyhan, Yordam Yay., 2013, s.44.

[15] V. İ. Lenin, İşçi Köylü İttifakı, çev: M. Kabagil, Sol Yay., 1975.

[16] Hülya Osmanağaoğlu, “25 Kasım Erkek Şiddeti ve Erkek Devlet Şiddeti”, 24 Kasım 2024... <https://jindergi.com/yazi/25-kasim-erkek-siddeti-ve-erkek-devlet-siddeti/>

[17] V. İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Savaşa Karşı Tutumu, çev: N. Solukçu, Sol Yay., 1970.

[18] Miguel de Cervantes Saavedra, Don Quijote, çev: Rosa Hamken, YKY., 2017.

[19] Karl Marx, Louis Bonaparte’in 18. Brumaire’i, çev: Sevim Belli, Sol Yay., 1966.

[20] Hikmet Kıvılcımlı, Diyalektik Materyalizm Nedir? Nasıl Kullanılır? Ne Değildir?, Derleniş Yay., 2000.

[21] Ömer Laçiner, “Bir Çağ Biterken”, Birikim Dergisi, No:427/ 428, Kasım Aralık 2024, s.3-6.

[22] Tanıl Bora, “Bir Asır Sonra Lenin”, yagk, s.7-8.

[23] Ahmet İnsel, “Lenin’e Dönüşün Önündeki Engeller”, yagk, s.9-17.

[24] V. İ. Lenin, Ulusal Siyaset ve Proleter Enternasyonalizm Sorunları, çev: Kenan Somer, Bilim ve Sosyalizm Yay., 1998.

[25] V. İ. Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, çev: Muzaffer Erdost, Sol Yay., 1968.

[26] V. İ. Lenin, Ulusal Siyaset ve Proleter Enternasyonalizm Sorunları, çev: Kenan Somer, Bilim ve Sosyalizm Yay., 1998.

[27] V. İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Savaşa Karşı Tutumu, çev: N. Solukçu, Sol Yay., 1970.

[28] V. İ. Lenin, Devrime Doğru, çev: Alper Birdal, Yazılama Yay., 2018.

[29] V. İ. Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, çev: Muzaffer Erdost, Sol Yay., 1968.

[30] V. İ. Lenin, Emperyalizm: Kapitalizmin En Yüksek Aşaması, çev: Cemal Süreya, Sol Yay., 1969.

[31] V. İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Savaşa Karşı Tutumu, çev: N. Solukçu, Sol Yay., 1970.

BİR HALKIN RUHUNU KURTARMAK

Dil bir halkın kolektif hafızasını, kimliğini ve kültürünü taşıyan en temel unsurlardan biridir. İnsan olmanın ve bizi evrendeki diğer canlılardan ayıran yegane özelliğidir. İnsani olan bütün duyguları aktarmak ve hissettirmek için kullandığımız bir araçtır. Ancak Türkiye'nin modernleşme sürecinde diller üzerine uygulanan asimilasyon politikaları Kürtçe ve diğer dillerin varlığını tehdit etmiş toplumun kültürel zenginliğini zedelemiştir. Kürtçe yalnızca kültürel bir miras değil aynı zamanda milyonlarca insanın anadilidir. Fakat Kürtçe tarih boyunca uygulanan yasaklar ve baskılarla toplumsal hayattan hatta eğitim sisteminden çıkarılmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet'in İlk Yılları Dil Üzerine Ulus Kurmak

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla tek dil ve tek millet anlayışını esas alan ulus devlet modelini benimsemiştir. Türkçe devletin resmi dili olarak belirlenip eğitim, medya, hukuk gibi alanlarda tek seçenek haline getirilmiştir. Ancak bu politika Türkçe dışındaki bütün dillerin özellikle Kürtçenin sistemli bir şekilde yok olmasına neden olmuştur.

1924 Anayasası ile Türkçe dışındaki dillerin resmiyet kazanması engellenmiş 1930'lardan itibaren ise Kürtçe konuşmak, yazmak, okumak ve yayın yapmak yasaklanmıştır. 'Vatandaş Türkçe Konuş' kampanyaları düzenlenmiş ve Kürt dilinin görünmez kılınması sağlanmıştır. Bu baskılar Kürtçenin kamusal alanda tamamen kullanımını yok etmiş ve yalnızca aile içerisinde konuşulan bir dil haline getirmiştir.

Yine Kuvâcımli asimilasyona dair tezini ise şu alıntıyla açıkça ifade etmektedir: "Dörtöl'da Türkçeden başka lisan konuşulmayacak: "Dörtöl (Özel) – Kaymakamlık tarafından genel yerlerde Türkçeden başka herhangi bir dili konuşanlar hakkında şiddetli takibat [kovuşturma] yapılarak ağır cezalar verileceği tellâlarla ilan edildi." (Son Posta, 23.09.1932) ... "Vatandaş Türkçe konuş!" naralarını andıran bu gibi olaylar, Türkiye'yi kuzeyden güneye, doğudan batıya saran gerçekliklere karşı sıkılmış "va t'en pervers: vatan-perver"ane kuburlardan başka bir şey midir? (Kuvâcımli, 1978, s. 14).

"Türkiye kendi içinde: Örtbas

edilemez bir 'Doğu'nun ezen milleti'dir... Türkiye'deki 'Doğu' meselesi ve 'Doğu Vilayetleri' nesnesi bir milliyet davasıdır" ...Türkiye'deki "Doğu" Sorunu ve "Doğu İlleri" nesnesi bir Ulus davasıdır! (Kuvâcımli, 1978, s. 15).

1980 darbesi sonrası Kürtçe üzerindeki yasaklar dahada ağırlaştırılmıştır. Bu dönemde Kürtçe konuşmak, şarkı söylemek ve dinlemek, yazı yazmak suç kabul edilmiş Kürtçe yazılan bütün kitaplar toplatılmış ve Kürt halkının hafızası yok edilmek istenilmiştir. Bu politikalar Kürtçe konuşan insanların hem kimliklerini ifade etme özgürlüğünü hem de kültürel sürekliliklerini tehdit etmiştir.

Eğitimde Kürt Dilindeki Sorun Ve Engeller

Asimilasyon politikasının Kürtçe üzerindeki en yıkıcı etkisi eğitim sisteminde kendini göstermiştir. Resmi eğitim dilinin Türkçe olması neticesiyle okula yeni başlayan milyonlarca Kürt çocuk kendilerini bir dil bariyeri içerisinde bulmaktadır. Kürtçe bilerek büyüyen bir çocuk Türkçe eğitim verilen bir okulda hem öğrenmekte hem de iletişim kurmakta zorluk çeker.

Bu durum çocukta sadece akademik başarısızlık değil yanı sıra özgüven kaybına ve toplumsal dışlanmaya da yol açmaktadır. Kendi anadilinde ifade edemediği duygular ve düşünceler çocuğun eğitim hayatını olumsuz etkiler. Kırsal bölgelerde çocukların Kürtçe konuşmaları nedeniyle cezalandırıldıkları veya aşağılandıkları olaylar hala hatırlanmaktadır. Bu tür travmatik olaylar Kürt çocuklarının sadece bireysel gelişimini değil aynı zamanda toplumsal aidiyet duygusunu da zedelemektedir.

Özellikle 1980 askeri darbesinin ardından, Kürtçe resmi ve özel hayatta yasaklanmış, Kürtçe konuşan, yayın yapan veya şarkı söyleyen birçok kişi tutuklanmış ve hapsedilmiştir (Wikipedia, 2025). Bu yasaklar, çocukların eğitim hayatını da etkilemiş, okullarda Kürtçe konuşan çocuklar cezalandırılmıştır. Örneğin, bazı öğretmenler çocuklara Kürtçe konuşmayı yasaklamış ve bu durum çocukların okula olan yaklaşımını olumsuz etkilemiştir (Bianet, 2021).

Bu tür uygulamalar, çocukların psikolojik durumlarını da etkilemiş, anksiyete ve güvensizliğin artmasına neden olmuştur. Öğretmenlerin tutumu bu noktada büyük önem taşımaktadır (Rûpela Nû, 2023). Kürtçenin kamusal alanda kullanılması önündeki yasal engeller hâlâ tartışılmaktadır (İnsan Hakları Derneği [İHD], 2022).

Anadilde Eğitimin Önemi Ve Pedagojik Boyutu

Eğitim bilimciler bir çocuğun kendi anadilinde eğitim almasının öğrenme sürecini kolaylaştırdığını ve akademik başarıyı arttırdığını belirtmektedir. Çocuk anadilinde kendini daha iyi ifade edebilir, özgüveni yükselir ve derslerde daha aktif rol oynamaya başlar. Türkiye’de Kürtçe hala bir eğitim

Asimilasyon politikasının Kürtçe üzerindeki en yıkıcı etkisi eğitim sisteminde kendini göstermiştir. Resmi eğitim dilinin Türkçe olması neticesyle okula yeni başlayan milyonlarca Kürt çocuk kendilerini bir dil bariyeri içerisinde bulmaktadır. Kürtçe bilerek büyüyen bir çocuk Türkçe eğitim verilen bir okulda hem öğrenmekte hem de iletişim kurmakta zorluk çeker.

dili olarak kabul edilmemektedir. Bu durum Kürtçenin hem kamusal alandan hem de genç kuşakların hayatından silinmesine neden olmaktadır.

Anadilde eğitim hakkı yalnızca bir insan hakkı değil aynı zamanda toplumsal bir gerekliliktir. Kürtçe sadece seçmeli ders olmaktan çıkıp anaokullarından itibaren temel derslerin verilebileceği bir eğitim dili haline getirilmelidir. İki dilli bir eğitim sistemini benimseyip hem Türkçeyi hem de Kürtçeyi öğrenmeleri desteklenebilir. Bu sistem çocukların kendi kimliklerinden kopmadan toplumsal hayata entegre olmasını sağlar.

Çoklu dilde eğitim veren bazı ülkeler şunlardır.

Finlandiya

Finlandiya’da iki resmi dil vardır: Fince ve İsveççe. Ayrıca, Saami (Lapon) dili de korunmaktadır. Öğrenciler erken yaşlardan itibaren en az iki dil öğrenir.

Kanada

Kanada, resmi olarak iki dilli bir ülkedir (İngilizce ve Fransızca). Quebec başta olmak üzere birçok bölgede iki dilli eğitim programları uygulanmaktadır.

İsviçre

İsviçre’de Almanca, Fransızca, İtalyanca ve Romanşça olmak üzere dört resmi dil bulunmaktadır. Öğrenciler erken yaşta ikinci bir dil öğrenmeye teşvik edilir.

Hollanda

Hollanda’da anadil eğitimi yanında İngilizce, Almanca ve Fransızca yaygın olarak öğretilmektedir. Bazı okullarda İngilizce eğitim veren bölümler bulunmaktadır.

Lüksemburg

Lüksemburg’da eğitim sistemi üç resmi dili kapsar: Almanca, Fransızca ve Lüksemburgca. Öğrenciler ilkokuldan itibaren üç dili öğrenir.

(Çelik, 2013)

Çözüm İçin Devrimsel Bir Plan

Kürtçenin eğitimde ve toplumsal hayatta yeniden canlandırılması için köklü bir değişim gereklidir. Bana göre bu sorunun çözümü için devrimsel bir plan:

1. Anayasada Değişiklik ve Anadilde Eğitim Hakkının Güvence Altına Alınması

- Kürtçe ve diğer anadillerin eğitimde kullanımı anayasal bir hak olarak tanımlanmalıdır.

- Her bireyin anadilinde eğitim görme ve kamusal hizmetlere erişim hakkını düzenleyen kapsamlı bir yasa çıkarılmalıdır.

2. Eğitimde İki Dilli Modelin Uygulanması

- İlkokuldan üniversiteye kadar iki dilli bir müfredat geliştirilmelidir.

- Kürtçenin öğretim dili olarak kullanıldığı okullar açılmalı ve öğretmen eğitimi programları bu doğrultuda güncellenmelidir.

3. Kürtçeyi Kamusal ve Kültürel Alanlara Entegre Etmek

- Kürtçe yayın yapan medya organları desteklenmeli ve erişilebilirliği artırılmalıdır.

- Kürtçe tiyatro, sinema, ede-

biyat ve müzik gibi alanlar teşvik edilerek toplumsal farkındalık artırılmalıdır.

4. Pedagojik Reformlar ve Öğretmen Eğitimi

- Kürtçe öğretmenleri yetiştiren üniversite programları oluşturulmalı ve mevcut öğretmenler pedagojik eğitimlerle desteklenmelidir.
- Kürtçe eğitim materyalleri ve teknolojik araçlar geliştirilmelidir.

5. Toplumsal Farkındalık ve Diyalog Süreci

- Anadilde eğitimin önemine dair toplumda farkındalık yaratacak kampanyalar düzenlenmelidir.
- Kürtçe dil hakları savunucuları ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılmalıdır.

6. Uluslararası İş Birlikleri ve Finansal Destek

- UNESCO ve UNICEF gibi kuruluşlarla iş birliği yapılarak Kürtçenin korunması ve eğitimde kullanımı için projeler hayata geçirilmelidir.
- Anadilde eğitim için özel fonlar oluşturulmalı ve Kürtçe eğitim alan öğrencilere burs verilmelidir.

7. Uzun Vadeli Bir Planlama: 20 Yıllık Strateji

- İlk 5 yılda Kürtçe eğitimin pilot uygulamaları yapılmalı ve sistem iyileştirilmelidir.
- 10 yıl içinde Kürtçenin tamamen kabul görmüş bir eğitim dili haline gelmesi sağlanmalıdır.
- 20 yıl içinde Türkiye'nin çok dilli yapısının ulusal bir zenginlik olarak benimsenmesi hedeflenmelidir.

Kaybolan Kimlikler

Kürtçenin eğitimden dışlanması sadece bir dil kaybı değildir aynı zamanda bir halkın kimliğinin silinmesidir. Dil sadece bir halkın iletişim aracı değildir o halkın şar-

kılarını, hikayelerini ve bilgeliğini taşıyan bir hazinedir. Kürtçenin kaybolması bir halkın kültürel zenginliğinin ve kolektif hafızasının da yok olması anlamına gelir.

Bu kaybın önüne geçmek, yalnızca Kürtçe konuşanların değil, Türkiye'nin tüm toplumunun sorumluluğundadır. Kürtçenin yaşatılması anadilinde eğitimin tanınması ve bu dilde sanat ve edebiyat üretiminin desteklenmesi için adımlar atılmalıdır. Her dil insanlık mirasının bir parçasıdır ve yaşatılması kültürel zenginliğin korunması için bir zorunluluktur.

Kürtçe yalnızca bir dil değil bir halkın ruhudur. Bu ruhun susturulması yalnızca Kürt halkının değil Türkiye'nin ortak insanlık mirasının eksilmesi anlamına gelir. Eğitim sisteminin bu mirası koruyacak şekilde yeniden yapılandırılması adaletin ve insanlık onurunun gereğidir.

Zimanê Kurdî

*bi xeml û rewş e, şêrîn û xweş e
şêrîn û xweş e, zimanê kurdî*

*bi xweş awaz e, letîf û naz e,
letîf û naz e, zimanê kurdî*

*beyta feqiyê, kubra xaniye
kubra xaniye, zimanê kurdî*

*bi xeml û rewş e, şêrîn û xweş e
şêrîn û xweş e, zimanê kurdî*

*bi xweş awaz e, letîf û naz e,
letîf û naz e, zimanê kurdî*

*kewkeb çiyane, kubra teyran e
kubra teyran e, zimanê kurdî*

*bi xeml û rewş e, şêrîn û xweş e
şêrîn û xweş e, zimanê kurdî
bi xweş awaz e, letîf û naz e,
letîf û naz e, zimanê kurdî*

Bu çetin, tarifi zor olan özerk disiplini dert edinen ve yaşam desteğini sözcükleriyle sağlayan şairlerden biri de Aram Tigran'ın ağzından dilden dile dolaşan "Bi xemil, rewş e / Şîrîn û xweş e / Zimanê kurdî... Beyta Feqî ye / Sewta Xanî ye / Zimanê kurdî" ezgisinin şairi Şikoyê Hesen'dir (ozgurpolitaka, 19 Şubat 2019)

Şubat 2025

Kaynakça

- 1-Bianet. (2021). **Anadilinde eğitim yasağı: Kürt çocuklara eziyet**. <https://bianet.org/haber/anadilinde-egitim-yasagi-kurt-cocuklara-eziyet-258065>
- 2-İnsan Hakları Derneği [İHD]. (2022). **Kürtçenin kamusal alanda kullanılması önündeki yasal engellere ilişkin özel rapor**. <https://www.ihd.org.tr/kurtcenin-kamusal-alanda-kullanilmasi-onundeki-yasal-engellere-iliskin-ozel-rapor/>
- 3-Rûpela Nû. (2023). **18 ay sonra okullar açıldı: Türkçe bilmeyen Kürt çocuklar için her şey daha zor**. <https://www.rupelanu.org/18-ay-sonra-okullar-acildi-turkce-bilmeyen-kurt-cocuklar-icin-her-sey-daha-zor-17525h.htm>
- 4-Wikipedia. (2025). **Türkiye'de Kürtlere yönelik insan hakları ihlalleri**. https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_K%C3%BCrtlere_y%C3%B6nelik_insan_haklar%C4%B1_ihlalleri
- 5-Kıvılcımlı, H. (1978). Yedek Güç: Milliyet (Doğu). Yol Yayınları.
- 6-Çelik (2013) Seta Perspektif, Sayı 21 (2013) https://file.setav.org/Files/Pdf/20131009123554_anadildeegitim.pdf
- 7-Ozgurpolika (19 Şubat 2019) Zimanê Kurdî'nin şairi: Şikoyê Hesen <https://www.ozgurpolitika.com/haberi-zimane-kurdinin-sairi-sikoye-hesen-122572>

AVRUPA'DA İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

Avrupa'da sağın her gün daha da güçlenmesinin önüne geçilemiyor ya da geçilmek istenmiyor.

Clara Zetkin (5 Haziran 1857 - 20 Temmuz 1933 Almanya işçi hareketinin çok önemli liderlerinden biri) 1920'li yılların Avrupa'sındaki faşist hareketin giderek güçlenmesini değerlendirdiği bir toplantıda şunlara dikkat çeker "Faşizmin taşıyıcısı sadece küçük bir grup değil, proletaryaya kadar uzanan çok geniş sosyal katmanlardır. Faşizmle etkili bir şekilde mücadele etmek istiyorsak bu önemli ayrıntıyı göz önünde bulundurmak zorundayız. Sadece askeri yollarla onu ortadan kaldıramayız. İdeolojik ve politik olarak da faşizmle mücadeleyi en üst seviyeye yükseltmeliyiz." (12 -23 Haziran 1923, Moskova'da Komintern toplantısı)

C. Zetkin'in tam yüz yıl önce yaptığı tespit bugün içinde hala geçerli. Aşırı-sağ denen aslında

faşist olan bu hareketler ve partiler daha çok çalışan -emeği ile geçinenler dediğimiz- kesimlerden oy alıyorlar. Elbette sadece onlardan değil. Bu partileri kuranlar, finanse edenler her ülkede değişik olmakla birlikte daha çok kapitalizmin sürekli krizini terörle, zorla, savaşla aşmaya çalışan iktidarlardır. Bunları tutucu politik partilerden, patronların değişik örgütlerine hatta kimi sosyal demokrat çevrelere kadar genişletmek mümkündür. Avrupa yeşiller hareketi ve hatta kendine sol, sosyalist diyen kimi güçler de savaş ve mülteci sorunlarında yukarıda ismi geçenlerden çok da uzak değiller. Avrupa ve Almanya ekoloji hareketinde başlayan sağa kayma, savaş taraftarı olma 1999'da NATO'nun Yugoslavya'ya saldırısının içinde (Almanya'da iktidar Sosyal Demokratlar ve Yeşiller'deydi) ya da yanında yer almakla yeni bir boyuta ulaştı. Almanya Yeşiller'i Scholz

hükümetinin (üçlü koalisyonu) ortağı olarak Ukrayna - Rusya savaşı ile birlikte savaş ve silahlanma konularında en önde yer aldılar, alıyorlar. Elbette Avrupa'daki sağa kayış çok daha eskiye dayanıyor.

Bugün içinde bulunulan durum 1970'li yıllarda uygulanmaya başlayan neoliberal politikaların bir sonucudur. Kapitalizm neoliberal politikaları uygulamaya koymak için askeri darbe yapmayı hatta halkın iradesi ile seçilmiş devlet başkanlarını öldürmekten geri kalmadı. (Şili devlet başkanı Salvador Allende, 11 Eylül 1973) Neoliberalizm küreselleşme, serbest piyasa, iletişim ve çevre ya da ekoloji gibi deyimlerle büyük kitleleri yanına çekmeyi başardı. Özelleştirme, devleti mümkün olduğu kadar küçültmek, bireysel girişimcilik, bireysel başarı hikayeleri geçtiğimiz yüzyılın son çeyreğinden itibaren günlük konuşulan, yazılan konulardı. Buna karşılık

toplumsallık, ortak hareket etme reddedildi, çok kötü bir şey gibi gösterilmeye başlandı. 1990'da reel sosyalizmin çökmesinden sora neoliberal hareket nerdeyse rakipsiz kaldı. Bu politikaları eleştiren bir avuç insan da duyulmaz duruma geldi. Sınıf ve emek mücadelesi giderek zayıfladı. Sendikal hareket belki de tarihinin en zayıf sürecini yaşadı, yaşıyor. Sol ve emekten yana olmak suç olmaya başladı. Neoliberaler artık sınıf savaşı kalmadı, zaten sınıfların kendileri ortadan kalktı. Sosyalizm bitti. Hür dünyada hepimiz aynı haklara sahibiz propagandası oldukça başarılı oldu. Kimi sol güçlerde bu politikaya alet oldular. Sınıfsal temele dayanmayan bir "demokrasi" mücadelesiyle başarıya ulaşılacağını savunmaya başladılar. (Yunanistan'da Syriza ve İspanya'da Podemos'u örnek gösterebiliriz.) Kapitalizmin krizlerinde hep kapitalizmden yana tavır alan sosyal demokrasi bu defa da bizi yanıltmadı. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren sosyal demokrasinin payı çok büyük. Avrupa'nın iki büyük sosyal demokrat partisi ve ABD demokratları bunun başını çekiyordu. (Tony Blair 1994 - 2007 İşçi Partisi başkanı, 1997- 2007 İngiltere başbakanı, Gerhard Schröder 27 Ekim 1998 - 22 Kasım 2005 Almanya şansölyesi, Bill Clinton 20 Ocak 1993 - 20 Ocak 2001 ABD başkanı.) ABD ve İngiltere'nin dışında birçok ülkede bu durum ancak 1990'lı yıllarda tam olarak belirginleşti. Sermaye sömürsünün değişim koşullarıyla gelen neoliberalizmin zaferi, eski düzenin siyasi destekçilerinin rolünü değiştirdi. Schröder ve Blair tarafından ortaya atılan sosyal demokrasinin "Üçüncü Yol'u" bu değişimin bir göstergesiydi. Aynı zamanda sosyal demokrasinin kapitalizmi sınırlayacağı yönündeki söylemlerinde açık reddiydi.

Blair- Schröder belgesi diye 8 Haziran 1999'da yayınlanan

Avrupa ırkçılığı ya da Avrupa kalesini koruma refleksi Ukrayna - Rusya savaşında çok net olarak ortaya çıktı. Örneğin Orta Doğulu kimseyi almayan Polonya Ukrayna'dan bir milyon üzerinde mülteci aldı. Ukrayna'ya en çok silah gönderen, savaşı körükleyen ülkelerin başında geliyor. Almanya ve diğer Avrupa birliği ülkeleri de tüm sınırları zorlayarak Ukraynalıları aldılar ve barındırıyorlar. Aşırı sağcı - faşist partilerden Ukraynalılara karşı herhangi bir karşı çıkış şimdiye kadar olmadı. Çünkü onlar Avrupalı ve bize benziyorlar, diğerleri değil.

belgede (iki partinin ortak hazırladığı bir belgeydi) şöyle deniyordu "Politika piyasaların kontrol işlevini engellemek değil onu geliştirmek ve iyileştirmek durumunda" olmalı. (Küçük bir ek, Schröder için patron yoldaş deyiimi çok kullanılırdı.) ABD'de ise Clinton ve çevresi kendilerini yeni demokratlar diye tanıtırlandı. "Bu dönem modernleşmiş aşırı sağın neoliberal ideolojik öğelerine güçlü bir şekilde sahip lenmesiyle karakterize edilir" diyor. (Herbert Schui - Alman sosyal bilimci ve politikacı)

Neoliberal ideolojiden çok şey alan aşırı sağcı - faşist partiler 1920'lerdekinin tersine etnik değil, daha çok kültürel (Avrupa kültürü, Avrupalı olmak, uyumu sağlamış olmak, siyasi İslamcı olmamak, illegal mülteci olmamak ve benzeri sloganlarla daha geniş kitleye hitap ettiler) yapıyı öne çıkardılar, çıkarıyorlar. Böylece kendisini Avrupalı hisseden göçmen ve mültecilerden de oy almayı başarıyorlar.

İçinde bulunduğumuz bu süreçte başta İskandinav ülke-

leri (bunlara demokrasinin en iyi uygulandığı ülkeler deniliyordu) olmak üzere Avrupa ülkelerinin ezici çoğunluğunda faşistler ya iktidarda ya da ülkenin en güçlü politik partileri arasında. Bu aşırı sağcı - faşist patilerin Avrupa'da yaşayan göçmenler arasında kayda değer bir oranda oy almaları insanlarda tereddüt ve kuşku yaratıyor. Örneğin, Hollanda'daki Halkın Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ismi okuyunca insanlar yanılıyor, aşırı sağcı - faşist bir parti) genel başkanı Türkiye'deki 1980 faşist cuntası tarafından yıllarca kovuşturmayla uğrayan, işkence gören Türkiyeli bir mültecinin kızı. Almanya'da Almanya için Alternatif (AfD) partisinin de 23 Şubat 2025'te yapılacak seçimlerde mültecilerden önemli oranda oy alması bekleniyor. Suriye iç savaşıyla başlayan büyük mülteci akımı kısa sürede Avrupa'nın bu konuda bölünmesini getirdi. Doğu Avrupa ülkeleri baştan itibaren mültecileri kabul etmediler. Özellikle Polonya, Çekya, Baltık cumhuriyetleri ve Macaristan bunu İslam düşmanlığı ile de birleştirerek çok katı bir politika izlediler ve hala aynı noktadalar. Fransa, İngiltere, İtalya Almanya kadar olmasa da belli oranda mülteci almayı kabullendiler. Ancak beklenen veya istenen birlik sağlanamadı. Neoliberalizmin bütün suçları bu insanlara yani göçmenlere yüklendi. Aşırı sağcı - faşist güçler Avrupalı olmayanların tüm kötülüklerin kaynağı olduğu tezini daha güçlü şekilde savunmaya başladılar. Hristiyan demokrat partilerden, sosyal demokratlara, kendini onlardan daha solda gösteren kimi patilere kadar herkes faşistlerin sloganları ile göçmenlere karşı "mücadele" etmeyi seçtiler. Avrupa parlamentosunda göçmen ve mülteci haklarını kısıtlayan çok sayıda yasayı çıkardılar. Tüm Avrupa'ya yeniden sınır kontrolleri getirildi. Kendi yasalarını çiğnemekten geri

adım atmadılar. Hatta kuzey Afrika'da toplama kampları kurulmasını Avrupa Parlamentosu'nda dile getirmekten geri durmadılar.

Bu Avrupa ırkçılığı ya da Avrupa kalesini koruma refleksi Ukrayna - Rusya savaşında çok net olarak ortaya çıktı. Örneğin Orta Doğu kimseyi almayan Polonya Ukrayna'dan bir milyonun üzerinde mülteci aldı. Ukrayna'ya en çok silah gönderen, savaşı körükleyen ülkelerin başında geliyor. Almanya ve diğer Avrupa birliği ülkeleri de tüm sınırları zorlayarak Ukraynalıları aldılar ve barındırıyorlar. Aşırı sağcı – faşist partilerden Ukraynalılara karşı herhangi bir karşı çıkış şimdiye kadar olmadı. Çünkü onlar Avrupalı ve bize benziyorlar, diğerleri değil.

Avrupa faşistleri ortak çalışmayı ihmal etmiyorlar. 14 partiden 86 milletvekili ile Avrupa Parlamentosu'nun üçüncü büyük fraksiyonu durumundalar. 7-8 Şubat 2025'te Madrid'de "Reconquista (yeniden fetih anlamına da gelen bu deyim 1492 Hristiyan Katolik kralların İber yarımadasını Endülüslere geri alma savaşlarında kullanılmış) adı altında toplantı yaptılar. Avrupa'yı Avrupalı olmayanlardan

kurtarma buluşması. Toplantıya ev sahipliği yapan İspanya VOX partisi başkanı Santiago Abascal Trump'ı "silah arkadaşı" olarak göstererek onun sunduğu olanakları iyi kullanmalıyız diye arkadaşlarına tavsiyede bulunuyordu. Marine Le Pen "Trump'ın seçimi kazanması bize erki ele geçirmemizin işareti olmalı" diyordu. (Junge Welt Gazetesi 12 Şubat 2025) İtalyan başbakan yardımcısı Matteo Salvini "2025 yeni fethin ve bağımsızlığın sembolü olmalı." (JW 12.02.25) Bunlara benzer açıklamalar iki gün boyunca devam etti. Alınan önemli kararlardan bir tanesi de bence Madrid'de Ariel Bulshtein tarafında temsil edilen İsrail'in Likud (Netanyahu'nun partisi) partisine gözlemci statüsünün oy birliği ile kabul edilmesi idi. Aşırı sağcı-faşist partiler sadece Avrupa'da kalmıyor, Amerika'dan Orta Doğu'ya kadar uzanıyorlar. Ortak hareket ediyorlar. Tekrar Clara Zetkin'in tespitine dönersek karşı çıkışın da aynı boyutla kitlesel olması gerekir. Oysa özellikle Avrupa Hristiyan demokrat partileri giderek sağa yanaşıyorlar. Avusturya'da faşist partiyle yapılan koalisyon görüşmeleri şimdilik başarıya ulaşmasa

da ileride olmaz anlamına da gelmiyor. Almanya'da her gün "biz aşırı sağ parti AfD ile kesinlikle beraber çalışmayız" diye yemin eden Hristiyan demokratlar 29 Ocak 2025 Federal Parlamento'da ortak oy kullandılar. Böylece yangın duvarı yıkılmış oldu. Antifaşist cephe ya da duruş bölünmüş durumda. Avrupa sosyal demokratları ve Yeşilleri bir taraftan bütün güçleriyle Ukrayna'daki savaşı desteklerken, öbür taraftan da aşırı sağcı-faşist partilere karşı olduklarını savunuyorlar. Hem savaş kışkırtıcısı hem de sağa karşı olmak? Ne yaman çelişki!

Bu yazı yayınlandığında yani 23 Şubat 2025'te Almanya'da genel seçimler yapılmış olacak. Almanya için Alternatif'in (AfD) ikinci güçlü parti olması kesinleşmiş gibi. Sol Parti'nin %5 barajını aşması ise büyük bir ihtimal. Bu seçimler Almanya'daki göçmenler ve mülteciler için çok önemli. Seçimlerden sonra iktidar olacak sağcı partiler (Hristiyan Demokratlar ve ortakları) büyük mücadelelerle kazanılan birçok hakkımızı budayabilirler. Bu tehlike önümüzde duruyor.

12 Şubat 2025

Orta Doğu'da son siyasi gelişmeler ve Kürt/Kürdistan meselesi

SORUNLAMA

1-Orta Doğu'da değişen bölgesel ve küresel güç dengelerinde 7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e dönük saldırılarının rolü var mı?

2-Rusya ve İran HTŞ'nin ilerleyişini neden durduramadı? HTŞ'nin Şam'ı ele geçirmesiyle Suriye'deki İran ve Rusya etkisi kırıldı mı? Bundan sonraki süreçte İran ve Rusya'nın Orta Doğu politikaları nasıl şekillenecek?

3-Suriye'deki bu yeni durum nedeniyle, başta Amerika ve İsrail olmak üzere Batı ittifakının uzun vadede Suriye, Rojava ve Orta Doğu politikaları nasıl şekillenecek? İkinci Trump dönemi bu süreci nasıl etkileyecek? Trump Suriye ve özelde de Rojava'dan çekilir mi? Bu duruma dönük Kürtlerin B planı var mı?

4-Şam'ı ele geçiren HTŞ nasıl bir örgüt, kökleri nereye uzanıyor ve gerçekten değişti mi?

5-HTŞ, etkisi altında bulunduğu küresel ve bölgesel güçlerle yeni bir Suriye yaratabilecek mi?

6-HTŞ Rojava Kürdistanı'na dönük nasıl bir yol izleyecek? Türkiye'nin Kürdü yok sayan politikaları HTŞ üzerinde etkili olacak mı?

7-Diğer yandan Suriye'deki bu yeni durum Rojava Kürtleri açısından ne ifade ediyor? Yeni durum Kürtler için avantaj mı dezavantaj mı?

8-Herşeyden ötesi Rojava'da Kürtler, Kürt siyasi partileri yeni durum karşısında birlik sağlayabilecekler mi? HTŞ ile masaya otururken tek ses olabilecekler mi? Yoksa HTŞ, bir oda da SDG diğer oda da ENKS ile mi görüşecek? Ya da büyük savaş Kürtlerin kapısında mı?

9-Rojava Kürdistanı ile bağıni da kurarak Devlet Bahçeli'nin Abdullah Öcalan çıkışının arka planında neler yatıyor? Türk devleti yeni bir çözüm süreci mi başlatıyor? Türk devleti Rojava ve Güney Kürdistan'ı himayesi altına mı almak istiyor?

10-Kısacası Orta Doğu'daki yeni durum başta Rojava Kürtleri olmak üzere dört parçadaki tüm Kürtlere ne getirecek ne götürcek?

01.01.2025

Sosyalist Mezopotamya Dergisi

SURİYE VE BATI KÜRDİSTAN: BELİRSİZLİKLERLE YÜKLÜ

HAMAS'ın askeri kolu İzzeddin el-Kassam Tugayları'nın 7 Ekim 2023'te İsrail'e saldırısıyla başlayan ve bölgesel boyut kazanan savaşı, başından itibaren esas İran-İsrail hatta küresel düzeyde de Batı ile Doğu arasında Ortadoğu (Verimli Hilal) üzerindeki egemenlik savaşı olarak değerlendirmiştik. 7 Ekim ve sonrası yaşanan savaş, bölgede başta Kürdistan meselesi üzerinde olmak üzere önemli sonuçlar üretti, üretecek. Yazıda savaşın nedenleri ve yol açtığı, açacağı muhtemel sonuçlarını ele alacağız.

I – Bu savaşın temelinde ne- ler yatıyor?

7 Ekim saldırısı ardından Batı destekli İsrail savaş makinesinin harekete geçmesiyle meselenin sadece İsrail ile HAMAS arası bir savaş ve hesaplaşma olmadığı, İsrail ile Filistin arasındaki sorunları içerse de bölgesel hesapları olduğu ilk günden açığa çıkmıştı. Bölgesel hatta küresel boyutları olduğu hem kapsadığı alanlardan hem ürettiği sonuçlardan görülmektedir.

Öncelikle şunun altını çizelim, aylar öncesinden hazırlığı yapılan

7 Ekim 2023 İzzeddin el-Kassam Tugayları saldırısının, İsrail ve ABD istihbaratının dolayısıyla siyasal iktidarlarının bilgisi dışında yapıldığını söylemek çok zor. ABD ve İsrail'in önceden haberi vardı ve 1200 sivilin festivalde katledilmesine hatta kaçırılmasına planlı olarak göz yumuldu. Zaten önceden saldırının yapılacağından haberdar oldukları için Netanyahu saldırının hemen ardından “bu saldırı bizim 11 Eylül'ümüz, bölgede önemli gelişmeler yaşanacak, sınırlar değişecek” vb. deyip Gazze'ye saldırıya geçerken ABD başkanı Biden da “İsrail'in arkasındayız” deyip İran'ı ve bölgedeki askeri-siyasi kollarını hedef alması dikkat çekiciydi.

ABD-İngiliz blokunun başını çektiği Batı eksenini ile İsrail'in çıkarları Ortadoğu Bölgesi üzerinde aşağıdaki hedeflerde örtüşüyordu:

*Bölgenin, ABD-İngiliz merkezli Batı ile İsrail çıkarları temelinde yeniden dizayn edilmesine yol verecek savaş ikliminin yaratılması gerekiyordu. Bu iklimde İsrail askeri gücü ABD-İngiliz bloku desteğinde harekete geçecekti. Saldırının hemen ardından geçti de.

*Somut hedef Ortadoğu,

özelde de Verimli Hilal üzerinde İran-Rusya-Çin etkisini kırmak, tümüyle kırılmasa bile olabildiğince daraltmak. Bu çerçevede İran Şii Hilali'nin bölgedeki askeri-siyasi kolları olan HAMAS, Hizbullah, Haşdi Şabi, Husiler vb. örgütleri etkisiz kılmak İsrail-Batı ittifakının ilk hedefleri arasındaydı.

*Çin'in, Asya'yı Avrupa ve Afrika ile bağlamayı amaçlayan Bir Kuşak Bir Yol Projesi'ne alternatif olarak geliştirilen ve Hindistan'ı Avrupa'ya bağlayacak olan Ekonomi-Enerji Koridorunun (İMEC) geçeceği Birleşik Arap Emirlikleri, S. Arabistan, Ürdün, İsrail, Yunanistan güzergahındaki yol haritasının “güvenliğini sağlamak” diğer bir ortak hedef idi. Eğer gerçekleşirse Asya'yı Ortadoğu üzerinden Avrupa'ya bağlayacak olan İMEC önemli bir ekonomik-ticari koridoru oluşturacak. Bu nedenle İMEC yol “güvenliğinin sağlanması” proje sahipleri için önemliydi.

*İsrail için bölgede tehdit oluşturan Suriye'de Esad rejiminin yıkılmasını gerçekleştirmek hem Batı ve İsrail ile barışık bir yönetim oluşturmak hem de aynı süreçte Rusya'yı Doğu Akdeniz'de etkisizleştirmek... Bu amaçla uzun

yıllardır İdlib'de sahip çıkıp destekledikleri HTŞ ve lideri Ahmet el Şara'nın iktidara taşınması plan-projeleri hazırlanmıştı. Esad iktidarının yıkılması İsrail için Güney Suriye'de yeni işgallere alan açmanın da yolunu açabilirdi ki böyle bir hesap önceden yapılmıştı ve zaten Esad rejimi yıkıldığı saatlerde İsrail ordusu başta Hermon dağı olmak üzere Şam'ın güneyine doğru harekete geçmişti.

*Sünni Arap devletleri ile İsrail arasında stratejik (İbrahimi) anlaşmaların yapıldığı ülkelere yenilerini ekleyerek İsrail'in güvenliğini sağlamada sahayı genişletmek de hedefleri arasındaydı.

*Bu adımlarla paralel, bölgedeki petrol-doğal gaz kaynaklarını denetlemek ve bölge kaynakları üzerinde Rusya ile Çin etkisini zayıflatmak. İran'ın petrol, doğal gaz gibi enerji kaynaklarının uluslararası pazarlara erişimini sınırlandırmak...

Bu hedeflere ulaşabilmek için Batı emperyalizmi ile İsrail savaş makinesi 7 Ekim 2023 saldırısını bulunmaz bir "fırsat" olarak görüp harekete geçti. Gazze'de katliam ile yetinmeyip savaş alanı genişletildi. Esad rejiminin yıkılması da harekete geçen savaş makinesinin yıllar öncesine dayanan hazırlıklarla yapılan saldırılarının sonucudur.

II - İran ve Türkiye'nin ortak ve farklı pozisyonları...

Her ikisi de yaşanan gelişmeleri öncelikle Kürdistan meselesinden algıladıkları tehdit üzerinden ele aldılar. Önce İran Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan "iç birliğimizi sağlamazsak Azerbaycan, Kürdistan, Belucistan... ayrılıp bağımsız devlet kurar ve İran parçalanır" uyarısını yaptı. Ardından MHP lideri Devlet Bahçeli "içeride ve dışarıda birliğimizi, kardeşliğimizi, iç barışımızı koruyalım" çağrısını yaptı ve çok geçmeden "Öcalan

Türkiye'nin bölgeye dönük stratejik hedeflerinin başında Kürt halkının kendi kaderini tayin etmesini (bağımsız hatta federal, özerklik) engellemek olmuştur daima. Dün Kürdistan Federal Bölgesi'ne bugün ise Özerk Batı Kürdistan başta olmak üzere bölge siyasetinin temel ayaklarından birini, daima Kürt meselesinde sürdürdüğü karşı duruşu oluşturmuştur. Ki bu diğer sömürgeci devletlerle ortak paydalarını oluşturmaktadır.

gelsin Dem Parti meclis grubunda PKK'ye silah bırak ve kendini feshet çağrısını yapsın" dedi. Bu konudaki gelişmeler ayrı bir yazı konusu. Kısacası Kürdistan meselesi üzerinden tehdit algılamak her iki sömürgeci devletin ortak paydalarıydı ama her ikisinin farklı hatta karşıt hedefleri de vardı ve bunlar yeni de değil kökleri bin yıl öncesine dayanıyordu. Farklı hedef ve çatışma alanlarına baktığımızda şunlar öne çıkar:

İran, Ortadoğu'yu ve esas Basra Körfezi'nden Beyrut'a bir yay gibi evirilen Verimli Hilal'i kendi Şii Hilali ile kısaç altına alma stratejisini izliyordu. Bu stratejik hedef doğrultusunda Yemen'den Lübnan'a desteklediği silahlı örgütlerle büyük mesafe de kat etmişti. Bölgeyi gerektiğinde destabilize/istikrarsızlaştırmayı kendi paramiliter güçleriyle gerçekleştirebiliyordu. İran, bölge üzerinde ki emperyal hedeflerini içeren Şii Hilali stratejisi ve bunun askeri-siyasi kollarının ABD-İsrail'in hedefinde olduğunu ilk günden algılamıştı. Bu nedenle başta Suriye'deki Esad rejimi ile Lübnan Hizbullah'ı olmak üzere Şii Hilali üzerindeki askeri-siyasi aparatlarının arkasında durarak savunma pozisyonunu korudu.

Öyle ki İsrail'in Lübnan'da Hizbullah'a dönük ve Suriye'deki saldırılarında general düzeyinde komutanlarını savaş mevzilerinde kaybetmeyi göze aldı.

Türkiye'nin ise bölgeye dönük iki stratejik hedefi var; birincisi Kürt halkının kendi kaderini tayin etmesini (bağımsız hatta federal, özerklik) engellemek olmuştur daima. Dün Kürdistan Federal Bölgesi'ne bugün ise Özerk Batı Kürdistan başta olmak üzere bölge siyasetinin temel ayaklarından birini, daima Kürt meselesinde sürdürdüğü karşı duruşu oluşturmuştur. Ki bu diğer sömürgeci devletlerle ortak paydalarını oluşturmaktadır.

İkinci hedefi ise, İran'ın Şii Hilali ile hedeflediği bölge egemenliğine karşı Sünni blokun liderliğini üstlenme politikasıdır. Türk devleti bu politikayı, Selçuklu-Osmanlı'dan devralıp günümüzde de sürdürmektedir. İran ve Türkiye'nin Güney Kafkasya'dan Ortadoğu'ya bölge üzerinde hegemonya hesaplaşmaları devam ediyor ancak Kürdistan meselesinden ortak algıladıkları tehdit nedeniyle gerektiğinde bu hesaplaşmayı geri plana atabiliyorlar.

Şia karşıtı bölgesel hegemonya politikasını, son yıllarda kendisinin yanı sıra Batı adına da sürdürmektedir. Çünkü 2000'li yılların başında ABD öncülüğünde geliştirilen ve bölgeye "ılımlı İslam"a dayalı "demokrasi"yi hedefleyen Büyük Ortadoğu Projesi'nde (BOP) Türkiye'ye rol model verilmişti ve Erdoğan'da rol almada istekliydi ama iki temel sorun yaşandı. İlki Erdoğan liderliğindeki Türkiye'nin bölgede ılımlı İslam'ı aşırp şeriatı savunan Müslüman Kardeşler Örgütü gibi örgütlerle ilişkilenmesi. Diğer Aralık 2010 yılında Tunus'ta başlayıp kısa sürede Ürdün, Suriye, Bahreyn, Cezayir, Yemen, Mısır, Libya'ya sıçraması ve başta Mısır olmak üzere bazı Arap ülke-

lerinde İhvan i Müslim'in iktidara gelmesi Batı'nın hedeflediği "ılımlı İslam'ın" daha ilk hamlede aşılmış olmasıdır.

HAMAS (İran)-İsrail savaşı başlarken ve şu an farklı boyutlarıyla sürerken Türk devleti "Kürtler bu süreçte yeni mevziler elde etmesin hatta mevcut kazanımlarını özellikle Özerk Rojava'yı nasıl etkisiz kılarım" hedefine odaklandı. Dört sömürgeci devlet arasında Kürdistan meselesinde en nato kafa nato mermer yani değişime en kapalı politika izleyen Türk devleti olmuştur. Bunun birden fazla politik ve sosyolojik nedeni bulunmaktadır. Kısacası Türk devleti Kürt halkının, Kürdistan Bölgesi'nin yanı sıra Batı Kürdistan'da da özerklik vb. statü elde etmesini kendisinin varlık-yokluk meselesi olarak görmeye devam ediyor. Bu tutum hem Kürt halkı hem de Türkiye halkları için büyük riskler içermektedir.

III - Süren savaşın yol açtığı sonuçlar...

Hali hazırda nerede nasıl duracağı belli olmayan bu savaşın ilk elden yol açtığı sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Bir; İran bölgedeki askeri aparatlarını büyük ölçüde kaybetti, özellikle HAMAS siyasi lideri Haniye'nin İran'da öldürülmesi ciddi prestij kaybına neden oldu. İran'ın bölgedeki en önemli askeri kolları olan Hizbullah ve HAMAS etkisizleştirildi, Husiler sessizliğe gömüldü ve önemlisi en büyük ortağı Esad rejimi yıkıldı, Irak'taki Haşdi Şabi üzerinde de baskınç sürüyor. Böylece Şii Hilali üzerindeki savunma güçlerinin etkisiz kılınmasıyla paralel içerde ağırlaşan ekonomik krizin de baskıncıyla İran en azından şimdilik kendi içine odaklanmak zorunda bırakıldı. Bölgedeki güçlerini yeniden tahkim etmek yerine birliğini nasıl korurum hedefine odaklandı. Buna

İsrail'in tehdit gördüğü Esad rejimi yıkıldı. Kim/kimler tarafından ve nasıl yıkıldığı önemli. "Suriye halk devrimiyle" mi? Birkaç bin HTŞ'linin 10 günde İdlib'ten Toyotalarla elini kolunu sallayıp Şam'a varmasıyla mı? Yoksa Türkiye destekli SMO ile mi... yıkıldı?

Hiçbiri!

Suriye-Lübnan-Irak hattında, İngiliz mühendisliği ve ABD askeri gücüyle Hizbullah ve İran'ı kim etkisizleştirip Esad'ı savunmasız bıraktıysa O'nun tarafından yıkıldı!

rağmen yine de ABD ve İsrail için "güvenlik" radarından çıkmış değil.

İki; Basra Körfezinde İran basıncının zayıflatılmasıyla petrol-doğal gaz sevkıyatı "güvenceye" alınmış görünüyor. Ayrıca Rusya ve İran'ın kendi enerji kaynaklarını ihracat etme üzerinde de ciddi bir baskı kuruldu. Bölgedeki savaş ile paralel ABD'nin ekonomik yaptırımları da bu basıncın oluşmasında etkili olmuştur.

Üç; İMEC yol haritası üzerinde denetim şimdilik sağlandı. Kıbrıs Güneyindeki büyük doğal gaz kaynaklarına şimdiden göz dikilmiş olması da gelecekte Türkiye ile ciddi bir krizin habercisi!

Dört; İsrail'in tehdit gördüğü Esad rejimi yıkıldı. Kim/kimler tarafından ve nasıl yıkıldığı önemli. "Suriye halk devrimiyle" mi? Birkaç bin HTŞ'linin 10 günde İdlib'ten Toyotalarla elini kolunu sallayıp Şam'a varmasıyla mı? Yoksa Türkiye destekli SMO ile mi... yıkıldı? Hiçbiri!

Suriye-Lübnan-Irak hattında, İngiliz mühendisliği ve ABD askeri gücüyle Hizbullah ve İran'ı kim etkisizleştirip Esad'ı savunmasız

bıraktıysa O'nun tarafından yıkıldı!

Ertuğrul Özkök 20.12.2024 tarihli "5 Aralık akşamı Fahrettin Altun'un adamları CNN rejisini neden aradı?" yazısında kimin devirdiğini şöyle açıklıyor;

"Türkiye HTŞ trenine son istasyonda bindi. Yani Şam kapılarına gelinceye kadar müdahil değildi. HTŞ militanları İngilizlerin verdiği üniforma ile girdi Şam'a..." ve devamında bilelim ki Esad'ı deviren Türkiye değil, İsrail'dir. Hepimiz bilelim ki, Suriye'de Esad'ı deviren ne Toyotalı HTŞ ne Türkiye'dir. Esad'ı deviren İsrail ve Netanyahu'dur" diyor.

Dolayısıyla "Şam Emevi Camiinde namaz kıldık sıra Kuds'ü özgürleştirmekte" propagandasını yapanlar, Şam Emevi Camiinde kendilerine namaz kıldırma yolunu açanların Hristiyan-Yahudi İttifakı olduğunu biliyor olmalılar.

Zaten kendisini kimin iktidara taşıdığını çok iyi bilen Ahmet el Şara ve Hükümeti; Hermon Dağını işgal eden, Golan'da işgali derinleştiren, Suriye askeri gücünü felç eden ve halen Suriye derinliklerinde askeri operasyonlar yapan İsrail'e tek kelime etmiyor, edemiyor! Çünkü HTŞ şunu iyi biliyor kendisini savaşmadan Şam'da iktidara taşıyanlar gerektiğinde iktidardan almanın kodlarına da sahipler!

Beş; Türkiye'nin bölgedeki askeri varlığı ve gücü biliniyor fakat şimdi ABD-İngiliz Batı blokunun İsrail askeri gücüyle Suriye'de Esad rejiminin yıkılması başta olmak üzere bölgedeki icraatlarının gölgesinde kendine yeni alanlar açmaya çalışıyor durumu oluştu. Bunların başında HTŞ'yi ABD-İngiltere desteğiyle İsrail'in iktidara taşıdığını bile bile Ahmet el Şara'yı Ankara'nın Şam valisi gibi görmeye çalışıyor öyle ki kendi devlet uçağını Şam'a gönderip Şara'yı Ankara'yı ziyaret etmeye

getiriyor(!) Ancak uzun vadede hem Suriye halkları Ankara'ya böyle bir sadakat ilişkisini kabul etmez hem de bölgesel-küresel siyasi denklemin basıncı altındaki HTŞ iktidarı bu yükü taşıyamaz!

Zaten yaşanan bu gerçeklikler nedeniyledir ki 9 Ocak'ta İtalya'da yapılan Suriye konulu toplantıya Türkiye çağrılmadı. "Suriye'nin geleceğiyle ilgili Roma'da toplantı yapılıyor. Toplantıya ABD, İtalya, İngiltere, Fransa, Almanya olarak 5 NATO üyesi ve AB katılıyor. Fakat NATO üyesi ve bölge devleti Türkiye, Suriye'nin geleceği toplantısına çağrılmıyor.

Türkiye'nin masa dışında tutulması bununla sınırlı değil 4 Mart 2025 tarihinde Kahire'de Gazze'nin yeniden inşası konulu yapılan Arap Birliği zirvesine de Türkiye çağrılmadı. Ve önemlisi ABD-İngiliz blokunun planlamasıyla gerçekleşen Şam'daki SDG-HTŞ görüşmesi ve anlaşma metnini de Türkiye yine izlemekle yetindi. Bu gelişmeler Cumhuriyet İttifakında ciddi sıkıntılara yol açıyor.

IV – Şara, üniter sistemde ısrar ederken sömürgeci devletlerin kılıcını da sallıyor...

Ahmet Şara'nın: "Kimse bana azınlıklardan bahsetmesin, Suriye'de azınlık yoktur" demesi; Suriye Ulusal Diyalog Konferansı Hazırlık Komitesi kurulurken Özerk Rojava ve genelde Alevi, Dürzi, Kürt temsilcilerinin çağrılmaması; Anayasa hazırlık çalışmalarında İslam hukukunun temel alınacağının belirtilmesi gibi beyanlar HTŞ'nin Türkiye'nin de ısrarıyla Suriye'de yıkılan üniter sisteme dönüşte ısrar edeceğinin işaretleriydi.

Gerek Türkiye-Irak-Suriye-Ürdün'ün Amman toplantısının amacı gerekse Dışişleri Bakanı Fidan, Milli Savunma Bakanı Güler ve MİT Başkanı Kalın'ın, Mazlum Abdi ile Ahmet el Şara arasında

Irak Başbakanı Sudani de Suriye'de farklı halkların varlığının tanınması ve temsiliyetleri tartışılırken Kürtlerin, Irak'ta federal statü kurmalarının "büyük hata olduğunu" söyleyip eklemişti, "Suriye'de Irak'taki hatalara düşmeyeceğiz"! Hata neymiş? Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Irak'ta 2005'te halk oylamasıyla kabul edilen Anayasa'da Peşmerge ordusu dahil federal statünün resmîyet kazanmış olmasıydı!

imzalanan anlaşma metninin daha mürekkebi kurumadan "temaslarda bulunmak" üzere Şam'a gitmelerinin temelinde yine Özerk Rojava'nın statüsüne karşı tutum bulunmakta. "Suriye halkının güvenliği, istikrarı, egemenliği ve toprak bütünlüğü" hikaye!

Irak Başbakanı Sudani de Suriye'de farklı halkların varlığının tanınması ve temsiliyetleri tartışılırken Kürtlerin, Irak'ta federal statü kurmalarının "büyük hata olduğunu" söyleyip eklemişti, "Suriye'de Irak'taki hatalara düşmeyeceğiz"! Hata neymiş? Kürdistan Bölgesel Yönetimi, Irak'ta 2005'te halk oylamasıyla kabul edilen Anayasa'da Peşmerge ordusu dahil federal statünün resmîyet kazanmış olmasıydı!

Üniter devlet ve şeriatçı tekçiliğe karşı önce Dürzi halkı özerklik talep etti. HTŞ üzerlerine ordu gönderdi ancak İsrail'in tepkisiyle geri çekilmek zorunda kaldı. Yani İsrail tepkisi olmasaydı katliam önce Dürzi halkına yapılacaktı. Aynı süreçte yoğunlaşan saldırı ve tutuklamalara karşı Alevi halkının haklı isyan etmesine alçakça bir katliam ile yanıt verildi. HTŞ, Alevi halk isyanı sürerken Süveyda Dürzileri temsilcileri ile alelacele bir anlaşmayı hedefleyerek cepheyi

daraltmayı hedefledi. Derken aynı günlerde ABD koordinasyonunda Mazlum Abdi ile Ahmet Şara'nın Şam'da görüşüp mutabakat metnini imzalaması sıkışan HTŞ iktidarını geçici rahatlatılabilir ama mesele çözümlenmedi.

Çünkü HTŞ, katliamlar ve anayasasıyla IŞİD yolunda ilerliyor! Ahmet el Şara; SDG ile imzalandıkları 10 Mart Anlaşmasının mürekkebi ve katlettikleri Alevi halkın kanı kurumadan yeni anayasa beyannamesiyle üniter sistemi ve Şeriat düzenini ilan etti! Ancak Kürt-Alevi-Dürzi mızrağı; HTŞ ile arkasındaki sömürgecilerin üniter-şeriatçı çuvalına sığmaz! Dolayısıyla bu ilana karşı Alevi, Dürzi ve Kürtlerin öne çıkan acil görevi HTŞ'ye karşı ortak hareket etmek! Tekçi üniterliğe karşı federalizmi, Şeriat rejimine karşı laikliği, başkanlık sistemi ile kurulmak istenen tek adam despotizmine karşı demokrasiyi savunup iktidara taşımak için birlikte hareket edilmeli. Artık HTŞ ile ayrı ayrı değil ortak mücadele ve görüşme kendini datıyor. Çünkü ayrı görüşme-anlaşma HTŞ'nin elini güçlendirip zaman kazandırıyor!

V - SDG ile HTŞ'nin ŞAM Anlaşması

Tam da bu süreçte SDG ile Suriye Devleti anlaşması gündeme geldi. Buna ilişkin ilk elden şunları belirtelim:

1 – Kürtler, diğer halklar ve inançlar adına Şam'da resmen bir taraf olarak anlaşma masasında yer aldılar. Anlaşmanın taraftarları, SDG adına Mazlum Abdi ve Suriye Devleti adına Cumhurbaşkanı Ahmet Eş Şara! "Kürtler silah bırakmadan görüşmeyiz" diyen Şara görüşmek zorunda kaldı, bu önemlidir.

2 - Anlaşmanın yazılı olması ve ayrıca metninde Suriye Arap Cumhuriyeti değil Suriye Devleti tabirinin kullanılması da gelecek

için önemli olan bir diğer nokta.

3 – Kürtlerin sadece vatan-daşlık hakkı değil tüm anayasal haklarının garanti altına alınması ile anayasal statünün önü de açılıyor. Bu statü nasıl içerik (özerklik, federatif, yerel yönetimler) kazanacak 2025 yılı sonuna kadar bu kesinleşecek. Demek ki esas bundan sonrası önemli.

4 – Anlaşma metninin 6. maddesinde “Suriye devletinin, Esad rejimi çetelerine ve ülkenin güvenliğini ve birliğini tehdit eden tüm unsurlara karşı mücadelesi desteklenecektir” deniliyor. Kim kimi destekleyecek? Ayrı bir yapı olarak Özerk Yönetim var ki, Suriye devletinin saldırıyla yüzleşmesinde kendisini destekleyecek. Bu maddede de üniter sistem tarifi yok!

5 – Anlaşmada sadece Kürt halkı için değil bütün etnik ve dini kimlikli Suriyelilerin siyasi sürece ve devlet kurumlarına eşit katılım ve temsiliyet haklarının anayasal garantiye alınması da önemli. Kürt halkı sadece kendini değil diğer halklar ve inançların da haklarını savunmuş. Bu duruş Kürt halkı diğer halkların ortak hareket etmeleri açısından önemli dayanak.

6 – SDG’nin Suriye ordusu ile kendi bütünlüğü içinde mi yoksa başka bir biçimde mi “entegre” edilecek belirsizliği var! Bu da 2025 yılı sonuna kadar netleşecek!

Kısacası Anlaşma bu haliyle ve

kağıt üzerinde olumlu görünüyor çünkü halklar, inançlar lehine bir anlaşma ama bundan sonrası yani önümüzdeki 10 ay çok önemli! Anlaşmanın uygulanıp uygulanmayacağı ya da nasıl uygulanacağı belirsiz. Bunun için taraflar şimdiden 8 madde üzerinde çalışıyorlar. Bunun için Türk Dışişleri Bakanı Fidan, Milli Savunma Bakanı Güler ve MİT Başkanı Kalın’ın da ailece 13 Mart’ta “temaslarda bulunmak üzere” Şam’a gitmeleri açıkça söz konusu 8 maddenin üniter bir devlet sistemi lehine içerik kazanması için şimdiden mesai yapmaya gittiler. Üstelik “silah bırakma” çağrısına rağmen Özerk Rojava ve Kürdistan bölgesine saldırılar devam ediyor.

Bütün bunlar, Suriye ve Batı Kürdistan’da halkların, inançların varlığı, hakları ve özelde Kürt halkının kazanımlarının yüzleştiği tehlikenin boyutlarını gösteriyor. Türkiye’nin de ısrarıyla üniter sistem ve İslam hukukunda ısrar etmesi kaos, gerilim ve çatışma üretmeye başladı. Dolayısıyla önümüzdeki aylarda 8 madde için kurulacak komitelerin halklar lehine içerik kazanması için Kürtler, Aleviler, Dürziler ve HTŞ’den rahatsız olan Sünni Arapların federal bir Suriye için stratejik ittifakı acilen kurmaları lazım.

VI – Kürt siyasetinde soğuk savaş duvarının yıkılmasını başaralım!

Kuzey Kürdistan ve Özerk Rojava’da yaşanan son gelişmeler

farklı Kürdistan parçalarında Kürtler arası ilişki, diyalog ve görüşme trafiğini de beraberinde geliştirdi. Bu önemli bir gelişme.

Sayın Mesut Barzani’nin bu kritik süreçte özel temsilcisini Özerk Rojava’ya göndermesi... Ardından Mazlum Abdi’nin Kürdistan Federe Yönetiminde KDP başkanı Barzani ve YNK yöneticileriyle görüşmesi... Çok geçmeden MHP lideri Bahçeli’nin “Öcalan Meclise gelsin Dem Parti grubunda konuşsun ve PKK’ye silah bıraktırma çağrısı yapsın, umut hakkından yararlan-sın” açıklamasıyla görüşme trafiğinin başlamasıyla Sayın Abdullah Öcalan’ın çağrısını yapmadan önce başta KDP başkanı Barzani olmak üzere Kürdistan Federal Bölgesindeki liderlerden süreç hakkında görüş ve öneri talep eden mektup yazması. Ve Dem Parti heyetinin bu mektubu ile-tir-ken görüşmelerde bulunması... Son olarak Barzani ile Mazlum Abdi arasında telefon trafiğinin devam etmesiyle Kürtler arası oluşan diyalog ve dayanışma ka-lı-cılaştırılarak Kürt siyasetindeki soğuk savaş duvarının kökten yıkılması hedeflenmeli. Dün “Orta-doğu’da Mısır’sız savaş, Suriye’siz barış olmaz” denirdi! Bugün de Ortadoğu’nun barış anahtarı Suriye ise Suriye’nin barış anahtarı artık Kürtlerdir! Kürtsüz Suriye’de barış ve çözüm olmaz!

Mart 2025

canbegyekbun@hotmail.com

LI ROJHILATA NAVÎN: HEGEMONÎYAN KADÎ, HERÊMÎ Û KURD

1. Destpêk

Jêderka mirovahiyê Rojhilata Navîn, wek em pê dizanin herdem bûye navenda hêzên herêmî û kadî. Ev der ji ber hev-birîn a ol, nîjad, kom û çanda ye her tim bûye cîhê şer û dijberî yê. Ev der li dû şerê Împeryal (şerê cîhanê yekem) de bi tîk çûyîna qayserîyan Romê bi dest dewletên Împeryal hatin parvekirin û sînor li gorî berjewendiyên xwe danîn. Û bi gelemperî sînorên em tê de dijîn hatine avakirin. Lê bi taybetî bi lihevkerina Lozan û Sykes-Pîcot ê ev herêm hate tevlî-hevkerin û bîngeha şerên bê dawî hatê avakirin.

Li dû ve dema dijvar bi dest-pêkirina şerên dû yemîn ê cîhanê li Rojhilata Navîn gelek dewletên mêtîngehî serbixwe bû. Di dema şerê sar de ev dewlet di bin bandora her dû dewletên hegemonî de mane. Lewma di van demê de hegemonî yên herêmî wek Îran, Îsraîl, Tirkiyê, Erebstana Seûdî projeyên xwe hemû li gor van hegemonên mezintir diafirand û

amadekariyên wana dikir.

Lê di sedsala 21 yekem de bandora hêzên herêmî û kadî li Rojhilata Navîn perisî ye. Di salan 2011de bi destpêkirina “Biharan Erebi” rejîmên otorîter tîk çûn. Li Lîbya, Sûriyê û Yemen ê şerên navxweyî destpêkir. Bi mezinbûna vî şerrî hemû hêzên kadî wek gurê har êrîşên herême kir. Bi taybetî şerên Sûriyê di vî mînakê de ji ber ku hebûna hemû hêzên kadî û herêmî bûye wek texteye kî kişik e (Setrenc). Û vî rewşa awayî yan jeopolîtîk a Rojhilata Navîn qurfbartir kirîye. 7e Cotmeha 2023an de êrîşa Hamas ya li dijî Îsraîlê û dûre êrîşa Îsraîlê bi firewanî li ser Gazze yê ev qurfbartî kûrtir kir. Serok wezîr ê Îsraîlê Binyamin Netanyahu got: “ ev 11 îlona Îsraîlê ye.” Li dû vî gotinê, êrîşê ser Gazze yê kir û hevsengiyê Rojhilatê Navîn ser û bin kir. Îsraîlê bi tenê êrîşê Hamas nekir. Erîşê Hîzbûllahên Lîbyayê, Îran û Sûriyê jî kir. Vê êrîşa Îsraîlê dikira herêm tevde bikişanda nav şerekî mezintirîn. Di heman demê de li Sûriyeyê HTŞê rejîma Esed tîk

bir û bi vî bûyerê derî li demek nû yan hevsengî yan herêmê vekir. Ji xeynî vî bandora veguherînen herêmê li ser pîrsgirêka Kurdistan jî zêdetir krîtîk bû. Rojava(Bakur û Rojhilatê Sûriyê) demekê zêdetir e di bin kontrola HSD ê û PYD de bû. Bi alîkariya DYA û Hevalbendîyan dewletên Ewropa ji bo xweseriya Rojava dişixulîn. Lê van veguherînen herêmê ev şixulana him bi derfet him jî bi xetere kir. Di vî pêvajoyê de Kurd di navbera hêzên herêmî û kadî de mane. Ji wê belê em ê di vî gotarê de li ser bandora veguherînen herêmê û hevsengîyan hegemonî yan kadî û herêmî bisekinin û vî mijarê bida-hurînin.

Hegemonên kadî(DYA, Rûsya, Çîn) ê herêmî (Tirkiyê, Îsraîl, Îran) di heman demê de çî stratejiya pêk tîne û bandora stratejiyên wa li ser pîrsgirêka Kurdistan çî ne? Ji xeynî wê ev şerên hegemonî li rojhilatê navîn wê çî pêşerojê û çî rêçê veke û di vî pêvajoyê de wê rolan Kurdistan çî be? Em ê van herdu pîrsa analîz bikin.

2. Hegemonî yan Kadî DYA, Rûsya û Çîn

Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên: DYA, Rûsya û Çîn ê

Rojhilata Navîn, ji bo hegemonî yan kadî girîngtîre. xwedî bûna çavkaniyên xweristî, pozîsyona stratejîk û hevsengîyan ewleheyî yan kadî ji aliyê hegemonên kadî ve girîng û krîtîk e. Ji ber ku dînamîkên vê herêmê teşe dide şerên hêzên kadî, li Rojhilata Navîn polîtîkayên hersê dewletên hegemonên kadî ne tenê li ser berjewendiyên herêmî ne. Em ê di vê beşa yekem de li ser van hersê dewletên xwedî yê hegemonî yan kadîne bisekinin. Polîtîkayên wana yên Rojhilatê Navîn analîz bikin.

2.1. Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê (DYA)

Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên DYA yê: Ewleyî, Enerjî û Tekîlîyên Îsrailê

Em pê dizanin ku ji sedsala 20an virde DYA yê alakadari yan xwe yên Rojhilata Navîn zêdetir kirîye û di dema şerê sar de li ser hevsengî yên ewlehiyan herêmê bi bandor bûye. Polîtîkayên DYA yê ku Rojhilata Navîn li ser parastina nîzama a heremê, ewlehiya çavkaniyên xweristî bi avayekî stratejîk û bi piştgirî ya Îsrailê bilind dibe.

Amerîkayê ji êrîşa 11 Îlona salan 2001e virde bandorîyan xwe li Rojhilata Navîn zêdetir kir. Di heman demê de mudaxaleya leşkerî him li Iraqê him jî li Afganistanê kir. Bi van mudaxaleya Rojhilata Navîn ket bi bandora DYA yê. Şerê Iraqê ne bi tenê ewlehiya yan Rojhilata Navîn di heman demê de hevsengî yan hêzên herêmî jî veguherandî ye. Wek bi mudaxaleya, Îranê jî li herême ji alî leşkerî ve tesîra xwe zêdetir kirîye û li hember DYA yê bûye xetere ke stratejîk.

Li dû tîk çûna Yekîtîya Sovyet an, Rûsya yê li Rojhilata Navîn tesîra xwe winda kir. Lê sala 2000 de bi rêveberî yan Putîn jî bo tesîra xwe dîsa mezintir bike stratejî pêk anîne. Armanca Rûsya yê li hemberê hegemonî yan kadî a DYA yê li cîhanê bibe hevseng û çavkaniyên xweristî an enerjîyê bi parêze.

Di van çend salên nêzde DYA yê stratejî yên xwê guhert û ji herêmê mînak Afganistanê cîhe ku hêzên wê yên leşkerî lê hene paşve kişîya. Trump jî bo berjewendiyên Amerîka yê ev stratejî ya bikaranî û vê stratejî yê hêzên herêmî jî veguherandin. Lê li ser êrîşan Hamas, DYA dîsa mecbûr ma ku tevî pîrgirêka Rojhilata Navîn bibe.

Armanca DYA yê ya din jî ewlehiyan enerjî û rezervên petrolê ye. Bandorî yan DYA yê ya ku li Rojhilata Navîn wek nîşana hegemonî yan wêna kadî ye. Ji wê belê DYA her tim bi dewletên herêmê re têkildar e û wan li gor stratejî yê xwe bikartîne. Tifaqa wê yên li Rojhilata Navîn bi dewletên wek Îsrailê, Tirkîyê, Erebîstan a Seûdî re hegemonî yan wê li hemberê Rûsya û Çînê dest xurt dike.

2.2. RÛSYA

Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên Rûsya yê

Li dû tîk çûna Yekîtîya Sovyet an, Rûsya yê li Rojhilata Navîn tesîra xwe winda kir. Lê sala 2000 de bi rêveberî yan Putîn jî bo tesîra xwe dîsa mezintir bike stratejî pêk anîne. Armanca Rûsya yê li hemberê hegemonî yan kadî a DYA yê li cîhanê bibe hevseng û çavkaniyên xweristî an enerjîyê bi parêze.

Di vê armanca xwede gava

wê na herî mezintir di sala 2011 de tevî bûna şerên navxweyî yên Sûrîyê û piştgirîya Esed bû. Vê gava û tekîlîyên wê yên bi Îranê re li Rojhilata Navîn bandora Rûsya yê dîsa mezintir kirîye.

Rûsya yê bi van tifaqa xwest ku hegemonî yan DYA yê bişkîne û li hemberê tifaqa wê û Îsrailê li herêmê bibe alternatîfê nû. Lê di sala 2022de bi destpêkirina şerên Ûkranya yê hêz û dên a wê yan li ser Rojhilata Navîn qels kirîye. Lê dîsa jî Rûsya tekîlîyên xwe yê Rojhilata Navîn didomî û ji bo dewletên herêmî li hemberî DYAyê rola xwe yan alternatîfê parastî ye.

2.3. ÇÎN

Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên Çînê

Çîn li Rojhilata Navîn stratejî yên xwe li gor aborî û bînesazî yê ava dike. Lewma tîkîlîyên Çînê ne wek Rûsya û DYA yê ne. Çîn armanca wêna yekem li Rojhilata Navîn wek cîhekî hêzan xwe yan kadî yên aborî biperisîne mîze dike. Projeyan wê ya ku bi navê “rê û quşak” li gor van stratejîyê wê pêk hatîye. Rojhilata Navîn di navbera Çîn û Ewropayê de wek pire kê ye. Armanca wê wek me li jor got ne leşkerî û polîtîk e armanca wê bi gelemperî aborî ye. Çînê li herêmê bi hilberînerên enerjîyê re peymanên dirêjtir îmze kirin e. Lê çiqas armanca Çînê ne leşkerî û polîtîk be jî ji bo berjewendiyên aborî dixwaze ku li vir bi quwet be. Hebûna Çînê jî bo herêmê bû ye rêç û alternatîfê nû.

3. Hegemonî yan Herêmî: Tirkîyê, Îran û Îsrail

Rojhilata Navîn çiqas bi tesîra hegemonên kadî teşe bigre jî lê li herêmê jî hinek dewlet dixwazin ku hegemonî yan xwe ava bikin. Li Rojhilata Navîn em dikarin Îsrailê, Tirkîyê û Îranê mînak bidin. Ev hersê dewlet jî dixwaze ku li

herêmê peyvan wê bê guhdarkirin û wek rêber ên dewletên din bê qebûlîkirin.

3.1. Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên Tirkiyê

Tirkiyê dinav dewletên li herêmê de ji hêza herî xurttir yek e. Stratejî û polîtîkayên Tirkiye jiber ku pîrsgirêka Kurd li gor vê pîrsgirêkê teşe digire. Lewma stratejî xwê li ser ewlehiya û aborî dimeşînin.

Tirkiyê him ji ber ku pozîsyona xwe yan jeopolîtîk û him ji endamên NATOyê ye her tim bi dewletên Rojava yê Cîhanê re têkildar bûye. Lê van çend salên dawîn de ji ber ku bandorîyan xwe li Rojhilata Navîn zêdetir bike polîtîkayên xwe guhertin û biryarê serbixwe girtin. Tirkiyê ji ber ku dinav xwe de pîrsgirêka Kurdistan çareser nekir, naxwazi li Rojhilat û Bakurê Sûriyê jî Kurd bibin xwedî statû û li hemberê wan şer û herreketa dimeşîne. Di sala 2016de “Fîrat Kalkanî”, 2019de “Barîş Pînarî” jî bo Rojava statûya fermî bi dest nexwe kirine.

Tirkiyê daxwaza wê eve ku li Rojhilata Navîn roleke serokatîyê bi dest xwe bixe. Lewma dema Bihara Erebî de mudaxaleyên Lîbya, Yemen, Sûriyê û Misirê kir û tevlê pêvajoyên siyasî bû. Tirkiyê dixwaze ku dinav têkiliyên Rojava cîhanê û bandorî ya xwe ya Rojhilata Navîn de hevsengîyekê çê bike. Lê jiber ku polîtîka û stratejîyên wê li ser dijî Kurdistan pêk tên dem dem têkilî yên wê bi Rojavaya cîhanê re kut dibin.

3.1. Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên Îranê

Îran li Rojhilata Navîn xwediyê hêzeke girînge. Him dixwaze li cîhê ku hejmara Şîîan zêdetir e bi bandor bibe him jî dixwaze hegemonî ya ku herêmî ava bike. Polîtîka û stratejîyên xwe li ser van herdû xalan pêk tîne. Îran ji

Di salên nêzde Îsraîlê bi Ereban re jî têkilîyên xwe xurt kirine. Bi Peyman a Abraham di salan 2020an de bi dewletên herêmê re têkilîyên dîplomatîk kirin rê. Lê pîrsgirêka Fîlîstînê jî bo Îsraîl wan têkilî yên xwe pêş bixe dibe asteng. Polîtîka û stratejîyên wênê Fîlîstînê ne bi tenê li herêmê di navneteweyî de jî prestîja wê dişkîne.

bo parastina berjewendîyên xwe li Rojhilata Navîn dixwaze tesîra DYA yê bişkîne. Lewma li Rojhilata Navîn hêzen leşkerî, aborî û dîplomatîk bikartîne.

Stratejîyan wêyan herî girîngtir “Heyva Şîî” ye. Bi vê armancê Îran dixwaze ku him li Rojavaya Asyayê him jî li Rojhilata Navîn hegemonî yan xwe xurttir bike. Bikaranîna wê yan şerkarên wek hîzbûllah û milîsên Iraqê li herêmê tesîra wê zêde dike û li hemberê tifaqa Erebîstan a Sûdî û Îsraîlê wek alternatîfêke pêşte derdikeve. Bi piştgiriya Esed ya ku di şerê navxweyî yê Sûriyê de ev armanca xweya herêmî di bin van stratejîyan de hanî cîh.

Tekoşîna Hegemonî yan herêmî yan Îranê avayî yê siyasî Rojhilata Navîn her tim diguherîne û hêzen herêmê her tim dişewitîne.

3.1. Li Rojhilata Navîn Polîtîkayên Îsraîlê

Îsraîl li Rojhilata Navîn xwediyê hêzeke girînge. Polîtîkayên wê bi gelemperî li ser ewlehî yan neteweyî û berdewam kirina hebûna xwe ye. Jiber ku derdora wê ji dewletên erebî pêk tê Îsraîl li gor vê rewşê stratejî û polîtîkayên xwe ava dike. Û ji ber wê razandîna xwe bi gelemperî li ser çekên nukleerî û teknolojîk dike. Îsraîl li hemberê Îranê jî bo têkilîyan wêna

bi Hîzbûllah re şer dide dem demî mudaxaleyên leşkerî jî dike.

Di salên nêzde Îsraîlê bi Ereban re jî têkilîyên xwe xurt kirine. Bi Peyman a Abraham di salan 2020an de bi dewletên herêmê re têkilîyên dîplomatîk kirin rê. Lê pîrsgirêka Fîlîstînê jî bo Îsraîl wan têkilî yên xwe pêş bixe dibe asteng. Polîtîka û stratejîyên wênê Fîlîstînê ne bi tenê li herêmê di navneteweyî de jî prestîja wê dişkîne.

4. Li Rojhilata Navîn Dînamîka a Hegemonên Kadî û Herêmî de Kurd

Li Rojhilata Navîn veguherîna van çend salên dawîn teşe dide cîhê Kurdistan jî. Lewma hebûna Kurdistan him ji bo hegemonên herêmê wek Îsraîlê him jî ji bo hegemonên kadî wek DYA û Rûsya yê girînge. Di heman demê de jiber ku Kurd bi demokrasî, laîsîzm û sekûlerîzmê pêştir derdikevin Ewropa jî piştgirî yê didî yê. Li dû şoreşa Fransî, Ewropa yê xwast ku ev ramanên demokratîk, laîk, sekûler li hemû cîhanê belav bibe û bê qebûlîkirin. Û bi şerrên cîhanê yê yekem li gor vê armancê destpêkir û teşe girt. Li dû şerê ev herêma Asya û Afrîka yê bi dest dewletên Împeryal hate parvekirin. Dewletên Ewropa armanca wan ew bû ku hemû mirovhatîyê veguherîna ser ramanên demokratîk, laîk, sekûlerîst û nîzama kapîtalîst. Divê daxwazên wan de du armanc girîngin: Armanca wê yan yekem jiber ku kapîtalîzm nû ava bûye û têkilîyên hilberîna hatine guhertin hewcedarîya çavkaniyên xweristî û bi destxistina van çavkanîyan pêşxistin a xwe yan aborî ye. Ji ber ku bingeha kapîtalîzmê de tiştên tîh hîlbertin di heman demê de dive ku bê xerîdarî jî. Lewma Ewropa xwast ku hemû cîhanê biguherîne û li hemû cîhanê nîzama Kapîtalîst ava bike û ev têkilîyên hilberîna û xerîdarî lê belav bibe. Yanê

armancaEwropa: guhertin a çandî, olî, aborî yan Asya û Afrîkayê bû. Û bi vê qeydê nîzama Kapîtalîst li her der bi hêz be. Ewropa û DYA hîn vê armanca xwe didomîne. Lewma hebûna Kurdan li cîhê kî wek Rojhilata Navîn dijê sekûlerîzmê, laîsîzmê û demokrasî yê zêdetir girîng û bi wate ye. Kurd ne wek dewletên herêmê otorîter an jî oldarin Kurd bi van hersê ramanana ve girêdayî ne. Lewma Îsraîl, DYA û Ewropa dixwaze ku li Rojhilata Navîn Kurd serbixwe bin. Li Rojhilata Navîn temsîlkar û mînakek van ramanan be. Lê li herêmê wek dewleta Tirkîye û Îranê ji bo pîrsgirêka Kurd ya navxweyî û hegemonî yan xwe yan herêmê naxwazin li Rojhilata Navîn Kurd statûya bi dest bixin. Bi taybetî yên Tirkîyê wek me li jor

bahsa wê kir hemû stratîjî û polîtîkayên wê li ser dijî Kurda ye.

Li cîhê ku ewqasî girîng Kurd wê çawa mafên xwe biparêze û jî nav van dewletên hov xelas bibe? Bersîva wê pirsê ji xwe wek em hemû kes dizanin yekîtî ye. Ji bo berjewendiyên gelê Kurd hewceye ku hemû partî û hêz tawîza bide û lihev bike. Di heman demê de wezîfe yan herî girîngtîr yek jî ya Kurden dîyaspora yê ye. Herkes têkilî yê diplomatîk û burokratîk li dewleta ku dijî ava bike û bimeşîne. Kurdan wek millete ke pêşveçûyî bi de nasîn. Ev çend salên dawîn ji bo Kurdan Çiqas derfetê ewqas xetere ye. Hewceye ku hêz û partiyên Kurd her mijarê zêdetir û baştirîn analîz bike û qiymetê bide fikrên hemû hêz û partiyên Kurdan û dinav xwede wekhevî

ye kê ava bike ku ji vê wekhevî ye yekîtîyek pêk bê.

Sibat 2025

Çavkanî

Chaliand, Gérard. "KÜRTLER VE KÜRDİSTAN". Çev. Ayçanur Top. Ankara: Ar-yen Yayınları 2021 (1978)

McDowall, David. MODER KÜRT TARİHİ" Çev. Muhammed Hizmetçi. Ankara: Ar-yen Yayınları 2024

Alptekin, M. Yavuz. "ORTADOĞU'DA ORYANTALİST KİŞİRTMA VE KÜRTLER". Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi 7, sy. 14 (Aralık 2017): 375-99.

Geylani, Halil İbrahim. "ULUS-DEVLET DÜŞÜNCESİNİN DÖNÜŞÜMÜNDE KÜRESELLEŞMENİN ETKİLERİ". Journal of International Management Educational and Economics Perspectives 12, no. 2 (December 2024): 159-70.

Türkiye'nin dışlandığı 9 Ocak Roma toplantısı

SURİYE'NİN GELECEĞİNDE KÜRTLERİN OYNAYACAĞI KİLİT ROL

Ortadoğu, insanlığın yerleşik hayata geçtiği ve ilk tarımın yapıldığı kutsal hilalin merkezinde yer alır; o güden bugüne dek dünyadaki merkezi konumunu korumaktadır. Tarımdan, ticarete, yazıdan, yasalara ve yasal düzenin korunmasına kadar akılımıza gelen her buluş bu topraklarda gün yüzüne çıkmıştır. Ortadoğu maddi ve kültürel buluşların yanı sıra dinsel inançların da merkezidir. Sümerler zamanında ortaya çıkan çok tanrılı dinsel inançlar daha sonra yerini tek tanrılı inançlara yani semavi inançlara bırakacaktır. Ortadoğu aynı zamanda semavi dinlerin de merkezidir.

Dinamik, değişken ve üretken nüfusa ve verimli bir coğrafyaya sahip olan Ortadoğu, Semavi dinlerin, özellikle de İslam'ın hâkim inanç olarak bölgeye egemen olmasıyla yerini durağan, değişime ve gelişmeye kapalı bir topluma bırakmıştır.

Ortadoğu'ya, uzun asırlardır egemen olan durağanlık, kendini hep yeniden üretmektedir. Kapitalizm, girdiği her yere mutlaka kendi üretim tarzına denk düşen değerler sistemini taşımakta, oranın toplumsal yapısını kendi lehine

mutlaka değiştirmektedir. Ancak bu başarısını Ortadoğu genelinde gösteremez. İslam'ın katı kuralı şeriat anlayışına dayalı devlet ve toplum yapısı bu değişimin önüne set çekmiştir. Dolayısıyla ulusçuluk da bu bölgede gelişmemiştir. Çünkü İslam, ulusçuluğu, ırkçılık ve kavmiyetçilik olarak değerlendirir, ırkçılık ve kavmiyetçiliğin çok kötü ve tehlikeli olduğunu ve bunun İslam'da yeri olmadığını Kuran'a dayandırarak açıklar. Bunlara göre; Allah hiçbir Müslüman'a, bırakın "ırkçılık" yapmayı, "kavmiyetçilik" yapma hakkını dahi tanımamıştır. İslam Peygamberi Hz. Muhammed (sav)'in buyurduğu gibi, ırk, neseb veya kavmiyet davası güden kişi, İslam dairesinden değildir; kavmiyetçilik yapan kişi İslam'ın dışındadır. (Müslim, 6:50; Newewî, 12:238 – 239)

Yani Ortadoğu, kapitalizme açık ama kapitalist üretim sisteminin değerlerine ve dinamiğine kapalıdır. Ulusçuluğun yerini ümetçilik, özgür birey ve sivil toplum yerine, cemaatçilik ve İslam kardeşliği almıştır. Uygur Dünya'nın kabul ettiği çağdaş ve evrensel değerler ışığında, "Laik ve çağdaş kimlik"in İslam'da yeri yoktur.

Anlaşıyor ki Ortadoğu ülkeleri kendi iç dinamikleriyle değişime ve dönüşüme uğramıyorlar: Çünkü üretim toplumu değiller. Üretmiyorlar, üretmiyorlar, dışarıya mal satmadıkları içindir ki dışardaki gelişmelerden bihaber yaşıyorlar. Kaderci ve durağan topluluklardır. Durağanlık devam ediyor, asırlar öncesi yaşamın hayaliyle yaşıyorlar; bu yaşam için yaratıkları gerici, yobaz, insan kıymaktan zevk alan canavarlaştırılmış çeteler eliyle, insanlığı tehdit ediyorlar. Bütün dünya tedirgin ve bu tehdidi yaşıyor.

Ortadoğu kendi iç dinamikleriyle değişmiyorsa ve bu yapısıyla insanlık için tehdit oluşturuyorsa, dışarıdan bir müdahale kaçınılmaz gibidir. Bu tıpkı 19. yüzyılda Britanya İmparatorluğu'nun Hindistan'a müdahalesine benziyor. Britanya İmparatorluğu Hindistan'ı sömürgeleştirirken, ülkenin kast sistemine dayanan toplumsal yapısıyla, Asiyatik (ATÜT) üretim sistemine dayalı durağan ekonomik yapısını parçalamayı başardı. Marx bu gelişmeyi, ileri bir gelişme olarak değerlendirir. Gerçekten Hindistan bugün yoksulluğu yenemese de demokrasi içinde bir

arada yaşamayı öğrendi; bilgi ve teknolojiyi üretmeyi başardı: Ayın karanlık yüzeyine uydu indiren birkaç ülkenin arasında yer aldı.

Suriye'nin tarihsel farklılığı

Ancak Suriye'yi Ortadoğu'da diğer Arap ülkelerinden ayıran bir özelliği var, zengin tarihi bir geçmişe ve çoklu kültürel bir yapıya sahiptir. Tarihte, Doğu-Batı kültürlerinin kesiştiği yerdir: Helenistik dönemde pek çok ünlü filozof bu topraklarda yetişmiştir.

Bu özelliğinden olacak ki Osmanlı İmparatorluğunda özerklik elde eden ilk Ortadoğu ülkesidir. 1860'larda başlayan eğitim faaliyetleri, ulusal bilincin gelişmesine ve bağımsızlık taleplerinin artmasını sağlamıştır. Fransa ile geliştirilen ilişkiler, Birinci Dünya Savaşı sırasında, Cemal Paşa'nın talebiyle, kanunsuz olarak kapıları kırılarak içeri girilen Fransız konsolosluklarından elde edilen belgelerde, tespit edilen ulusalcı aydınlar, göstermelik bir yargılama sonucu içlerinde Meclis-i Mebusan üyesi de bulunan 34 aydın Cemal Paşa'nın emriyle idam edilir. Bu katliam, Suriye'de kitlesel tepkiyle karşılaşılır ve Suriyeliler, Ermenilerden sonra sıranın kendilerinde olacağı endişesine düşerler. Araplar adına ulusal kurtuluş mücadelesi veren Mekke Şerifi Faysal, Cemal Paşa'ya yazdığı mektupta Arapların Türklerden korktuğundan bahsederken, "Milletimin Ermeniler gibi olmasını istemem" diyecektir. Osmanlılar Suriye'de kitlesel bir kıyım yapmazlar ama onları savaş koşullarında aç bırakarak kitlesel ölümlerine neden olurlar. Osmanlı ordusunun bir subayı olarak bölgede bulunan Cibranlı Halid Bey Lübnan'da yaşanan kıtlığın getirdiği ölümleri, soykırıma benzetir.

Cemal Paşa ve Osmanlı hükümetinin uyguladığı zulümler, Arap milliyetçiliğini tetikleyen faktörlerden biri olarak kabul edilir.

Suriye bugün de çok kültürlü, çok dinli, dili etnik bir yapıya sahip, renkli bir ülkedir. Ayrıca Suriye, Osmanlıların son döneminden itibaren ve Fransız mandası sürecinde ve Baas iktidarında seküler bir anlayışla yönetilmiştir. Dolayısıyla Suriye'de güçlü bir seküler taban vardır. Böyle bir ülkenin şeriatla yönetilmesi oldukça güçtür. Suriye'nin bu çoklu yapısından dolayı istense bile bugünden sonra üniter yapısını da koruyamaz; Türkiye ne kadar baskı uygularsa uygulasin ülke üniter yapı özelliğini kaybetti.

Dolayısıyla, Arap seçkinlerinin bir bölümünün duygusal olarak ve fikren Osmanlı düşüncesinden kopmasının sebeplerinden biri de bu soykırım gerçekliğidir.

Arap milliyetçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı başarılı bir ulusal kurtuluş mücadelesi vermesine karşın, yine de bağımsızlıklarını elde edemediler: Batı'nın iki güçlü ülkesi Britanya ve Fransa, bu ülkeleri aralarında bölüştüler. 16 Mayıs 1916 tarihinde Sykes-Picot adıyla anılan antlaşma gereği Ortadoğu'nun, uluslar ve inançlar gözetilmeksizin Britanya İmparatorluğu ile Fransa arasında paylaşılması bölgeyi içinden çıkılmaz bir kaostan içine sürüklemesine neden oldu: İç çatışmalar, katliamlar, anti-demokratik rejimler ve askeri darbeler, birbirini izledi.

Suriye bugün de çok kültürlü, çok dinli, dili etnik bir yapıya sahip, renkli bir ülkedir. Ayrıca Suriye, Osmanlıların son döneminden itibaren ve Fransız mandası sürecinde ve Baas iktidarında seküler bir anlayışla yönetilmiştir. Dolayısıyla Suriye'de güçlü bir seküler taban vardır. Böyle bir ülkenin

şeriatla yönetilmesi oldukça güçtür. Suriye'nin bu çoklu yapısından dolayı istense bile bugünden sonra üniter yapısını da koruyamaz; Türkiye ne kadar baskı uygularsa uygulasin ülke üniter yapı özelliğini kaybetti. Özellikle İsrail ile sınırdış olan Güney Batı Suriye'de yer alan Süveyde bölge halkı, yani Dürziler, HTŞ gibi cihatçı gruplarla bir arada yaşayamaz. Zaten son günlerde Dürzi halkının liderlerinden Şeyh Mervan el Rızık'ın da mesajları bu yöndedir. Dürzilerin bu duruşu, Suriye halklarının diğer bileşenlerini etkilemektedir. Nusayriler şimdiden uluslararası koalisyon güçlerinden korunma ve özerklik talep etmektedirler. Nusayri toplumunun dini lideri Şeyh Salih Mansur; Suriye'de Nusayri katliamı devam ederse, milyonlarca Nusayri ve Alevi tarafından imzalanacak bir belgeyi BM'ye sunacaklarını ve Fransa hükümetinden de koruma talep edeceklerini, duyurdu.

Suriye'de cihatçı İslamist bir rejime ne İsrail ne de ABD izin verir

Sovyetler Birliği'ne karşı ABD tarafından eğitilip-donatılan ancak 1990'larda sosyalist blokun dağılmasıyla, boşta kalan radikal İslamist güçlerin, Ortadoğu'ya yönelmesi, bölgeyi bir yandan kan gölüne çevirirken öte yandan bu güçleri denetimi altına almaya çalışan Türkiye-İran çekişmesine sahne oldu.

İsrail, kendisine düşman gördüğü İran destekli Şii militarist güçler ile Ortadoğu'nun, anti demokratik rejimlerini, doğan fırsatı iyi değerlendirerek bir bir ortadan kaldırmayı başardı. İran etkisinin kırılmasıyla Ortadoğu'da sükûnetin hâkim olacağı düşünülmese: İsrail, dikkatle izleyeceği yeni bir düşmanla ne zaman nerede ne yapacağı belli olmayan Selefi İslamist cihatçı gruplarla karşı karşıyadır. Türkiye'nin desteğiyle

Suriye'ye yerleşen ve katliam yapmaktan çekinmeyen selefi HTŞ ve lideri Colani'ye uzun süre tahammül etmesi güç görünür. İsrail başbakanı Benjamin Netanyahu'nun Aralık ayı başlarında "Esad'ın ayak izlerini takip eden herkes Esad'ın sonunun aynısı olacak. Aşırı İslamcı bir terör örgütünün sınırlarının ötesinden İsrail'e karşı hareket etmesine izin vermeyeceğiz... Tehdidi ortadan kaldırmak için her şeyi yapacağız" uyarısını daha şimdiden yapmıştır. İsrail, Suriye'de dini referans alan, anti-demokratik bir iktidarın varlığına asla göz yumamaz. Yumarsa, ileride kendisine daha tehlikeli olacak bir rejimi iktidara taşımış olacak.

İsrail Dışişleri Bakanı Gideon Sa'ar'ın Jerusalem Post gazetesine verdiği demeçte: "Yeni Suriye hükümeti, İdlib'den gelen ve Şam'ı demokratik olmayan bir şekilde ele geçiren bir grup teröristlerdir" demesi dikkatte alınması gereken önemli mesajdır. Suriye'deki siyasi ve askeri gelişmeleri ele alan Sa'ar, yeni rejimin istikrarı konusunda kuşklarını şu ifadelerle dile getirdi:

"Dünyanın dört bir yanında 'Suriye'de organize rejim değişikliğinden bahsediyorlar, ancak demokratik bir şekilde yeni bir hükümet seçilmiş ve tüm Suriye'yi yönetiyor gibi bir durum söz konusu değil. Bu, önce İdlib'de bulunan ve ardından başkent Şam'ı ve diğer bölgeleri ele geçiren bir terörist çetesi. Dünya gerçekten onlarda yeni ve istikrarlı bir rejim görmek istiyor, çünkü ülkeler Suriye'ye ev sahipliği yaptıkları tahliye edilenleri geri göndermek istiyor. Ama durum bu değil. Sahil şeridinde Alevilerle çatışmalar var. [Türk Cumhurbaşkanı Recep Tayyip] Erdoğan'ın Kürt özerkliğini ortadan kaldırma yönünde açık tehditleri var; Suriye'deki Hristiyan cemaatine yönelik tacizler var." Sa'ar, Suriye'de bekle-gör

Suriye bugün de çok kültürlü, çok dinli, dili etnik bir yapıya sahip, renkli bir ülkedir. Ayrıca Suriye, Osmanlıların son döneminden itibaren ve Fransız mandası sürecinde ve Baas iktidarında seküler bir anlayışla yönetilmiştir. Dolayısıyla Suriye'de güçlü bir seküler taban vardır. Böyle bir ülkenin şeriatla yönetilmesi oldukça güçtür. Suriye'nin bu çoklu yapısından dolayı istense bile bugünden sonra üniter yapısını da koruyamaz; Türkiye ne kadar baskı uygularsa uygulasin ülke üniter yapı özelliğini kaybetti.

politikasını izleyeceklerini, ancak Türkiye destekli anti-demokratik cihatçı İslami Selefi bir yönetime de uzun süre tahammül edemeyeceklerinin mesajını veriyor.

İsrail, bir yandan HTŞ'li güçleri dikkatle izlerken, öte yandan Golan tepeleri ile birlikte Güneybatı Suriye'ye de yerleşmektedir. Bu gelişme, Suriye'deki Kürtlerin statü kazanmasıyla birlikte İsrail-Kürt stratejik işbirliği olanağını ortaya çıkarabileceği gibi, Suriye'de statü kazanmış bir Kürt varlığı, orta ve uzun vadede İsrail'in bölgesel güvenliği için de önemli bir kazanım olacaktır. Zira radikal cihatçı grupları diğer etnik ve dini kesimlerin lehine dengeleyebilecek ve hatta frenleyebilecek tek güç demokrasi ve hukuk sisteminin güvencesi, Rojava Özerk Bölgesi'dir. Bu gerçeği ABD ve Batı iyi görmektedir. 9 Ocak 2024 tarihinde İtalya'nın başkenti Roma'da bir araya gelen, ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya Dışişleri Bakanları, Suriye için toplantı yaptılar. Bu toplantıda Suriye'nin geleceği tartışıldı. Anlaşıyor ki Suriye'nin son şekli Roma antlaşması ile şekillenecek.

Buradan çıkan kararlar her ne ise hem Suriye hem Colani ve hem komşu ülkeler, kabul etmek zorunda kalacaklardır.

Batı, Yakın Doğu, Orta Doğu ve hatta Afrika'da, İslamist, selefi iktidarları çözmek, reforme etmek istiyor. Çünkü bu iktidarlar, Dünya'nın güvenliğini her yönden tehdit ediyor. Bu açıdan İslam ülkelerinin sistem olarak dünya ile entegrasyonunu sağlamak, güvenlik, sermaye rekabeti ve şiddetin tasfiyesi açısından önem kazanmıştır. Türkiye'nin ikili politikaları, onu medeni dünyadan uzaklaştırıyor. Kürtleri çevreleyen komşu ülke ve egemenliğin bu niteliği, Kürtler ile ittifakı stratejik konuma taşıyor. Türkiye bu ittifakı kendisine yönelmiş "beka sorunu" olarak görüyor. Türkiye, bu tutumunda -beka sorununda- ısrar ederse, bölge denkleminin dışında kalması ihtimal dâhilindedir.

Yanlıs Kürt politikası Türkiye'yi Suriye'de denklem dışı bırakabilir

Türkiye, desteklediği İslami cihatçı örgütlerin HTŞ öncülüğünde sorunsuz bir şekilde 8 Aralık 2024 tarihinde Şam'a girmelerini devrim olarak değerlendirir ve başarıda ki payından dolayı Suriye'de tek söz sahibi olduğunu ileri sürerek, Şam'la ilk sıcak temaslarını kurmaktadır. On yılı aşkın bir süredir bu hedefin peşinde koşan yeni-Osmanlıcı iktidar pastada en büyük payı kapma peşindedir. MİT Başkanı İbrahim Kalın bunun için Emevi Cami'nde namaz kıldı, Fidan bunun için Kasyun Dağı'nda Şam manzarasına karşı çay içti; her ikisinin yanında dünün terör örgütü lideri, bugünün fiili devlet başkanı Colani'nin olması ise bir tesadüf değildir. Türkiye'nin yeni Şam yönetiminden istedikleri: Kürtlerin kazanımlarını sonlandırmak ve Suriye'de üniter yapının yeniden tesis edilmesini sağlamaktır. Her iki istek de yukarıda

anlatıldığı gibi Suriye gerçekliğiyle ters düşmekte, başta İsrail olmak üzere ABD ve Batılı ülkeler tarafından kabul görmemektedir. Bundan olacak ki 9 Ocak 2024 tarihinde İtalya'nın başkenti Roma'da yapılan toplantılara Türkiye davet edilmemiştir.

Bu toplantıda baypas olunan Türkiye Dışişleri Bakanlığı, toplantıyı "Amerika dâhil, 2,5 devletin yaptığı böylesi bir toplantı" diye tanımlayan, küçümseyen açıklama yaptı. Oysaki Trump, Türkiye için, "Suriye'deki iktidar değişiklik durumunu yaratan, anahtarı elinde, güçlü lider..." diye tanımlamıştı. Toplantı, bu tanıma tezat şekilde tezahür oldu. HTŞ ile Kürtlerin statü talebini, tıpkı Türkiye'de olduğu gibi bastırma ve devre dışı bırakma gibi bir siyaset izlemesi, hiç de beklemediği bir tepkiyle karşılandı. "Kürtleri izole edeyim" derken, kendisi dünya siyasetinden izole oldu: İtalya'da "Suriye gündemli" olan dışişleri bakanları toplantısının dışında bırakıldı. Buna rağmen Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, katıldığı her toplantıda, Kürtlerin silah bırakmasını, silahlı güçlerini dağıtmasını ve savaşçılarının Suriye'nin dışına çıkarılmasını talep ediyor ve bu isteklerinin gerçekleşmesi için adeta toplantıya katılanlardan yalvarırcasına istiyor. Türkiye'nin bu kadar istekle taleplerini öne sürmesi, Batılı ülkeler tarafından destek görmüyor. Batılı ülkeler de biliyor Kürtlerin silahsızlandırılmalarının ardından olacakları; hem Suriye'de bir Kürt katliamının kaçınılmaz olacağını hem de Avrupa'da DAİŞ terörünün azacağını...

İstense de istenmese de Kürt ulus sorunu, bugünden sonra, uluslararası arenada konuşulan ve çözüm istikametinde yol alan bir sorundur. Terörize edilerek, durdurulacak, çözülecek bir sorun değildir.

Türkiye'nin günümüzde yaşadığı sorunlarının tümü, kuruluşundaki yanlış uluslaşma anlayışından kaynaklıdır. Anadolu'da "Anasır-ı İslam" adına yola çıkanlar, Lozan'dan sonra "Yüce Türk Milleti" adına hareket ettiklerinde, ülkede yaşayan herkesin Türk olduğunu veyahut "Türk" olmak zorunda olduklarını açıklamaları sorunların da başlangıcı oldu. Anadolu'da yaşayan İslam unsurlarının tümünde olduğu gibi "Kürt" kimliği de resmiyette tanınmadı. Başka bir ifadeyle Kürt diye bir ulus yoktu ya da bir anda yok olmuştu.

Türkiye ne istiyor?

Türkiye'nin günümüzde yaşadığı sorunlarının tümü, kuruluşundaki yanlış uluslaşma anlayışından kaynaklıdır. Anadolu'da "Anasır-ı İslam" adına yola çıkanlar, Lozan'dan sonra "Yüce Türk Milleti" adına hareket ettiklerinde, ülkede yaşayan herkesin Türk olduğunu veyahut "Türk" olmak zorunda olduklarını açıklamaları sorunların da başlangıcı oldu. Anadolu'da yaşayan İslam unsurlarının tümünde olduğu gibi "Kürt" kimliği de resmiyette tanınmadı. Başka bir ifadeyle Kürt diye bir ulus yoktu ya da bir anda yok olmuştu. Olmayan bir halkın doğal hakları da yoktu. Örneğin Kürtçe anadilde eğitim hakkı istemek, resmi çevrelerce gülünç karşılanıyordu; böyle bir halk yoktu ki eğitim hakkı olsun. Türkiye, içerde uyguladığı bu komik durumu hudutları dışındaki komşu ülkelerdeki Kürtler için de dayatıyor.

Rojava'da Kürtlerin kazanımları, Kürtlerin kendilerini yönetmeleri, eğitim ve öğretimdeki başarıları Türkiye tarafından hoş karşılan-

madığı gibi ülkenin beka sorununa indirgeyerek engellemeye çalışıyor. Dolayısıyla Türkiye, Suriye'de teröristlerle işbirliği yaparak Rojava Kürtlerinin yeni Suriye'de hak ve özgürlüğünün önünü kesmeyi birincil hedef olarak belirledi. Türkiye'de olduğu gibi Suriye'de de dili yasak, kültürü yasak, kendini koruması yasak, ben Kürdüm demesi yasak bir yönetim anlayışının hâkim olmasını istiyor. Bunu desteklediği yeni Suriye yönetiminde de istiyor. "Kürtler ya kendileri silah bırakıp Suriye'yi terk edecek ya da biz hepsini öldüreceğiz," diyor. Türkiye, tam da bu noktadan çıkmaza giriyor; çünkü dünya Türkiye gibi düşünmüyor. Fransa, Almanya, Amerika, İsrail ve BM Suriye temsilcisi "Kürtsüz Suriye olmaz ve canının isteği gibi Kürt öldüremezsin," diyerek Türkiye'ye bir sınır çiziyorlar. Suriye'de Türkler tarafından sırtından hançerlenen Putin ise tam da Kürtlerin istediği gibi konuştu. Putin, "Birinci Dünya savaşında Kürtler kandırılarak hakları olan bağımsızlık ellerinden alındı" dedi. Kürtlerin gerçek bir insan ve gerçek savaşçılar olduğunu hatırlatan Putin, gelecekte Türkiye'nin yere indirileceği en zayıf noktayı işaret etti: "Türkiye'de milyonlarca Kürt var" dedi.

Hükümetlerin yanlış ve yanlış politikaları yüzünden Türkiye'de Kürt düşmanlığı ve nefreti de hızla yayılıyor. Ve acıdır ki bunu da devşirdiği Kürtler eliyle yapıyor. Bugün bu nefret politikasının sözcülüğünü Hakan Fidan yapmaktadır. Kürt düşmanlığını yaparak, milliyetçi muhafazakâr yoksul halktan taban bulan hükümet, Kürt devşirmesi Hakan Fidan'ı Kürtlerin önünü kesmek için Şam teröristlerine elçi olarak gönderdi. Bu politikasıyla Türkiye'nin sadece Suriye'de varlığını tehlikeye düşürmüyor, içerde de sorunlarının ağırlaşmasına neden olacaktır. Böyle bir tehlikenin varlığını geç

de olsa farkına varan Ankara yönetimi, içeriğini bilemediğimiz, yeni bir Kürt açılımıyla, içerde Kürtleri oyalamaya, Rojava'da ise Kürtleri imha etmeye çalışıyor.

Suriye'nin geleceğini Kürtler belirleyecektir

Rojava'da Kürtler bir hayli yol katetti, dünya halklarının takdirini aldı, almaya devam ediyor. Bütün dünyanın gözü Rojava'nın üstünde. Rojava'da Kürtler bir şey daha başardı, ilk kez komşu ülkelerin değil, sınırdaş olmadıkları uzak ve deniz aşırı ülkelerden müttefikler kazandılar.

Dünyadaki ve bölgedeki konjonktürel durum da Kürtlerden yanadır. Kürtlerin bu tarihi konjonktürü iyi değerlendirmeleri gerekir ve değerlendireceklerdir de çünkü başka çareleri yoktur.

Ortadoğu'da din maskesini takıp katliam yapan cihatçı Sünni Selefi gruplara karşı Kürtlerin, demokratik, modern ve seküler duruşu, kadın özgürlüğüne verilen önem, bölgede yaşayan etnik halkların nüfus oranlarına bakılmaksızın eşit ve özgür haklarının tanınması onları hem güçlü kıyor hem de uluslararası aktörler tarafından bölgede dikkate alınacak ve işbirliği yapacak tek güç yapıyor.

Bu arada, Rojava Kürtlerinin diplomasi alanında önemli hamleler yaptığı gözlemleniyor. İsrail, Fransa, İtalya, Amerika, Almanya dışişleri bakanları düzeyindeki, "Kürtleri kollama, koruma ve statü sahibi olma" düzeyinde beyanları dikkat çekicidir. Rojava Dış ilişkiler Bürosu Eşbaşkanı İlham Ahmed, Londra Parlamentosu'nda düzenlenen panelde yaptığı açıklamada, "Federal bir yönetimden yoksun Suriye'ye barış gelmeyecektir.

Aksi takdirde merkezi bir Suriye iç savaşın fitilini ateşleyecektir. Bu yüzden federal bir Suriye güvenlik, istikrar ve barışı getirecektir" ifadelerini kullanırken parlamenterler tarafından yoğun bir alkışla karşılık verildi. Bu açıklamalar, Kürtlere yeni bir güven ve moral kazandırdığı aşikâr oldu. Aynı açıklamalara denk, Güney ve Rojava ile kendi içlerinde milli bir politika izlemeleri de aktüel olmak ile kalmadı, hayat bulmaya başladı. 16 Ocak 2025 tarihinde, Demokratik Suriye Güçleri (DSG) Genel Komutanı Mazlum Abdi Erbil'de Mesud Barzani ve Bafıl Talabani'yle bir araya geldi.

ABD ve Batı ülkeleri Kürtler arasındaki bu olumlu gelişmeleri, dikkatle izliyorlar: Suriye'de Kürtlerin kazanacakları bir statünün garanti altına alınmasını ve geleceğin Suriye'sinde rol modeli olmasını istiyorlar.

Kürtler ne istiyor?

Bu makalenin en kritik sorusu budur? Gerçekten Kürtler ne istiyor ya da ne istediklerinin bilincinde midirler? Maalesef, bu soruya olumlu cevap veremiyoruz, çünkü ciddi kaygılarımız var.

Kürt halkı, uzun tarihleri boyunca, ilk kez özgürlüklerine bu kadar yaklaştıkça; son zamanlarda kendilerine uzatılan elin samimiyetinden ziyade, kurnazca kurgulanmış bir esaret tuzağının izlerini görmekteyiz. Türk devlet aklı, Kürtleri tarih boyunca olduğu gibi yeniden oyalamak, özgürlüğünü gasp etmek ve kimliğini yok etmek arayışındadır.

Kürt halkının liderleri, temsilcileri ve aydınları bu oyunu fark etmeli ve bu tuzağa düşmemelidir. Ama gel gör ki bazı siyasetçilerin verdikleri demeçler, kaygılarımızı

haklı olarak artırmaktadır. Örneğin, İmralı heyetiyle görüşükten sonra bir demeç veren Selahattin Demirtaş, "Kürtlerin çoğunun yönü de yüzü de Türkiye'ye dönüktür," gibi oldukça tehlikeli, asimilasyoncucu, strateji diyebilecek gerçeklerden uzak bir söz sarf etti. Bu gibi sözlerin ne siyasetçilere ne de Kürtlere bir faydası yoktur. Kürt meselesi bir iç sorun değil, uluslararası bir sorundur. Kürt meselesini bir iç sorun, kardeşler arası meseleye çekmek gayet tehlikeli ve Kürtleri yok oluşturma itekleyen bir yaklaşımdır. Ve bu yaklaşım bir türlü aşılıyormuş.

Oysa Kürtler bugün çok politik ve çok bilinçlidirler. Dolayısıyla yüzleri Türkiye'ye dönük değil, ülkelerine yani Kürdistan'a dönüktür. Artık hiç kimse Kürtleri bin yıllık kardeşlik teraneleriyle kandırmamalıdır. Zaten halklar ve uluslar isteseler de kardeş olamaz, ancak, eşit ve özgür koşullarda birlik olabilirler. Kürtler, Kürt kimlikleriyle, eşit haklara sahip, ulusal ve demokratik hakları tanınır ve anayasal güvence altına alındığı zaman, iki halk ancak o zaman bir arada yaşamayı da ayrılmayı da tercih edebilirler, başka türlü bir aldatmacadan öteye gidemez. Kardeşleşmek ya da Türkiyelişmek sözleri, dünde kalan bayat sözlerdir; şimdi yeni sözler söyleme zamanıdır...

Kürtler hakları olan kendi kaderini tayin etme yani "self determinasyon" haklarında ısrarlı olurlarsa, büyük kazanacaklardır. Ancak bunu isteyip istemedikleri bugün de muğlaktır...

Unutulmamalıdır ki bağımsızlık, ancak güçlü bir irade ve sağlam bir stratejiyle elde edilir.

Ocak 2025

KÜRDİSTAN'DA İHTİYACI HİSSEDİLEN KOMÜNİST BİR ÖNDERLİKTİR!

53 yıllık BAAS rejimi hiçbir karşı koyuş göstermeden; Batılı emperyalist güçlerin desteklediği cihadist HTŞ tarafından haftalar içerisinde yıkıldı. Öncesinde hazırlıkların yapılmış olduğu anlaşıyor ki Beşşar Esad Moskova'ya sığındı. BAAS rejiminin yıkılmasının altında yatan nedenler, HTŞ'nin kim ve nasıl bir örgüt olduğu, Suriye'de nasıl bir rejimin inşa edileceği, emperyalist güçlerin bundan sonra nasıl adımlar atacağı kısaca Suriye'nin geleceği bağlamında çokça yazılar yazıldı ve yazılmaya da devam ediliyor. Bu yazıda bizi, Kürdistanlı komünistleri ilgilendiren meselelere ışık tutmaya, Kürdistan'ın en küçük parçası olan Batı Kürdistan'dan hareketle Kürdistan'ın geneline dair belirlemeler yapmaya buradan da somut olarak neyin

eksikliğinin duyulduğunu izah etmeye çalışacağım.

1- Kürdistan'da Devrimci Durum

A) Kürdistan'ın dört parçasında son 15-20 yılda yaşananlar git gide katmerlenen bir devrimci duruma işaret etmektedir. 20. yüzyılın başında Kürdistan toprakları üzerinde Lozan ile kurulan statüko her yerinden çatırıyor, Kürdistan halkı zapturapt altında tutulmıyor, Kürdistan'ı yönetenler eskisi gibi yönetememe yönetilenler ise eskisi gibi yönetilmek istememe ilişkisini yaşıyor. Bunun en uç örneğini Güney Kürdistan'ın 2017'de almış olduğu Bağımsızlık Referandumu kararında, 14 yıldır iktidarı elinde tutan kendi siyasal sistemini kuran Rojava'da, idamlara rağmen her fırsatta ayağa kalkan Doğu Kür-

distan'da görmekteyiz. Kuzey Kürdistan'a baktığımızda ise baraj altı bırakılamayan HDP'den DEM'e bir parti geleneği, çöktürtme planlarını boşa çıkaran Van örneğinde olduğu gibi militan özelliklerini koruyan bir halk gerçekliği var. Türk Devleti kayyım, dokunulmazlıkların kaldırılması, siyasi baskı ve soykırımlara varan tutuklamalara rağmen Kürt ulusunun iradesini milim geriletemiyor. Bunun da en iyi ispatı 3 dönemdir kayyım atamak zorunda kalan kağıttan kaplan bir rejimin varlığı ortaya koyuyor her şeyi. Yapabildikleri tek şey merkezi devlet aygıtlarına güvenerek sopa sallamak oluyor, rejim Kürdistan'da rıza üretebilecek kapasitesi olmayan bir pozisyonda kıvranıyor. Devam edelim buna eşlik eden 2005'ten 2025'e çözüm ve barış başlığı altında

görüşmeler yapılıyor, daha düne kadar 'bitirdik bunları' diyen devletin Bahçeli'si buna ön ayak olup zeytin dalı uzatıyor, kurt bir anda barış güvercini oluveriyor. Bu verilerin hepsi bize Kürdistan'ı yönetenlerin bocaladığını, kendileri için yaklaşan tehlikenin gayet farkında olduklarını, Kürdistan parçalarının eski bölünmüşlüğü'nün yerini gittikçe statüler elde edip birbirine yaklaştırmaya başlayan bir haritaya dönüştüğünü, Kürdistan neresi diye sorulduğunda artık cevabın da verilmekte zorlanılmamaya başlandığı bir evreye doğru ilerlendiğini gösteriyor.

B) Ezen ulus devletleri siyasi krizlerle boğuşuyor. Kürdistan'ı tutmakta zorlanıyor. Özellikle Aksa Tufanı sonrası İran'ın (desteklediği Hizbullah'ın) İsrail ve ABD'den ağır darbeler aldığını, yıkılan Esad rejimiyle alan daralması yaşadığını, kendi sınırları içerisinde ise kronikleşmiş bir şekilde hem İran şehirlerinde ekonomik-siyasi bağlamda hem de Kürdistan'da ulusal temelde molla rejimini sallayan artçı depremlerin yaşandığını görüyoruz. Irak hiçbir konuda dikiş tutmayan bir devlet olarak siyasi ve ekonomik istikrarın olmadığı, dış müdahalelerin oyun kuruculuğu olmaksızın dağılması muhtemel şeklen devlet görünümündedir. Türkiye AKP'li yıllarının son sürecinde ekonomik darboğazdan çıkamayan, devlet içinde kliklerin birbiriyle rekabetinin ayan beyan görüldüğü, herhangi bir devlet kurumunun kurumsallığının dahi kalmadığı, dağılmayı kurtarmak için MHP'nin imdada yetiştiği, bölgesel güç olma planları elinde patlamış bir içeriktedir. Suriye ise 2011'den sonra emperyalist güçlerin vekalet savaşları yürüttüğü en nihayetinde HTŞ gibi devlet yönetimi tecrübesi olmayan bir örgüte teslim edilmiş, yeni krizler yaşamaya çok müsait olan bir noktadadır.

C) Irak ve Suriye; bu devletle-

Yeni kurulacak devlet eğer Batı Kürdistan'la yola devam etmek istiyorsa Kürtleri tanımak zorundadır. Bir yandan da bunu yapabilmesinin koşulları bulunmuyor. İstikrarlı, konsolide olmuş bir Suriye devletinin kurulmasının koşulları ufukta görünmüyor. Suriye Devleti, Irak Devleti'nin ötesine geçemeyecektir. Kürdistan meselesi bu haliyle Şam için kriz üretmeye devam edecektir.

rin en güçsüzleriydi. Arap şovenizmine dayanan üniter yapılarını ancak 100 yıl koruyabildiler. 2003'te ABD müdahalesi devamında gelen Federe Kürdistan'ın ortaya çıkışı ve 2011'de ise Rojava'nın Suriye'deki iç savaştan sıyrılıp kendi iktidarını kurması toprak bütünlüğü ve Arap ulusunu merkeze alan üniter yapıyı ortadan kaldırmıştır. Ne Bağdat ne Şam Araplığı ve sözde toprak bütünlüğü hikayesini merkezine alarak Kürdistan'ı, Kürtleri tartışmıyor. Çünkü Kürdistanlılar ellerinde bulundurdıkları güç ve uluslararası ilişkilere dayanarak bu merkezlere hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını her fırsatta hatırlatıyor.

D) Ezen ulus devletlerinin eline Kürdistan'ı veren (Lozan ile) emperyalist statüko da çatırdıyor. Ortadoğu'daki emperyalist projeler tutmuyor. 100 yıllık statükonun istikrarsızlık yarattığı, statükoya sıkıştırılan Kürdistanlıların bunu kabul etmediğini ayan beyan görüyorlar. Kâh bu 2017 referandumuyla ortaya çıkıyor kâh Rojava'da ısrarla kendi kendini yönetmekten buna uygun örgütlenmekten geri durmayan pozisyonla kendini ortaya koyuyor.

E) Bunların hepsi de (emperyalist projelerin tutmaması, 100 yıllık statükonun çatırdaması,

ezen ulus devletlerinin kendi içindeki siyasi krizler, Kürdistan parçalarının statüyle ve başkaca statü talepleriyle ortaya çıkması) nesnel koşulların devrimci niyetlerle hareket etmek isteyenlere muazzam fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Tarihin treni kaçmış, yanlış istasyonda beklemiş değiliz. İstasyonda, trende, vagon-da, rayda yerli yerinde önümüzde duruyor. Esas mesele biz bu tarih trenini kendi istediğimiz doğrultuda hareket ettirmeye niyetli miyiz değil miyiz?

2- Suriye'nin Geleceğini Batı Kürdistan Belirleyecek

Yazının güncel tarafında değinmek adına en başta söylemek gerekir ki Suriye özeline bakıldığında Suriye meselesinin düğümü, ortaya çıkan devlet ve genel olarak ülkenin geleceğine dair konuşulanların merkezi Kürdistan'dır.

A) Arap kimliğinden ulus tanıımı yapan bir devlet yıkıldı. HTŞ, BAAS-Esad zulmünden bahsediyordu. Fakat görünen o ki HTŞ'nin de Araplığı Esad'la aynı; BAAS-Esad'ın mirasını devralarak Kürdistan'a yaklaşımı ilhak dönemine geri dönülmesi, Kürtlerin yarattığı 14 yıllık iktidarı bir gecede hiç yaşanmamış gibi HTŞ'ye teslim edilip, HTŞ'nin Araplık-İslam temelinde kurmak istedikleri devlete biat etmeleridir. Daha dün İdlib'de köşeye sıkışıp kalmış, başlarına terör listelerinde ödüller koyulan, efendilerinin 'yürü ya kulum' demesiyle Şam'ı alabilmiş HTŞ; gücünü yalnızca halktan ve haklı mücadelesinden alan bir Rojava'yı hizaya getirebilmeyi kolluyor.

B) Yeni kurulacak devlet eğer Batı Kürdistan'la yola devam etmek istiyorsa Kürtleri tanımak zorundadır. Bir yandan da bunu yapabilmesinin koşulları bulunmuyor. İstikrarlı, konsolide olmuş bir Suriye devletinin kurulmasının koşulları ufukta görünmüyor.

Suriye Devleti, Irak Devleti'nin ötesine geçemeyecektir. Kürdistan meselesi bu haliyle Şam için kriz üretmeye devam edecektir. HTŞ, Esad öncesi döneme yani bugünkü özerk yönetimin hiç ortaya çıkmadığı sürece dönülmesini bekliyorsa bu bir hayaldir. IŞİD'e bile topraklarını vermeyen, destansı direnen Kürtler Şam'a altın tepsi de Kürdistan'ı sunmaz. 2011'den bugüne Rojava; demokratik Suriye bağlamında Esad'la da özerkliği tartıştı şimdi de HTŞ'yle tartışıyor. Haliyle Kürtler için değişen muhataptır, tartışıkları konu (Rojava'nın özerk kalması) pozisyonları aynıdır.

3- Nesnellikle Öznelliğin Tarihsel Buluşması: Komünist Parti

Kürdistan'da devrimci dinamikler canlıdır, dört parçada sürekli hareket halinde olan bir halk, rejimlerinin altı gittikçe oyulan ezen ulus devletleri, bu devletlerin statükosunu ayakta tutmakta zorlanan emperyalistler vardır. Peki bu kadar nesnel avantajların olduğu yerde Kürdistan'daki komünistler ne yapmalı? Komünistlerin görevi yalnızca açığa çıkan pozitif gelişmeleri alkışlamak, bir dizi tarihsel ilerlemeyi değerlendirip kenara çekilmek mi? Politik bir iddia taşıyanların tarihi yorumlamak mı sınırlı görevleri?

A) Komünistlerin işini komünist hareketin ilk programatik metni "Komünist Parti Manifestosu" söylemişti: Komünistler ulusal çapta iktidar alma" hedefiyle hareket eder. Bu ister ezilen ulus meselesinin hakim olduğu bir ülke ister egemen ulusun hakim olduğu bir ülke olsun. Ki ezilen ulus meselesi de eğer komünistler bu meseleye öncülük ederse sınıfsallığı açığa çıkar ve biricik iktidar kaldırıcına dönüşür. Bunun örneklerini 20. yüzyıldan hatırlıyor olmalıyız.

B) Peki böyle bir parti var mı?

Manifesto'dan hareketle 'ulusal çapta iktidarı alma' eğer tek bir ülkeden bahsediyorsak, parçacı düşünmüyorsak Komünist partinin Kürdistan'da hedefi bağımsız birleşik Kürdistan olmak zorundadır. Parçaların birleştirilmesi sorunu parçacı bakmanın gerekçesi, özrü haline getirilemez. Parçacı bakıldığında zaten parçalar da hiçbir zaman birleştirilemez, tek bir ülkede komünist parti kurma, Kürdistan denildiğinde tüm ülkeyi kapsama gibi bir hedef hiçbir zaman oluşturulamaz. Parçacı bakanları boşa çıkaran büyük bir gerçeklik var.

Bu soruyu da bu partinin niteliğinin ne olduğuna bakarak anlayabiliriz:

1- Komünist Parti "ulusal" çapta politika üretir. Kısmi değil genel çıkarları önüne koyar. Parça değil bütünü düşünür. Kürdistan dört parçadır ama tek bir ülkedir. Haliyle üretilmesi hedeflenen politika içinde bulunulan herhangi bir parçayı değil bir bütün olarak Kürdistan'ı hedeflemelidir. Aynı zamanda bu Kürdistan'ın tamamında iktidar hedefi güden ve tüm parçaların tek otoritesi olan bir partiyi, Amed, Hewler, Mahabad ve Kobanê'yi eş güdümlü hareket ettirmeyi tek bir Kürdistan Komünist Partisi kurmayı esas almak anlamına gelir. Diğer türlü en başından bölünmüşlüğü veri alarak, diğer parçaları kendi hallerine bırakmak o parçaları Kürdistan'ın dışında tartışmak anlamına gelir. Kürdistan'a dört parçadan komünistlerin içinde çalıştığı, dört parça komünistlerinin tek bir komünist partisi gerek!

2- Komünist parti bağımsız devrimci çizgisini hayata geçirir. Bunun anlamı; mevcut ulusal hareketlerin Kürdistan üzerinde

ürettikleri politikalar, programlar ayrı bizim programımız ayrıdır. Bizim Kürdistan meselesini ele alışımız da örgütlenme biçimimiz de örgütsel niteliğimiz de dayandığımız sınıf da sınıfımızın ulusal meselede oynayacağı devrimci rol de temelden ulusal hareketlerle ayrışır. Bu ayrışma liberal anlamda var olanlara artı bir olarak bizi de ekleyin, bizim de farklı düşüncelerimiz var değildir. Bu eğer iki temel sınıf var ise bizim dayandığımız sınıf bambaşka bir dünya yaratma göreviyle karşı karşıyadır, buna göre Kürdistan proletaryası için de geçerlidir anlamına gelir. Bundan dolayı Komünist partinin ulusal meselenin burjuva anlamda dahi çözülemediği veya bir dizi statü vs. alanlarında kaldığı noktalarda kimsenin işaret etmediği noktaya, Kürdistan'ın tamamında iktidar olmaya, bağımsız birleşik Kürdistan'ın kurulmasının ancak bu meseleyi kesinkes çözebileceğine, bunun da ancak bir devrimle olabileceğine işaret etmektir.

3- Manifesto'dan hareketle 'ulusal çapta iktidarı alma' eğer tek bir ülkeden bahsediyorsak, parçacı düşünmüyorsak Komünist partinin Kürdistan'da hedefi bağımsız birleşik Kürdistan olmak zorundadır. Parçaların birleştirilmesi sorunu parçacı bakmanın gerekçesi, özrü haline getirilemez. Parçacı bakıldığında zaten parçalar da hiçbir zaman birleştirilemez, tek bir ülkede komünist parti kurma, Kürdistan denildiğinde tüm ülkeyi kapsama gibi bir hedef hiçbir zaman oluşturulamaz. Parçacı bakanları boşa çıkaran büyük bir gerçeklik var. Kürdistan parçaları birbirini etkiliyor, Doğu Kürdistan'daki bir idam olayı Kuzey'dekine ulaşıyor, Rojava ortaya çıkıyor diğer parçalar onu takip ediyor, Federe Kürdistan referandum yapıyor tüm parçaların gözü kulağı Güney Kürdistan'a dönüyor, Kobanê oluyor Amed ayağa kalkıyor, peşmerge yardıma gidiyor. Haliyle

parçacı bakanlar Kürdistan arasındaki bütünlüklü etkileşimi görmüyor, görmek istemiyor. Parçalar arasıyalıtlıklık yok aksine ilintililik var ve herhangi bir parçadaki duruma yalnızca Kürdistanlılar değil egemen ulus devletleri, emperyalistler de organize tepki veriyorlar. Haliyle sanıldığıının aksine böylesi yek bir ülke gerçekliği varken suni sınırların yarattığı bir dizi farklılıklar tek bir ülke komünist partisnin kurulamayacağı veya sonra kurulacağı gibi ertelemeci görüşleri boş çıkartıyor.

C) Komünist Parti'nin kriterlerini böyle sıralayınca Kürdistan'ın hiçbir parçasında böyle bir hareket olmadığı görülür. Peki yoksa ne yapacak komünistler:

1- Komünist bir partinin önderliği yok diye var olan hareketlerden herhangi birine taraf olmak zorunda değiller. Ulusal hareketler kendi programları doğrultusunda kendi durdukları yerden öncülüklerini yapıyorlar. Ulusal hareketleri desteklemek, alkış tutmak için Komünist parti kurulmaz, komünist parti iktidar hedefiyle, öncülük hedefiyle kurulur.

2- Komünistlerin güçsüzlükleri, yetersizlikleri siyasi iddiasızlıklarının bahanesi olamaz. Kendi güçlerine, çaplarına uygun "stratejiler"

belirlemeye mahkum değiller. Şu an gücümüz bu kadar bunu söyleyelim, yarın güçlenip farklı bir şey söyleyelim gibi taktiksel meselelerle stratejik hedefleri, programatik görüşleri eğip bükmezler. Kuruldukları ilk andan itibaren gücünden bağımsız bir iktidar hedefini taşırlar. Politik iddiaları hayata geçirmek için güç olmak başkadır, güçsüz olduğu için politik iddialarını hasır altı etmek, konuşmamak başkadır.

3- Ulusal çapta politika yapacak bir partiden yoksun olmak demek ulusal soruna dokunmadan "işçi" mücadelesi vermek anlamına gelmez. Ezilen ulus meselesini ulusal hareketlere bırakalım biz işçilik yapalım yaklaşımı Kürdistanlı komünistlerin duracağı çizgi olamaz. Kürdistan proletaryası, ülke çapında bir hakimiyet yaratırsa ancak bu meselenin üzerinden sınıfsal iktidarını kuracaktır. Böylesi bir meselenin yakıcılığı, çözüm aciliyeti ve bağrında taşıdığı devrimci dinamikler ortadayken ekonomist, işçici, sendikalist biçimde yol almak komünist iddialarla bağdaşmaz.

D) Yapılmaması gerekenler bunlarsa peki ne yapmalı?

Herhangi bir grup, kesim veya gelenek Kürdistan'da komünist bir

parti yaratmak için yeterli değildir. Eğer ülke partisi yaratılacaksa, o parti tüm Kürdistan'ı özgürleştirmeyi hedefleyecekse o halde her parçadan ve o parçanın içindeki farklı grupları da içine alan komünistlerin en geniş örgütsel birliğini sağlayan, demokratik merkeziyetçi bir ülke partisni kurma stratejisi rehber alınmalıdır. Partiye ulaşmak bir süreç olarak görülmeli, erken doğum yöntemiyle, bir grubun kendini ülke partisi ilan etmesiyle organik bir sonuç elde edilemez. Parti öncesi dönem, partiye ulaşmak ülkedeki komünistlerin en geniş birliğini sağlamayı içermek zorundadır. Eğer politika güçle yapılır deniliyorsa o halde güçlenmenin birincil koşulu bu aynı zamanda proletaryanın birliğinin de ön koşulu olarak komünistlerin ülke çapında birliğini sağlamak için çalışmak olmalıdır. Diğer türlü Komünistlerin yaslanabileceği örgütsel bir güç yoktur, olamaz da.

Kürdistan komünistlerinin kaybedecek hiçbir şeyleri yok, tüm Kürdistan'da iktidar hedefi olan, komünistlerin en geniş birliğini sağlayabilen kuracakları bir parti var!

Şubat 2025

ORTADOĞU'DA İSRAİL HEGEMONYASI

Son yirmi beş yıldır dünyanın birçok bölgesinde, ülkesinde iç savaşlar ve ilhakçı savaşlar yaşanıyor. Bu savaşların hepsinde baş aktör ABD ve İngiltere. ABD tarihindeki her hegemon güç gibi hareket ediyor ve hegemonyasına yönelik en ufak bir belirtiye karşı acımasız davranıyor. Hegemonyayı kemiren merkezkaç gücü, savaş ve iç savaşlar yoluyla etkisizleştirmeye çalışıyor. Bu süre içinde seçili ülkeler savaş ve iç savaşlarla yerle bir edildi. Bir ülkenin işi bitirilince savaş ve iç savaş başka bir bölgeye, ülkeye taşındı. 2022 başında gündemi Rusya-Ukrayna Savaşı belirlendi. Bu savaş belirli bir sınıra ulaşınca, Ortadoğu yeniden savaş alanına çevrildi. İsrail Ekim 2023'de Hamas'ın saldırısını bahane ederek Gazze'ye saldırdı. Aradan geçen bir yıldan fazla sürede yaşananlar, seçili hedefler, hedeflerin ortadan kaldırılma biçimleri, saldırının uzun süreli bir istihbarat ve askeri hazırlığa dayandığını gösteriyor. İsrail'in Gazze saldırısında görünen hedefi Hamas'ın "yok edilmesi" olsa da asıl hedef Filistin halkının tümünden ortadan kaldırılmasıydı. Saldırı bu hedef doğrultusunda hiçbir savaş kuralı tanımadan sürdürüldü. İsrail'in bu pervasız saldırıyı sürdürmesini olanaklı kılan ise bütün kurumları, ekonomik, politik, askeri güçleriyle ABD

hegemonyasını arkasına almasıdır. Ukrayna Savaşı'ndan sonra bir kez daha benzer bir durum yaşandı. Belli başlı ülkeler İsrail'in arkasına dizildi. Öteden beri ABD hegemonyasına şu ya da bu biçimde karşı olan devletlerin açıklamaları, Filistin'e destek mesajlarının ötesine geçmedi. İran ve İran'ın etkisindeki örgütler, Lübnan Hizbullah'ı, Yemen'de Husi güçler, Irak'taki Haşdi Şabi vb. Filistin halkıyla dayanışmayı sürdürdü. Bu dayanışmayı kırmak için İsrail savaşı bölgeye yaydı. İsrail ordusu Lübnan'a girdi. Lübnan Hizbullah'ının liderleri öldürüldü, üyelerinin telefonları patlatıldı. Hamas'ın siyasi lideri İran'daki otelde ve İranlı General Suriye konsoloslukunda vurularak öldürüldüler. Normal koşullarda bir savaş nedeni sayılabilecek bu saldırılar İran tarafından "onur kurtarıcı" eylemlerle geçiştirildi. Bütün bu süre içinde Gazze'ye herhangi bir somut destek vermemesine rağmen Suriye belirli aralıklarla bombalandı.

2024 sonunda İsrail ile Hizbullah arasında geçici bir "ateşkes" imzalandı. Buna rağmen İsrail, Lübnan ve Gazze'yi bombalamayı ara vermeden sürdürüyor. İran'ın onuru ve bölgedeki etkinliği ona ve onun desteklediği güçlere vurulan ağır darbelerle kırıldı. Birkaç kez denen-

mesine rağmen başarılı olamayan iç savaş ortamı bu darbelerle daha da olgunlaştırıldı.

Bölgedeki savaşın sonraki hedefi, zaten 13 yıllık bir iç savaş ve ilhaklara konu olan Suriye'ydi. Suriye'de iç savaş ve emperyalist müdahale 2011'de başladı. İç savaş başlatan cihatçı örgütler ABD, İngiltere tarafından yönlendirildi. Bu örgütlerin bir kısmı, o zaman-ki adıyla "Özgür Suriye Ordusu -ismi sonradan Suriye Milli Ordusu (SMO) olarak değiştirildi- Türkiye tarafından, diğer kısmı ise İngiltere tarafından eğitilip donatıldı. Katar ve S. Arabistan tarafından finanse edildi. 2015'te Rusya'nın savaşa dahil olmasının ardından Suriye'de savaşın seyri değişmeye başladı. Mayıs 2015'te Rusya, İran ve Suriye "ılımlı" muhaliflerini temsil eden Türkiye'nin katılımıyla Astana süreci başlatıldı. Aralık 2016'da ilk ateşkes ilan edildi, 2017'de çatışmasızlık bölgeleri belirlendi. Bu süre içinde Türkiye, Suriye'nin kuzeyindeki Cerablus, Afrin ve Tel Abyad bölgelerini işgal etti. 2018'de Halep'in Esat güçleri tarafından geri alınmasının ardından İdlib'de cihatçı örgütler ve Türkiye ile Suriye rejimi arasında çatışmasızlık bölgesi oluşturuldu. Ve İdlib cihatçı örgütlerin toplanma alanına dönüştü.

HTŞ lideri Ebu Muhammet el Colani'nin (Ahmet-El Şara) hayat hikayesi, Suriye'de iç savaş sürecinin gelişiminin de bir özeti gibidir. Suriye vatandaşı olan Colani, Irak'ta insanların kafalarını kesen IŞİD'e katıldı. IŞİD, Irak sorumluları arasında yer aldı, 2006'da ABD güçleri tarafından Musul'da yakalandı, beş yıl Irak'taki ABD hapishanelerinde "vakit geçirdi" 2011'de serbest bırakıldı ve Suriye'ye geri döndü. El Nusra'yı kurdu. 2016'da El Nusra'yı feshederek Şam Fetih Cephesi'ni, 2017'de birkaç sefeli cihatçı örgütlerle birleşerek Heyet Tahrir Şam'ı (HTŞ) kurdu. 2018-2024 arasında İdlib, HTŞ önderliğinde kurulan Suriye Kurtuluş Hükümeti tarafından yönetildi. Bu tarihler arasında İdlib dünyanın pek çok ülkesinden gelen sefeli cihatçı güçlerin merkezi oldu. HTŞ bu süre içinde İngiltere ve Ukrayna tarafından eğitilip donatılarak iktidara hazırlandı.

Suriye'de dengenin rejim lehine değişimini sağlayan Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'ya girişinden sonra, güçlerinin önemli bir kısmını (Wagner ve diğer güçleri) geri çekmesi, ardından Ekim 2023 İsrail saldırılarından sonra İran'ın ve Lübnan Hizbullah'ının aynı yolu izlemesi ve Suriye savaş kapasitesinin İsrail bombardımanlarıyla etkisizleştirilmesi sonucu mevcut denge de cihatçı örgütler lehine değişti. 2018-2024 arasında Suriye rejimi savaşın ve yaptırımların yol açtığı ekonomik zorluklar, Kürtlerle uzlaşmayı gerçekleştirilememesi ve orduda artan yolsuzluklarla sürekli güç kaybetti ve Aralık 2024'te hiçbir varlık göstermeden silindi. HTŞ, önünde hiçbir engel kalmayınca İdlib'den hareketle 13 günde Şam'a ulaştı.

Putin yaptığı açıklamada, rejimin düşüşünü ordunun kaçışına bağladı. Suriye ordusunun Halep'te küçük bir HTŞ grubunun (350 kişilik bir güç olduğu söyleniyor) girişine müdahalede bulunmadan geri çekildiği gerçek olsa da bu çekilişin Rusya'dan bağımsız olmadığı da başka bir gerçektir. Rusya, aktif olarak 2015'ten beri Suriye'deydi.

Türkiye dışişleri bakanı, bir Fransız televizyonuna verdiği demeçte, diğerlerinden daha acemice davranarak, HTŞ ile ilişkilerinin çok önceye dayandığını itiraf etti. ABD ve İngiltere istihbarat örgütleri bir senarist titizliğiyle Colani ve diğer HTŞ liderlerinin, nasıl oturması, kalkması, ne giyip ne söylemesi konusunda imaj danışmanlığı üstlendiler. Dünyın kafa kesenlerini bugün dünya halkları karşısına demokrasi, özgürlük ve eşitlik havarisi olarak çıkarttılar. Yeni imajlarla biçimi değiştirse de içerik, ideoloji değişmeden kalıyor.

2015-2024 arasındaki sürede Suriye ordusu üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu açıktır. Ordunun bu etkiye rağmen korku, yozlaşma veya başka bir nedenle geri çekilmesinin açıklanması gerçeğin üstünü örten bir gerekçedir. Ordunun geri çekilmesinin Rusya ile ABD arasında Ukrayna ve Suriye'yi içeren bir anlaşmaya dayandığını varsaymak gerekiyor. Rusya'nın HTŞ'nin Halep'e girişinden sonra, Lazkiye'deki hava ve Tartus'daki deniz üssü haric, Suriye'deki askeri varlığını geri çekmesi bu varsayımı güçlendiren somut bir kanıttır. Rusya, S-400'ler de dahil Suriye'den geri çektiği askeri varlığının bir kısmını Rusya'ya bir kısmını da Libya'daki üslerine nakletti. Rusya'dan sonra İran da Suriye'deki askeri varlığını sonlandırdı.

ABD, İngiltere, Türkiye, Almanya, Fransa, Arap ülkeleri vb. HTŞ lideri Colani ile görüşmek için sıraya girdi. Gerçekte bu ülkelerin hepsi 2011'den itibaren, belki de daha önceden HTŞ ve diğer cihatçı örgütlerle ilişkideydi. Kimi ülkeler HTŞ ve diğerlerini eğitip donattı, kimileri finanse etti, kimileri harekete tarzını, strateji ve taktiğini belirledi.

Türkiye dışişleri bakanı, bir Fransız televizyonuna verdiği demeçte, diğerlerinden daha acemice davranarak, HTŞ ile ilişkilerinin çok önceye dayandığını itiraf etti. ABD ve İngiltere istihbarat örgütleri bir senarist titizliğiyle Colani ve diğer HTŞ liderlerinin, nasıl oturması, kalkması, ne giyip ne söylemesi konusunda imaj danışmanlığı üstlendiler. Dünyın kafa kesenlerini bugün dünya halkları karşısına demokrasi, özgürlük ve eşitlik havarisi olarak çıkarttılar. Yeni imajlarla biçimi değiştirse de içerik, ideoloji değişmeden kalıyor.

Şam'ın düşüşüyle Ortadoğu tarihinde Baas dönemi kapandı. Yeni bir dönem Ortadoğu'da istikrarsızlık ve İsrail hegemonyası dönemi başladı. Bu yeni dönemin muhtemel gelişmelerini şöyle sıralayabiliriz. HTŞ'nin Şam'da yönetimi ele almasıyla birlikte Suriye'de etnik ve dinsel ayrılıklara dayalı istikrarsızlık daha da büyüyecektir. HTŞ'nin sahip olduğu ideoloji ve iç savaş sürecinde ortaya koyduğu pratik, tersi iddia edilse de Suriye'nin etnik ve dinsel yapısını kapsayacak bir yapının kurulmasını dışlar. Nitekim Colani daha şimdiden HTŞ içindeki gruplara dayalı bir bürokrasi ve ordu yaratmaya başladı bile. Valiler atıyor, rütbelere dağıtıyor. Dünyın IŞİD'cileri bugünün Suriye'sinde karşımıza vali, general ve albaylar olarak çıkıyor. İstikrarsızlığı büyütecek olan sadece HTŞ'nin ideolojik konumu ve emperyalist devletlerin çıkar farklılıkları değil, farklı etnik ve dinsel yapıların kendi istemleridir de. Ayrıca son dönemde bölgedeki gelişmelere bakıldığında emperyalist devletlerin girdikleri her yerde (Irak, Libya, Afganistan vb.) istikrarsızlığı büyüttüklerini görüyoruz. Bölgede sözü edilen gelişmeler, ABD hegemonyasının güçlendirilmesiyle bağlantılıdır. Hegemonya, stratejik çıkarların dayatılmasına dayanır. Bu stratejide istikrar ancak, geniş bir çerçevede çıkarlar garanti altına alındığında söz konusudur. Bu sağlanana kadar esas olan istikrarsızlığın büyütülmesidir.

Şam'da yönetimi ele almasından sonra, Rusya Suriye'deki üslerin geleceğini belirlemek üzere vakit kaybetmeden HTŞ ile görüşmeye başlasa da üslerinin geleceği HTŞ'den çok ABD ve İngiltere'nin tavrına, onlarla yapılan/yapılacak anlaşmalara bağlı. Esat'ın düşüşü ve Rusya'nın Suriye'den kovulması, onun Ortadoğu ülkeleriyle, özellikle BAE ve S. Arabistan'la olan ilişkilerini de olumsuz yönde etkileyecektir. Ayrıca Rusya'nın etkisizleşmesine ek olarak İran'ın bölgede yaşadığı yenilgi de Çin'in bölgedeki konumunu sarsacaktır.

Rusya'nın ve İran'ın etkisinden arındırılan bölge ABD ve İngiltere tarafından, İsrail hegemonyasını sağlayacak biçimde yeniden dizayn ediliyor. Daha önce Abraham anlaşmalarıyla birçok Arap devleti İsrail hegemonyası içine çekilmişti, şimdi buna Suriye ve kısmen Irak ve Lübnan ekleniyor. Filistin sorunu ise, İsrail'in uyguladığı soykırım, etnik arındırmayla tarihin kara sayfalarına eklendi.

Son BAAS rejiminin yıkılmasından Suriye'deki bombardımanlarıyla önemli bir rol üstlenen İsrail, Şam'ın düşüşünün ardından yarım kalan işini tamamlayarak, Suriye'nin bütün savunma kapasitesi ve silah envanterini yerle bir etti. Bununla yetinmeyerek Golan tepelerini ilhak etti, burada durmadı, Suriye'nin güneyindeki işgal bölgesini doğuya doğru büyütüyor. İsrail, Davut Koridoru adını verdiği bu bölgede (ABD'nin de bu bölgede El Tanf üssü bulunuyor.) kendi denetiminde özerk bir Dürzi devleti kurarak, bunu, Fırat'ın doğusundaki Kürtlerin denetimindeki bölgeyle birleştirmeyi hedefliyor. HTŞ bu aşamada İsrail'e karşı bir söz söylememeye bile dikkat ediyor. HTŞ'nin Şam valisi İsrail'in Suriye'deki ilhak ve işgaline rağmen, İsrail'le hiçbir sorunları olmadığını açıkladı. İşgali kastederek "biraz ilerledi", "biraz bombalandı" diyerek İsrail'e karşı hassasiyetini ortaya koydu. Ama bu bile İsrail'i teskin etmeye yetmedi. İsrail dışişleri bakanı ABD ve İngiltere'den gelen

Rusya'nın ve İran'ın etkisinden arındırılan bölge ABD ve İngiltere tarafından, İsrail hegemonyasını sağlayacak biçimde yeniden dizayn ediliyor. Daha önce Abraham anlaşmalarıyla birçok Arap devleti İsrail hegemonyası içine çekilmişti, şimdi buna Suriye ve kısmen Irak ve Lübnan ekleniyor. Filistin sorunu ise, İsrail'in uyguladığı soykırım, etnik arındırmayla tarihin kara sayfalarına eklendi.

açıklamaların tersine, Şam'daki yönetimin bir "çete" olduğunu, "meşru" olmadığını, "Suriye'deki sahte oyna inanmadıklarını" söyledi. Dışişleri bakanının bu ve benzer açıklamaları, İsrail'in Suriye'deki işinin işgalle sınırlı kalmayacağını gösteriyor.

Türkiye'ye gelince, Türkiye baştan beri bölgede ABD ve İngiltere'nin çıkarlarının gereğini yerine getirmede gönüllü oldu. Suriye'deki cihatçı grupları destekledi. Bununla yetinmeyerek, Kuzey Suriye'de birkaç bölgeyi işgal etti. Kendine bağlı güçlerle Suriye Milli Ordusu (SMO) adıyla Müslüman kardeşler ideolojisi bir ordu kurdu. Türkiye'nin bu faaliyetlerinin dayandığı temel saik, Kürt düşmanlığıydı. Kürt düşmanlığı aynı zamanda Türkiye ile ABD arasında tek anlaşmazlık konusuydu ve bu anlaşmazlık, Suriye rejiminin yıkılmasından sonrada varlığını sürdürüyor. Bu düşmanlıkla HTŞ iktidarı almak için araçlarla Şam'a yürürken, SMO Türkiye'nin yönlendirmesiyle Kürtler üzerine yürüdü. SDG güçleri önce Tel Rıfat'tan ardından da kısmen Menbiç'ten, Fırat'ın doğusuna çekildi. Bu sırada Türkiye Şam'da doğan boşluğu MİT başkanı ve dışişleri bakanını Colani'ye göndererek kapamaya çalıştı. Colani ile konuşulan yine aynı konuydu, SDG'nin silah bırakması, Kürtlere özerklik verilmemesi, olanaklıysa Kürt bölgesine saldırı. Türkiye bu istemlerini kabul etmesi karşılığında HTŞ'ye her şeyi ver-

meye hazır. Colani ile pazarlıklar başladı bile, Colani istemiş olmalı ki, Atatürk Havaalanı'nda düzenlenen saldırıda yer alan ve 45 kez müebbet hapse mahkum edilen IŞİD'liler serbest bırakıldı, Colani'nin generalliğe terfi ettirdiği El Kaide üyesi Ömer Muhammet Çiftçi terör listesinden çıkarıldı. Şimdilik Türkiye'nin daha neleri pazarlık konusu ettiğini henüz bilmiyorsak da tahmin etmek mümkün. Türkiye'nin Suriye'de bir şeriat devleti kurulması için tüm olanaklarını seferber edeceği açıktır. Türkiye Şam'da kısmen açık, kısmen örtülü pazarlıkları yürütürken, içeride zafer naralarıyla bezenen bir dinci, milliyetçi, şoven dalga örgütleniyor. Namazlar kılınıyor, fetih hutbeleri okunuyor, mitingler düzenleniyor. 1 Ocak 2025 sabahı İstanbul'da devletin ve AKP kurmaylarının katılımıyla yapılan miting, siyasi İslam'ın çokça uyguladığı bir taktikdir. Türkiye, Gazze'ye saldırısı başladığından bu yana İsrail'le ticari ve istihbari ilişkilerini kesmemiştir. İsrail'e yük taşıyan gemiler İzmit Derince'deki limandan yükleniyor. Liman işletmesinin ortaklarından biri olan ZİM International Shipping Lines şirketinin sahibi Erdoğan'a yakınlığıyla biliniyor, öteki ortak ise bir İsrail şirketi. MİT casus yazılımlarını İsrail'den alıyor. Türkiye'nin hava ve deniz savunma sistemleri İsraili Rafael Advanced Defense System tarafından karşılanıyor. Azerbaycan'dan İsrail'e petrol Türk boru hattıyla taşınıyor. Bu liste daha da uzatılabilir. Bütün bunlar ortadayken, İsrail karşıtlarının da alınmadığı miting, gerçekte Şam'a oturan HTŞ'ye bir selam mitingidir. Suriye'yi oluşturan halklara karşı birlikte cihat çağrısıdır.

Suriye'de, iç savaş başladığından bu yana, kendi bölgesinde iç örgütlenmesi ve istikrarını koruyan halklardan biri Dürzilerdir. Dürziler iç savaş sırasında kendilerine dokunulmadığı sürece savaşın hiçbir cephesinde olmadılar. Kendi özerklikleri temelinde Suriye'nin bütünlüğünden yana oldular. Şam'ın düşmesinden sonrada bu tavırlarını sürdürüyorlar. Bir HTŞ birliği yılbaşı

akşamı Dürzilerin en önemli kenti Süveyda'ya girmek istedi Baha Cemal komutasındaki Dürzi güçler buna izin vermedi. Dürziler HTŞ'nin Süveyda'ya atadığı valiyi de kabul etmedi. Dürzi lider Cemal HTŞ ile savaşmak istemediklerini ama dayatmalara da izin vermeyeceklerini söyledi. İsrail tarafından da desteklenen Dürziler bu tutumlarıyla Suriye içinde otonom bir bölgeye sahip olmak istediklerini açıkladılar. İsrail'in Dürzi özerk bölgesi üzerinden Fırat nehrine uzanan bir koridoru denetimi altına almayı hesapladığı anlaşıyor.

Suriye'de kendi örgütlenmesine dayanarak istikrarlı bir düzen kuran diğer bir halk Kürtler oldu. İç savaşın başında yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde kendi öz yönetimlerini, kantonları kurdular. İŞİD'in Kürt kantonlarına saldırıları YPG ile ABD ilişkilerinin gelişmesini sağladı. Rusya'nın rejim yanında Suriye denkleminde dahil olmaları sonrasında Türkiye'nin işgaliyle Kuzey Batı Suriye'deki birkaç kantondan çıkmak zorunda kaldılar. Bu gelişmeler YPG ile ABD arasındaki ilişkinin daha da sıkılaşmasını sağladı. Fırat'ın doğusunda Arap güçlerle birlikte SDG'yi oluşturdular. SDG Suriye toprağının %40'ını nüfusun önemli bir kısmını temsil ettiği halde Türkiye, Rusya ve İran arasında Suriye'nin geleceğini belirlemek için oluşturulan Astana sürecine dahil edilmediği gibi Türkiye tarafından sürekli olarak tehdit edildi. SDG, Şam'ın düşmesinden sonra Türkiye'nin denetimindeki SMO'nun karadan, Türkiye'nin havadan saldırıları sonucunda Fırat'ın doğusuna çekilmek zorunda kaldı. Bu çekilme Türkiye'ye yetmedi, ABD'deki iktidar değişimi boşluktan yararlanarak son bir hamleyle kuzeyden ve batıdan eşgüdümlü bir hareketle Kürt varlığının simgesel kenti Kobani'yi ele geçirecek bir harekât başlatmak için hazırlıklar yapıldı. Kobani'ye saldırı, ABD'nin yaptırım tehdidiyle karşılaşınca gerçekleşmedi. Ama Türkiye havadan ve emrindeki SMO ile karadan SDG ile çatışmayı sürdürdü/sürdürüyor. ABD Türkiye'nin SDG'yi sürekli

Bölgede 2023 sonbaharından bu yana gelişmeler, Kürtlerin uluslararası pozisyonlarının daha da güçlenmesini sağladı. Bu gelişmelerin en önemlilerinden biri de İsrail'in artan etkin gücüdür. İsrail, Ekim 2023 Filistin saldırısı sonrasında, Kürtlere verdiği desteği açıkça dile getirmeye başladı. Kasım 2024'te İsrail dışişleri bakanı Saar yaptığı açıklamada, Kürtlerin "İran ve Türkiye'nin baskı ve saldırganlığının kurbanları" olduğunu belirterek, Kürt halkının "siyasi bağımsızlığı olmayan en büyük milletlerde biri" ve İsrail'in doğal müttefiki olduğunu söyledi.

olarak tehdit etmesine son noktayı, Kuzeydoğu Suriye'deki asker sayısını 900'den 2000'e çıkararak ve Kobani'de bir üs kurmak için harekete geçerek koydu.

Türkiye bir planı başarısız olunca diğerini devreye sokuyor. Kendi gücüyle yapamadığını HTŞ ve Arap aşiretleri devreye sokarak gerçekleştirmeye çalışıyor. Dışişleri Bakanı Fidan, Colani ile görüşükten sonra yaptığı açıklamada, sanki Suriye'nin yeni patronu kendiymiş gibi, Suriye'de SDG'ye yer olmadığını söyledi ve bu konuda Colani ile anlayış birliğinde olduklarını iddia etti. Türkiye HTŞ'yi kullanarak SDG'yi tasfiye ve entegrasyon ikilemiyle karşı karşıya bırakmak istiyor. Ancak ne HTŞ'nin Kürtlere bunu dayatabilecek gücü var ne de SDG'nin bunu kabul etmesi mümkün. HTŞ Şam'a yürüyüş sırasında Kürt güçleriyle bir çatışmaya girmekten kaçındı. Halep'teki Kürt mahallelerine dokunulmadı, Şam'ı aldıktan sonra SDG'yi rahatsız edecek faaliyetlerde bulunmadı. HTŞ bunu, Kürtleri müttefik gördükleri için değil, kendisini yöneten güçlerin böyle olmasını

istedikleri için yapmak zorunda kaldı. Bu süreçte, Colani'nin Kürtlerin kuracakları sisteme entegre edilmesine yönelik söylemleri de ölçülüydü. HTŞ, üniter bir Suriye'de, SDG de dahil tüm silahlı grupların silah bırakarak orduya entegre olmalarını bir koşul olarak ileri sürerken, SDG, özerkliğin korunması koşuluyla, bir askeri kolordu ile kurulacak orduya katılmayı kabul edeceklerini açıkladı. 30 Aralık 2024'te SDG ve HTŞ heyetleri arasında yapılan görüşmede taraflar kendi pozisyonlarını ortaya koydu ve görüşmelere devam edilmesi kararı alındı. Türkiye'nin SDG'yi tasfiye planı tek boyutlu işlemiyor. Fırat'ın doğusunda istikrarı bozmak için Arap aşiretlerini de kışkırtıyor. SDG içindeki Kürt Arap ittifakını, aşiretler içindeki cihatçı unsurları harekete geçirerek bozmaya çalışıyor. Türkiye'nin manevra kabiliyetini artıran başka bir faktör de bizzat Kürtler arasındaki politik ayrılıklardır. Bunların başında Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin (IKBY) hem kendi içindeki hem de Rojava ile olan ilişkilerindeki sorunlar geliyor. IKBY bölge güçleri (Türkiye, İran) arasındaki rekabeti kendi içine taşıyarak, ulusal birliği sağlama ve gelişmeler karşısında ortak politika oluşturma zeminini ortadan kaldırıyor. IKBY'de istikrarı bozan bu bölünmüşlük, Kürt Ulusal Konseyi (ERNK) vasıtasıyla Rojava'ya taşıyor.

Bölgede 2023 sonbaharından bu yana gelişmeler, Kürtlerin uluslararası pozisyonlarının daha da güçlenmesini sağladı. Bu gelişmelerin en önemlilerinden biri de İsrail'in artan etkin gücüdür. İsrail, Ekim 2023 Filistin saldırısı sonrasında, Kürtlere verdiği desteği açıkça dile getirmeye başladı. Kasım 2024'te İsrail dışişleri bakanı Saar yaptığı açıklamada, Kürtlerin "İran ve Türkiye'nin baskı ve saldırganlığının kurbanları" olduğunu belirterek, Kürt halkının "siyasi bağımsızlığı olmayan en büyük milletlerde biri" ve İsrail'in doğal müttefiki olduğunu söyledi. Saar aynı konuşmasında, Dürzilere de değinerek Suriye'de iki müttefiklerinin Dürziler ve Kürtler

olduğunu vurguladı. Netanyahu ise açıklamasında, Kürtlerin bağımsızlık umutlarını destekleyeceklerini belirtti. İsrail'den gelen bu açıklamalar sadece Rojava'yı değil, Türkiye ve İran Kürdistanı'nı kapsayan genel bir desteği ifade ediyor. Kürtlere bu desteğin bizzat Suriye'deki işgalci bir devletten gelmesi Türkiye'yi yönetenlerin uykularını kaçırdığına kuşku yok.

Bahçeli'nin "Öcalan Açılımı" tam da bu dönemde gündeme geldi. Farklı tarihlerde gerçekleşmiş olmalarından hareketle Suriye'deki son gelişmelerle Bahçeli'nin açıklamaları arasında bir ilişki kurulmasının zorlama olduğu ileri sürülebilir. Ancak planlama ile uygulama, hiçbir koşulda aynı tarihi taşımazlar. Özellikle 2024'ün son çeyreğinde ABD ve İngiltere dışışleri temsilcileri ve istihbarat örgütlerinin bölge ülkelerine artan ziyaretleri, bölgede hızlı değişimlerin olacağını işaretini vermektedir. Bu bağlamda Mİ6 Başkanı Richard Moore'un Ağustos sonunda Türkiye'ye yaptığı ziyaret ayrı bir öneme sahiptir. Bahçeli'nin Türk-Kürt kardeşliğiyle başlayan açıklaması bu ziyaretin sonrasına rastlıyor.

Cevaplanması gereken en önemli sorulardan biri tescilli Kürt düşmanı olan Bahçeli'nin "Öcalan Açılımı"na neden gereksinim duyduğudur. Bu sorunun cevabı Bahçeli ve Öcalan'ın açıklamalarındaki açılımın niteliğini belirleyen cümlelerde vardır. Bunlardan biri Türk- Kürt kardeşliği ve dış müdahale vurgusudur. Bahçeli bu kardeşliği tarihi bir sorumluluk olarak adlandırırken, Öcalan bir adım daha ileri atarak bunun tüm halklar için kader belirleyici bir öneme sahip olduğunu belirtti. ("Türk-Kürt kardeşliğini yeniden güçlendirmek tarihi bir sorumluluk

olduğu kadar tüm halklar için de kader belirleyici bir önem ve aciliyet kazanmıştır." yayınlanan açıklamadan) Her iki açıklamada da bölgede gelişen olayları dış güçlerin etkisine bağlandı. Açıklamalarda öne çıkan diğer bir nokta da kardeşlikle, Türkiye'nin geleceği arasında kurulan bağlantıdır. Bahçeli bu bağlantıyı şöyle kuruyor; "Oyalanacak ve israf edilecek vakit kalmamıştır. Türkiye için kader ve karar anı gelmiştir. Ya bir ve beraber kardeşçe yaşayacağız ya da dış dayatmalarla, bölgesel fay hatlarının kırılmasıyla tetiklenen şiddetli bir yıkıma maruz kalacağız." Öcalan'ın açıklamasında ise şu cümleleri okuyoruz; "- Bütün bu çabalarımız, ülkeyi hak ettiği düzeye taşıyacak ve aynı zamanda demokratik bir dönüşüm için de çok kıymetli bir kılavuz olacaktır. "Devir Türkiye ve bölge için barış, demokrasi ve kardeşlik devridir." Bahçeli, "Türk – Kürt kardeşliği" için "hayırlı bir başlangıç" olduğunu söyleyerek İmralı-DEM Parti görüşmesini onaylarken, Öcalan buna "Sayın Bahçeli'nin ve Sayın Erdoğan'ın güç verdiği yeni paradigmaya, ben de pozitif anlamda gerekli katkıyı sunacak ehil ve kararlılığa sahibim. ... "gereken pozitif adımı atmaya ve çağırımı yapmaya hazırım." olarak cevapladı. Bahçeli'nin açıklamalarında şaşırtmayan vurgu ise Kürt halkına, Kürt özgürlük mücadelesine yönelik geleneksel "yok edeceğiz" söylemidir. Bu açıklamalardaki kilit cümle, "Devir Türkiye ve bölge için barış, demokrasi ve kardeşlik devridir." cümlesidir. Türkiye burjuvazisi ne zaman Türk- Kürt kardeşliğiyle başlayan bir cümle kurmuşsa bunu Kürtlere yönelik bir asimilasyon ve saldırı izlemiştir. Bugün farklı olur mu? Bu soruyu olumlu yanıtlamak olanaksız, yaşayarak göreceğiz.

HTŞ ve diğer cihatçı örgütlerin Şam'da yönetimi ele almasının çok etnisiteli ve çok dinli Suriye'de istikrarı sağlayacak bir yapı kuramayacağı açıktır. Bunun ilk belirtileri Şam'ın düşüşünün ardından özellikle Alevilerin ve Hristiyanların yoğun yaşadığı bölgelerde gerçekleşen saldırılarda yaşanıyor. HTŞ'nin varlığı sadece Suriye'yi istikrarsızlaştırmakla kalmayacağı da açıktır. Ürdün, Irak, BAE, Bahreyn, S. Arabistan vb. ülkelerdeki selefi cihatçı örgütleri harekete geçirerek, istikrarsızlığı, tüm bölgeye yayacaktır. Bu da bölgede İsrail hegemonyasının daha da güçlenmesine yol açacaktır.

Suriye'deki gelişmelerin Kafkaslar ve Orta Asya'da da önemli sonuçları olacaktır. Hedefteki ülkeler etnik ve dini ayrılıklarla önemli iç karışıklıklara gebe olan İran ve Pakistan'dır. Azerbaycan, geliştirdiği ekonomik, politik ve askeri ilişkilerle Kafkaslarda İsrail'in en sadık müttefikidir. Ayrıca son dönemde Azerbaycan'da İran Azerbaycan'ıyla birleşmeyi amaçlayan milliyetçi eğitim devletin desteğiyle güçlenmektedir. Hem bu milliyetçi dalga hem de İsrail'le kurulan stratejik ilişki, bunlara bir de mola yönetiminin acımasız baskıları ve yaşanan ekonomik kriz eklendiğinde önümüzdeki dönemde İran'a yönelik iç ve dış saldırının artacağını ve hatta sonuç alabileceğini gösteriyor. Çin'in Asya'daki en önemli müttefiklerinden biri olan Pakistan için de benzer bir durumdan söz edilebilir. Kısacası Ortadoğu'da savaş, bölgesel bir hegemonya savaşı olmanın ötesinde, genel bir paylaşım savaşının odaklarından biri olarak varlığına harlanarak devam edecektir.

Ocak 2025

ORTADOĞU'DA DEĞİŞEN DENGELER: ROJAVA VE KÜRTLERİN GELECEĞİ

Ortadoğu'da dengeler sürekli değişiyor. Suriye'deki savaş, 14 yılı aşkın süredir devam ediyor. Başlangıçta Beşşar Esad rejiminin çöküşü öngörülerek emperyalist güçlerin müdahaleleriyle sürdürülen savaş, Rojava ve Kürtlerin rolünün ortaya çıkmasıyla farklı bir boyuta evrildi. Kürtlerin Rojava'daki devrimci mücadelesi, birçok düşmanın birleşmesine neden oldu. Ancak Kobani'nin özgürleşmesiyle Suriye'deki dengeler değişmeye başladı ve Avrupa ülkelerinin etkisi daha belirgin hale geldi.

Esad rejimi, büyük ölçüde kontrolünü koruyordu. Ancak Ekim ayında Hamas'ın İsrail'e saldırısıyla bölgedeki durum daha karmaşık bir hâl aldı. İsrail, Ortadoğu'daki sorunları savaş yoluyla çözmeye çalışırken, Gazze'deki yıkım ve Lübnan ile İran'a yönelik saldırıları bölgede büyük bir yıkıma ne-

den oldu. Aynı zamanda İsrail'in Suriye üzerindeki planlarının daha da belirginleştiği görüldü.

Bu süreçte, azınlık bir grup olan ve cihatçı kökenlere dayanan HTŞ (Heyet Tahrir el-Şam), Esad rejimine ciddi darbeler vurdu. Daha sonra bu örgütle diplomatik ilişkiler kurulması, bölgedeki aktörlerin uzun vadeli planlarını anlamamızı sağladı. Türkiye, Almanya ve bazı Avrupa ülkelerinin HTŞ ile ilişkileri, Kürtlerin bağımsızlık mücadelesine karşı bir politika olarak değerlendirilebilir. Bu ülkelerin, Kürtlerin birleşmesini engellemek ve parçalı yapıyı sürdürmek istediği anlaşıyor.

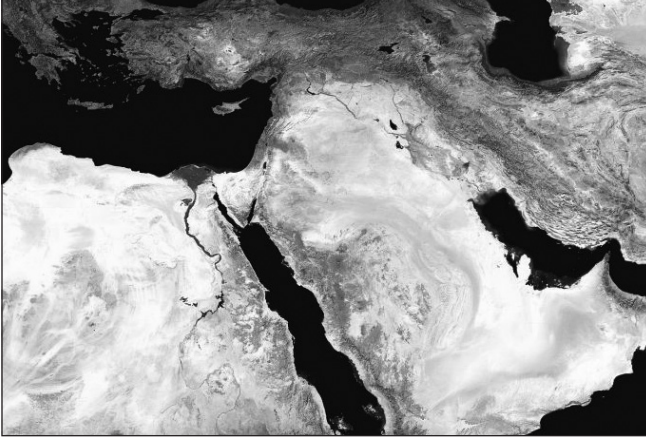
Bu nedenle Kürtlerin, aralarındaki ayrılıkları bir kenara bırakarak bağımsızlık hedefi doğrultusunda birlikte hareket etmeleri kritik önemdedir. Suriye'de Kürtlerin kendi kaderlerini tayin etmesi, Kürdistan'ın diğer parçalarının geleceğini de değiştirebilir. Rojava yönetimi bu noktada

belirleyici bir rol oynamaktadır.

Rojava'nın temel kalkınma stratejileri arasında iki önemli faktör öne çıkıyor: Ekonomi ve tarımsal kalkınma. Bölgedeki petrol rezervleri ekonomik bağımsızlık için büyük bir fırsat sunuyor. Ancak tarımsal kalkınma halkın katkısıyla belirlenebilir. Savaşın hem yer üstü hem de yer altı kaynaklarında yarattığı tahribata rağmen, doğru politikalarla tarıma dayalı bir ekonomik model benimsenirse, Rojava yönetimi dışa bağımlılığı azaltabilir.

Bu noktada Kürdistan'ın diğer parçalarının Rojava'ya destek vermesi hayati önem taşıyor. Rojava'da atılacak temeller, Kürtlerin ve Kürdistan'ın geleceğini belirleyecektir. Rojava bizim kaderimizdir ve bu nedenle bu topraklara sahip çıkmak, ortak geleceğimizi inşa etmek için kaçınılmazdır.

Ocak 2025

*“Eğer özgürlüğe sahip değilsen,
sahip olduğun her şeyin hiçbir
değeri yoktur”*

Jean Jacques Rousseau

ORTADOĞU, BOP VE KÜRDİSTAN

Ortadoğu siyasi bir kavram olarak XX. yüzyılın başlarında 1902 yılında Amerikalı bir deniz subayı tarafından kullanılmıştır. Eski uygarlıkların yaratıldığı bu bölge aynı zamanda üç semavî (İslamiyet, Hristiyanlık, Musevilik) dinin doğduğu yerdir.

Ortadoğu kavramı II. Dünya Savaşı yıllarına kadar fazla benimsenmemiştir. 1939'da Amerika'da kurulan “Middle East Supply Center” adlı ekonomik kuruluş Ortadoğu ifadesini kullanarak bütün dünyaya benimsetti.

Ortadoğu bölgesinde yer alan ülkeler, Türkiye, İran, Irak, Suriye, Afganistan, Pakistan, Ürdün, Lübnan, İsrail, Filistin, Suudi Arabistan, Yemen, Fas, Tunus, Cezayir, Mısır gibi ülkelerin yer aldığı coğrafyadır.

Ortadoğu nasıl ki dünya coğrafyasının orta yerinde yer alıyorsa Kürdistan'da Ortadoğu coğrafyasının orta yerinde yer almaktadır.

Kürdistan Kasr-ı Şirin Antlaşması ile ikiye, Lozan antlaşması ile dörde bölünen ve yüzölçümü bakımından bu ülkelerin çoğunun yüzölçümünden daha geniş bir

alana sahip ve nüfus bakımından ise Arap nüfusundan sonra en fazla nüfusa sahip. Bu avantajlarına rağmen Kürdistan'ın Ortadoğu'nun siyasi haritasında yer alması bölgenin kadim halkı Kürtlerin ve ülkeleri olan Kürdistan'ın yok sayılması anlamına gelir.

Dünyada birinci derecede önemli dokuz stratejik deniz geçiş yolundan Süveyş Kanalı, Aden ve Hürmüz Boğazları Ortadoğu'da, İstanbul ve Çanakkale Boğazları ise Ortadoğu'ya çok yakındır.

Bu önemli stratejik deniz ticaret yollarına hakim olan güç elbette ki dünyanın süper gücü olur.

Ortadoğu, Doğu ile Batı arasında aynı zamanda bir köprü, bir kavşak görevi de görmektedir. Doğu- Batı arasında ki din, kültür, medeniyet, ticaret gibi geçişler, alışverişler bu bölge üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Ortadoğu tarihin her döneminde uluslararası ilişkilerde politik ve stratejik dengelerde dünyanın en hassas bölgesi olarak önemli rol oynamıştır.

Ortadoğu Batıda gerçekleşen sanayi devriminden önce dünya tarihini etkileyen önemli gelişme-

lere ve değişimlere ev sahipliği yapmıştır.

Sanayi Devrimi'nden sonra emperyalist ve küresel güçlerin geliştirdiği yeni dünya düzeni ve dünya hâkimiyeti için Afrika ve Asya'ya hakim olma projesi geliştirildi.

Afro-Avrasya Afrika, Avrupa, Asya kıtalarını tek kıta olarak tanımlayan terimdir. Amerika keşfedilmeden önce dünya bu üç kıta üzerinde yaşamaktaydı. Küreselleşen dünya ile birlikte birbirine uzak kültürler Ortadoğu üzerinden etkileşime geçerek birbirlerini tanımaya ve kültürel değerlerini öğrenmeye başlamışlardır.

Ortadoğu'da Afro-Avrasya'nın merkezinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Afro-Avrasya'ya hakim olabilmek için Ortadoğu'ya hakim olmak gerekir.

Bu da II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD, İngiltere, Fransa gibi ülkelerin iştahını kabarttı.

Batılı güçler için Ortadoğu en önemli yaşamsal çıkar bölgelerinin başında gelir.

Başta ABD, İngiltere, Fransa olmak üzere emperyalist ve küre-

sel güçlerin stratejik tezleri Türkiye, İran, Irak, Afganistan, Pakistan kuşağına hakim olan gücün Avrasya'ya, Avrasya'ya hakim olan gücün de dünyaya hakim olacağı tezidir.

Ortadoğu coğrafi olarak jeopolitik bir konumdur, Avrupa'nın, Kafkasların, Uzak Doğunun, Afrika'nın, Asya'nın orta yerinde yer almaktadır. Bütün bu bölgelerle sınırdır. Onun için emperyalist ve küresel güçler Ortadoğu üzerinden sömürgelerine rahat bir şekilde ulaşarak kontrol edebiliyorlardı.

Hem jeopolitik durumu gereği hem de petrol denizinin üzerinde yer alması (Dünya petrol rezervinin yaklaşık üçte ikisi buradadır), önemli doğal kaynaklar, önemli tatlı su kaynaklarının bu bölgede bulunması; etnik gruplar ve dini mezhep çatışmalarından dolayı bölge yirminci yüzyılda rahat yüzü görmedi.

Dünya silah ithalatının yüzde 75- 80'i bu bölge ülkeleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bunun için bazılarının göre kaynayan kazan, bazılarının göre Ortadoğu bataklığı, bazılarının göre istikrarsızlığın ve geri kalmışlığın merkezi ve bazılarının göre petrolün ve zenginliğin merkezi olarak kabul edilir.

İnsanlık tarihi bu bölgede başlamış ve bölgede devam etmiştir.

İnsanların ilk defa yerleşik hayata geçtikleri, ilk medeniyetlerin yeşerdiği Nil, Fırat, Dicle havzaları olmuştur.

Mezopotamya'da teşekkül eden Asur, Babil, Sümer, Akad ve diğer şehir devletleri insanlık tarihinin en eski siyasi yapıları ve buna dayalı şehir ve daha sonra da bölge medeniyetlerinin özünü oluşturmuştur.

İşte bu medeniyetlerin beşiği olan Ortadoğu yirminci yüzyılda

Hem Jeopolitik durumu gereği hem de petrol denizinin üzerinde yer alması (Dünya petrol rezervinin yaklaşık üçte ikisi buradadır), önemli doğal kaynaklar, önemli tatlı su kaynaklarının bu bölgede bulunması; etnik gruplar ve dini mezhep çatışmalarından dolayı bölge yirminci yüzyılda rahat yüzü görmedi.

inanç ve enerji (petrol, doğalgaz gibi) savaşlarından, enerji intikal yollarından, önemli su kaynaklarından dolayı adeta kan çanağına dönmüştür.

Soğuk savaş döneminde jeopolitik ve ekonomik önemi uluslararası rekabetin ve çatışmanın dinamiğini oluşturan Ortadoğu, bölgede hakimiyet kurmak isteyen sömürgeci güçlerin çatışma alanına döndü ve bölgeyi menfaatlerine göre şekillendirdiler.

Yüzyıl önce Ortadoğu devletlerinin sınırlarını cetvelle çizen emperyalist küresel güçler, halkların iradelerine de ipotek koydular.

Bugünde Ortadoğu açısından tarih bir kez daha tekerrür ediyor ve tekrardan dizayn edilmeye çalışılıyor.

Rusya emperyalizmi de Ortadoğu'nun önemli aktörlerinden biridir. Sıcak denizlere inme politikası gütmekten dolayı bölge üzerinde hak iddia etmiş ve çatışmıştır. Bölgenin hala etkili ve güçlü aktörlerinden biridir.

Ortadoğu sorunu burada yaşayan halkların ve ülkelerin sorunu olduğu kadar emperyalist ve küresel güçlerin de sorunu haline gelmiştir.

Günümüzde de Ortadoğu ekonomik ve siyasi olarak dünyanın dikkatini çeken bir bölgedir. Bölgedeki hemen hemen bütün ülkeler

de (bazı istisnalar olabilir) emperyalist ve küresel güçlerin askeri üsleri vardır ve yarı sömürge durumundalar. Yani bu emperyalist, küresel güçlere göbekten bağlılar. Amma ve lakin Kürtler bu emperyalist ve küresel güçlerin herhangi biriyle diplomatik bir işbirliğine girdiklerinde, özellikle bölge ülkeleri tarafından "emperyalizmin uşağı, emperyalizmin işbirlikçileri" olarak suçlanırlar.

Yani siz bölge ülkeleri Kürtlere "halkların kaderini tayin hakkı" tanıdınız da Kürtler mi emperyalist küresel güçlerle işbirliği yaptılar.

İslami kesimin öne sürdüğü ümmet kardeşliği çözüm modeli iflas etmiştir. Uluslararası İslami kurumlar Kürt sorununu çözmek konusunda duyarsız ve başarısızdırlar. Statükocu ve geçmiş fantezilerden vazgeçerek günümüz gerçekliğine dönmeleri gerekir.

Görünen o ki bu sorunu yaşayan ülkelerin İslamcıları, liberalleri, sosyal demokratları, sosyalistleri Kürt sorununu Kürdistan sorununu çözmekten çok uzaklar. Çünkü bunların kendileri birer sorundur.

Büyük Ortadoğu Projesi

Büyük Ortadoğu Projesi (BOP), ABD'ye yapılan 11 Eylül 2001 küresel terörizm saldırıları sonrasında dönemin devlet başkanı George W. Bush tarafından ortaya atılan Ortadoğu, Güney Kafkasya ve Orta Asya'da ki bazı ülkeleri dizayn etme (yönetimini değiştirme, demokratikleştirme) projesiydi.

ABD'ye göre BOP küresel terörizmin ulaştığı boyutu bütün dünyaya göstermesi açısından oldukça önemliydi.

Büyük Ortadoğu Projesi'nin ana hatları Paul Wolfowitz, Francis Fukuyama, Samuel P. Huntington, Richard Perle, Graham Fuller, Marc Grosman, Paul Henze ve diğer Batılı stratejistler tarafından

çizildi.

“Projenin hazırlanmasında dikkat çeken önemli nokta ABD ve CIA’ya stratejik arge hizmeti veren ‘RAND Corperation’ adlı düşünce örgütünün 2004 yılında ‘Sivil Demokratik İslam: Ortaklar, Kaynaklar ve Stratejiler’ başlıklı bir raporun hazırlanarak Bush yönetimine sunulmuş olmasıdır. Raporda İslam Dünyası kategorilere ayrılmış ve ABD’nin İslam’ı kontrol altına alabilmesi için yapması gerekenler başlıklar halinde sıralanmıştır.

Yine bu raporda Türkiye’nin İslam dünyasındaki ‘demokratik İslam’ örneğine en yakın ülke olduğu, bu durumu laiklik anlayışına borçlu olması ile birlikte ülke halkının ABD’ye karşı Kemalizm ve milliyetçilik gibi akımlar nedeniyle olumlu bakmadığına yer verilmiştir.” (Vikipedi)

Bu raporla ABD Müslümanları dört kategoriye ayırmıştır.

- 1-) Kökten dinciler
- 2-) Gelenekçiler
- 3-) Modernler (İlımlı İslam)
- 4-) Laikler

BOP’la ABD İslam ülkelerine adeta meydan okumuş ve 21 yıllık politikalarına damga vurmaktadır.

Bugüne kadar Büyük Ortadoğu Projesi ile ilgili herhangi bir resmi belge yayınlanmamasına rağmen, 8-10 Temmuz 2004 tarihinde ABD Başkanı George W. Bush’un başkanlığında Sea Island, Georgia’da düzenlenen G8 zirvesi sonrasında, BOP’un genel olarak benimsendiğine dair bildiri yayınlanmıştır.

Zirve sonucunda BOP’un esaslarını belirlemek üzere “Demokratik Yardım Diyaloğu” adlı bir yapı oluşturuldu.

Bu yapı içerisinde Ortadoğu’yu

Bugüne kadar Büyük Ortadoğu Projesi ile ilgili herhangi bir resmi belge yayınlanmamasına rağmen, 8-10 Temmuz 2004 tarihinde ABD Başkanı George W. Bush’un başkanlığında Sea Island, Georgia’da düzenlenen G8 zirvesi sonrasında, BOP’un genel olarak benimsendiğine dair bildiri yayınlanmıştır.

temsilen Türkiye, Yemen ve G8’i temsilen İtalya’ya eş başkanlık verildi.

Tam da bu noktada Türkiye’de kıyamet koptu. Başta siyasi partiler olmak üzere ülkede BOP Eşbaşkanlığına karşı büyük tepkiler oldu.

Büyük Ortadoğu Projesi ile ilgili açıklama yapan zamanın ABD’nin güvenlikten sorumlu danışmanı Condoleezza Rice’in Washington Post gazetesinde yayınlanan bir yazısında “Fas’tan Basra Körfezi’ne kadar Ortadoğu’da bulunan 22 devletin rejiminin, sınır ve haritalarının değiştirileceğini, Türkiye’nin de bunların içerisinde olduğunu vurgulaması” soğuk душ etkisi yarattı.

Yani yüzyıllık statüko değişmedi.

Türkiye’nin aklına ilk gelen şey ise “Kürtlerin bölünme” fobisidir.

Ama ülkeyi demokratikleştirmek, halkların anayasal haklarını vermek, eşit vatandaşlık statüsü tanımak, dillerine, kültürlerine saygı duymak akıllarının ucundan bile geçmiyor.

Recep Tayyip Erdoğan’ın BOP Eşbaşkanı olmasının kendince bazı sebepleri vardı. Bunlar;

- Kendisini Ortadoğu’nun lideri olarak görmesi, buna İslam halifesi de diyebiliriz.

- İran’ın Ortadoğu’da ve Af-

rika’daki yayılcılığının önüne geçmek.

- Suriye rejimini devirip yerine Sünni bir rejim kurmak.

- Turgut Özal gibi ticari düşünüyor, bir koyup on, yirmi, elli almak istiyordu.

Recep Tayyip Erdoğan’a BOP Eşbaşkanlığının verilmesinin nedeni Türkiye modelinin “İlımlı İslam” modeliyle özdeşleşmesi ve AKP’nin Avrupa’nın Hristiyan Demokratlarına benzetildiğinden dolayıdır.

Kürdistan

Kürdistan, Osmanlı İmparatorluğu’nda bir eyalet ve Osmanlı’da siyasi, idari bir bölge olarak kullanılmıştır.

Kürtler sınırları Türkiye, İran, Irak, Suriye’de beş yüz bin kilometre kareye yayılan, varlıkları inkar edilen ve Araplardan sonra bölgede en fazla nüfusa sahip olan kadim Ortadoğu halklarından birisidir.

Kürtlerin sosyo-kültürel yapısını resmi olarak dünyada ilk kez araştıran Ruslardır.

Ruslar, 1826-1828 yılında işgal ettikleri Revan, Nahçıvan, Karabağ, Urmiye ve İran’daki kütüphanelerde bulunan Kürtlerle ilgili bazı yazma eserleri toplayarak önce Tiflis’e daha sonra ST. Petersburg’a götürdüler.

1860’da ST. Petersburg’da kurulan “Kürdoloji Enstitüsü” ile Kürtlerle ilgili bilimsel araştırmalar yapmışlardır.

Ayrıca bugün Azerilerin ve Ermenilerin kavgalarına sebep olan Laçin bölgesi aslında “Kızıl Kürdistan”dır.

Sovyetler Birliği 1921 yılında Kürtleri bir halk olarak resmen tanımıştır.

Azerbaycan Komünist Partisi’nin Birinci Sekreteri Sergey Ki-

rov'un önerisi ve Vladimir Lenin'in onayıyla Temmuz 1923'te Kürtler için Ermenistan ve Dağlık Karabağ Özerk Oblastı arasında Laçın merkezli Kürdistan Uyezdi (Azerice: Kızıl Kürdistan, Kürtçe: Kürdistan'a Sor, Rusça: Krasnyı Kurdistan) olarak bilinen ülke kuruldu.

Laçın merkezli Kızıl Kürdistan: Karıkışlak, Kelbecer, Kubatlı, Koturli, Kürthaci ve Murathanlı olmak üzere altı nahiyeden oluşmaktaydı.

Kürt yazar Hejare Şamil "Kürdistan Uyezdi'nin iptal edilmesinin sebepleri arasında dönemin Azerbaycan yönetimindeki milliyetçi politikaların ve Türkiye hükümetinin 'Kürdistan' adıyla bir bölge kurulmasına karşı giriştiği politika-lar olduğunu belirtir ".

Kürdistan'ı, "Kürtlerin ülkesi" anlamında siyasi bir terim olarak XII. yüzyılda Selçuklu Hükümdarı Sultan Sencer kullanmıştır.

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında Kürdistan isminin kullanılmasında bir sakınca görülmez. Birçok resmi evrakta ve M. Kemal'in resmi beyanlarında, şahsi mektuplarında Kürdistan ismini kullanmaktan imtina etmemiştir.

M. Kemal'in Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması halinde Kürtlere özerklik sözü savaşın sona ermesinden sonra unutuluyordu.

Her şeyin başı M. Kemal diyenler bu gerçekliği bile bile inkar ediyorlar.

1921 Anayasası ülke tarihinin en demokratik anayasasıdır. Yerel yönetimleri düzenleyen bir anayasadır. Güçlü bir idari muhtariyetin hukuki statüsünü oluşturmuştur. Yerel kaynakların kendi organlarının kararları doğrultusunda kullanan özerk bir mali idari yapı ve bu yapının tüzel kişilik kazanması yoluyla şehirlerin özgürleşmesini sağlamıştır. 1921 Anayasası, yerel meclislere dayalı idari özerk yönetim biçiminde bir idari sistem anlayışını hayata geçirmiştir.

Kurucu meclisin ruhuna uygun bu anayasa birinci meclisin görevini tamamladığı bahanesiyle, yerini 11 Ağustos 1923'te ikinci meclise bırakmıştır. İkinci mecliste tüm muhalifler tasfiye edildiği için de muhalefetsiz ikinci meclis 1921 Anayasasını rafa kaldırarak, tekçi, inkarcı 1924 Anayasası kabul edilmiştir. Ülkenin demografik yapısı değiştirilerek her şey tektipleştirildi. Kürt halkı inkar edildi.

1924 Anayasası ile ülke sorunlar yumağı haline getirildi ve hala bu sorunlar katmerleşerek büyümeye devam ediyorlar.

Sonuç olarak, Kürt sorunu demokratik bir çözüm konusunda kendini dayatıyor.

Bu sorun artık "terör" sorununa indirgenemez.

Bu sorun sadece sosyo-ekonomik bir sorun da değil, aynı zamanda bir demokrasi, barış, insan hakları, özgürlükler, yerel yönetimler, kimlikler, inanç özgürlüğü

sorunudur. Bu sorun ülkenin soluk borusunu tıkamıştır. Artık ülke nefes almakta zorlanıyor.

Sosyal barış zedelenmekte, beraber yaşama duygusu zayıflamakta, sisteme güven her geçen gün azalmaktadır.

Kırk-elli yıldır süren adı konmamış kirli savaşta kaybedilen binlerce can ve milyarlarca dolarla ifade edilen ekonomik maddi kayıp, ekonomi politikalarındaki belirsizlik ve şeffaf olmama durumu. Asgari ücretliye verilen gülünç zam ve emeklilerin maaşının ödenmemesi endişesi durumu.

Topluma hukuksuzluğun egemen olması, demokrasinin rafa kaldırılması, temel hak ve özgürlüklerin askıya alınması, aydınların, siyasi aktörlerin zindanlara doldurulması, halkın iradesiyle seçtikleri belediyelere kayyım atanması... gibi sorunlar, Kürt sorununun birer sonucudur.

Bu sorun artık ülke sınırlarını aşmış, küreselleşen bir sorun haline gelmiştir.

Bu sorun artık sadece Türkiye'de tartışılıp çözüm yolları aranmıyor.

Bu sorun başta ABD'de, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da, İtalya'da, Rusya'da, Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'nin ve daha birçok ülkenin, uluslararası kurumun masasında tartışılıyor, çözüm yolları aranıyor.

Ocak 2025

KAÇINILMAZ BİR GERÇEKLIK: KÜRTLERİN GELECEKTEKİ STATÜSÜ

Orta Doğu'da değişen bölgesel ve küresel güç dengelerinde 7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e dönük başlattığı saldırıların rolü var mı?

1. Dünya paylaşım savaşında Orta Doğu haritasını ağırlıklı olarak şekillendiren iki emperyalist güç İngiltere-Fransa ikilisi vardı. Elbette diğer ülkelerin de belirleyiciliği vardı ama temel faktör olarak bu iki ülke öne çıktı. Adını İngiltere'nin Orta Doğu uzmanı Sir Mark Sykes ve Francois Marie Denis Georges Picot'tan alan anlaşma Sykes-Picot olarak günümüze kadar geldi. Bir anlamda da Sevr Antlaşması'nın ön çalışması olarak da kabul edilen bu anlaşma günümüzde yenilenme ihtiyacını dayattı. Çünkü yeniden paylaşılacak istenilen Orta Doğu gerçekliği var. Bununla birlikte gelecekte büyük bir güç olacağı düşünülen Çin'in bu gücünü şimdiden kır-

mak ve Hindistan'a kadar uzanan enerji hatlarını da ele geçirmek için adım atılması gerekiyordu, atıldı. Yüzyıldır değişen sosyal ve sınıfsal koşullar bölgede oluşan durumun tanımı konusunda bir netlik sağlayamadı. Çünkü tabandan yükselen ve sınıfsal veya ulusal bir talebin belirlediği ve halkın tabanını oluşturduğu, yaşam koşullarının değişimine yönelik bir devrim hareketi değil, tam tersi çok küçük bir tabana sahip olan, öncülüğünü ise uluslararası emperyalist güçlerin yaptığı ancak görünürde de dini referans alan örgütlenmelerin olduğu bir değişim söz konusu. Siyasal İslam'ın önderlik ettiği yönetim biçimleri kırılıp yerine görece demokratik kabul edilecek olan yeni yönetimlerin düzenlenmesi böylece "insan hakları ve batı demokrasisinin" hakim olduğu yeni bir anlayışın dayatılması, bunun da demokrasi-

nin zaferi olarak kitlelere empoze edilmesi gerekiyor.

7 Ekim bir bombanın sadece fitilinin ateşlenmesi oldu. Beklenmedik bir saldırı değildi. İran günümüze kadar on cephede örgütlediği güçler ile savaşı yürüttüğü politikasının kırıldığını, böylece artık kendisinin göğüs göğüse savaşacağı bir gerçeklikle yüz yüze kaldı. Önce Hamas, sonra Hizbullah askeri olarak ağır bir darbe aldı. Siyasal olarak da düşünürsek, toparlanmaları uzun zamana yayılacaktır. Bu sure zarfında da İran kendisi savaşmak zorunda kalacaktır. Özetle Hamas ve Hizbullah bir araç olarak işlevlerini tamamladılar.

Rusya ve İran HTŞ'nin ilerleyişini neden durdurmadı? HTŞ'nin Şam'ı ele geçmesiyle Suriye'deki İran ve Rusya etkisi kırıldı mı? Bundan sonraki

süreçte İran ve Rusya'nın Orta Doğu politikaları nasıl şekillenecek?

Rusya uzun süren Ukrayna savaşıyla güçten düşürüldü. Şimdilik ne zafer ne de yenilgi durumunun olmadığı, tarafların zamana yayılarak güç kaybettiği bir süreç söz konusu. Elbette, HTŞ'nin Suriye'yi ele geçirmesi hareketinin başlangıcından Rusya ve İran'ın habersiz olduğu düşünülemez. Ancak Suriye'de artık İran ve Rusya'nın belirleyici etkisi yerine çok uzun süre kısmi etkisi olacağını söyleyebiliriz. Ancak en belirgin olan şudur; Rusya ve İran ilişkisi kırıldı. Rusya İran'la eski gibi bir ilişki geliştirmeyecek, 7 Ekim'in (şimdilik son noktası olan) İran'ın sosyal ve siyasal yönetiminin değişiminin başladığını görerek, İran'dan yana tavır almayacaktır. Rusya Orta Doğu'da kısmi bir güce sahip olarak kalacaktır, ancak İran değişecektir. İçinden çıkması muhtemel Kürtler, Beluciler, Azeriler ve bir Şii bölgesi olacaktır. Bütünsel olarak İran olsa bile şimdiki anlamda bir İran olmayacaktır.

Suriye'deki bu yeni durum nedeniyle, başta Amerika ve İsrail olmak üzere Batı ittifakının uzun vadede Suriye, Rojava ve Orta Doğu politikaları nasıl şekillenecek? İkinci Trump dönemi bu süreci nasıl etkileyecek? Trump Suriye ve özelde de Rojava'dan çekilir mi? Bu duruma dönük Kürtlerin B planı var mı?

Orta Doğu önce siyasal sonra da sosyal bir değişimin ilk adımının içinde buldu kendini. Çünkü bu toplumsal bir süreç olarak gelişmedi. Kapitalizmin ileri aşaması olan emperyalizmin doğal yapısından kaynaklanan bir gelişme bu. Kendi pazarları doygunluğa ulaşınca yeni pazarlar yaratmak zorunda olan kapitalist sistem, Orta Doğu'yu tam olarak ele geçirmek için müdahalede bulundu. İnsan

Yeni bir Suriye için Kürtlerin, Dürzilerin, Alevilerin haklarının gözetilmesi gerekir. Türk devleti bu konuda SMO ve HTŞ'ye baskı uygulamakta ama HTŞ emrinde olduğu güçlerin talimatı doğrultusunda davranmaktadır. Bu nedenle orta vadede bütünlüklü bir Suriye görülse bile dağılmaya mahkumdur.

hakları, demokrasi gibi söylemlerinin arkasında kapitalizmin doymak bilmeyen kar elde etmesinin olduğunu kabul etmek gerekiyor. Bu nedenle Orta Doğu'da daha rahat iş birliği yapacakları ve engelsiz sömürecekleri bir yönetim desteğine ihtiyaçları var. Eskiden sadece iş birliği temelinde gelişen bu süreç şimdi bir anlamda "kayım" atamasına benzer geliyor, çünkü birikmiş silah üretimi tüketilmek zorunda ve ABD ve Avrupa'da işçi sınıfının kazandığı hakları şimdilik daha fazla törpüleyecek koşullar oluşmadı. Trump başkan olarak karar alsın bile ABD'nin çıkarları (bunu şirketlerin çıkarları olarak okumamız gerekir) izin vermeyecektir. Bu bağlamda ABD'nin çekilmesi mümkün değildir. Kürtlerin nasıl bir planı var, bilinmiyor. Çünkü ulusal birlik olmadığı için "Kürtlerin Planı" diye bir tanımlama yanlış olur. Uzun yıllardır savaşan, kendilerine siyasi-askeri bir örgütlenme kuran ve bunun toplumsal ayağını da oluşturan özerk yönetimin mutlaka geleceğe dönük planları vardır, olmaması eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu planlar muhtemelen çıkarlar doğrultusunda oluşturulmuştur. Temel olarak varlığını korumak ve uluslararası bir tanınmayı esas alacak şekilde olacağını düşünüyorum.

Şam'ı ele geçiren HTŞ nasıl bir örgüt, kökleri nereye uzanıyor ve gerçekten değişti mi?

HTŞ El Qaide örgütlenmesinin içinde gelişen ve süreç içinde ayrılan bir ardıdır. Bulunduğu noktada eski yol yürüdüklerinden ayrılmış, bu konuda da İslam'ın cihat hedeflerinden ayrıldığı için eleştiri almıştır. Kaynaklara baktığımızda Colani uzun süre önce Batı ile ortak hareket etme noktasını hedeflemiş, bu nedenle de iktidar kendisine teslim edilmiştir. Değişmesi mümkün değildir, çünkü İslam inanç ve dünyevi yönetimi ayıran bir yapıda değildir. Ayrıca tüm dünya İslam'ın bayrağı altına girene kadar da savaşı bırakması mümkün değildir. Koşullara göre "değiştim" diyen örgütler ve bireyler, o koşullar kendi lehlerine dönünce özlerine rücu edeceklerdir. Suriye'de şimdiden uygulamaya konulanlara baktığımızda Afganistan'dan başlayan benzer hükümler olduğunu göreceğiz.

HTŞ, etkisi altında bulunduğu küresel ve bölgesel güçlerle yeni bir Suriye yaratabilecek mi?

Uzlaşmaz çıkarların olduğu yerde oluşan birliktelikler çıkarlara ulaşıldığında bozulmaya mahkumdur. Yeni bir Suriye bu bağlamda yeni bir Orta Doğu projesinin uygulanmasında, puzzlein bir parçasıdır. Amaç İran'a giden yolda İran'ın cephe gerisinde bulunan Hamas, Hizbullah vb güçlerinin lojistik desteğinin kesilmesi ve siyasal İslam yerine yeni bir yönetim anlayışının getirilme çalışmasıdır. Yeni bir Suriye için Kürtlerin, Dürzilerin, Alevilerin haklarının gözetilmesi gerekir. Türk devleti bu konuda SMO ve HTŞ'ye baskı uygulamakta ama HTŞ emrinde olduğu güçlerin talimatı doğrultusunda davranmaktadır. Bu nedenle orta vadede bütünlüklü bir Suriye görülse bile dağılmaya mahkumdur.

HTŞ Rojava Kürdistanı'na dönük nasıl bir yol izleyecek? Türkiye'nin Kürdü yok sayan

politikaları HTŞ üzerinde etkili olacak mı?

Bu konuda henüz bir netlik yok ama Türk devletinin baskılarına ne kadar direneceğini zaman gösterecek. ABD, İsrail ve Avrupa devletleri Kürtlerin artık yok sayılamayacağını biliyor, direneceğini biliyor ancak sonuçta Türk devleti bir NATO üyesi ve görece AB'ye yakın duruyor. Muhtemelen Türk devletinin bu direnci kırılacaktır. Rojava'nın statüsünün tanınması için diz çöktürülecektir. Ancak Türk devleti bu sürecin sonunda İran'da da bir Kürt yönetiminin çıkacağını biliyor ve oradan da Kuzey Kürdistan'a sıçrayacağından da emin. Çünkü Kürtlerin özgürlük mücadelesi bir nehir gibi denize doğru akıyor, üstelik tarihsel koşullar da Kürtlerden yana. HTŞ bu anlamda Türk devletine fazla kulak asmayacaktır. Türk devleti bir Rojava saldırısına kalkışırsa, HTŞ iktidarda olmasından dolayı bu saldırıya cevap vermek zorunda kalacaktır. HTŞ gücü yetse Rojava yönetimini lağvedip kaldırmak ister, ancak buna gücü yetmeyeceği için tanımak zorundadır.

Diğer yandan Suriye'deki bu yeni durum Rojava Kürtleri açısından ne ifade ediyor? Yeni durum Kürtler için avantaj mı dezavantaj mı?

Her iki seçenek de mümkün. Yeni durum bağrında doğal olarak diyalektik anlamda zıtları barındırıyor. Kürtler sadece askeri bir güç olmaktan çıkıp kendi kaderleri üzerinde söz sahibi olacak şekilde var olduklarını ispatlamış bulunuyorlar. Esad rejiminin arkasında güç olarak Rusya bulunuyordu, şimdi ki rejimin arkasında bu anlamda Kürtleri dışlayacak bir güç bulunmuyor. Zor olan tarafı, Kürtlerin diplomatik başarı göstererek hem Suriye hem de diğer ilgili güçleri ikna ederek varlıkları korumak noktasında ısrarlı olmalarıdır.

Türk devleti Kürtlerle bir barış hedefi olan süreç başlatmak isteseydi yöntem olarak; tutsakları hemen bırakır, işgal bölgelerinden çekilir, eşit hakları içeren (anadil, kültür vb) yasaları hemen çıkarırdı. Ama bunların hiçbiri yok, tam tersi baskılar gün geçtikçe daha da ağırlaşıyor.

Her şeyden ötesi Rojava'da Kürtler, Kürt siyasi partileri yeni durum karşısında birlik sağlayabilecekler mi? HTŞ ile masaya otururken tek ses olabilecekler mi? Yoksa HTŞ, bir oda da SDG diğer oda da ENKS ile mi görüşecek? Ya da büyük savaş Kürtlerin kapısında mı?

Öncelikle unutmamamız gereken olgu: Basta Türk ve İran devletleri olmak üzere birçok devletin Kürtlerin varlıklarını kırmaya yönelik çabalarının sürekliliğidir. Bu devletler deyim yerindeyse burunları sürtilmeden vazgeçmeyeceklerdir. Bu nedenle birlik çalışmaları sürekli baltalanacaktır. Zaten ENKS, üzerinde Türk devletinin etkisinin gizli olmadığı bir örgütlenmedir. Buna rağmen QSD ENKS'yi dışlamadan birlik çalışmalarına davet etmiştir. Bütün farklılıklara rağmen Kürtler birbirlerini kabul ederek kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeye çalışmalıdır. Gerçeklik ise şöyledir; Güney yönetimi ve ENKS malesef henüz bu birlikteliğe hazır değil gibi bir görüntü çizmektedir. ENKS nasıl bir çizgiye evrilir bilinmez ama görünen durum Türk devleti ile olan ilişkileri nedeniyle iyi bir durum değil. HTŞ de bunların güç olmadığını bilir elbette ama QSD tarafını güçten düşürmek için ENKS'yi de kabul edip, QSD yönetiminin önüne sürmek isteyecektir.

Rojava Kürdistanı ile bağıni

da kurarak Devlet Bahçeli'nin Abdullah Öcalan çıkışının arka planında neler yatıyor? Türk devleti yeni bir çözüm süreci mi başlatıyor? Türk devleti Rojava ve Güney Kürdistan'ı himayesi altına mı almak istiyor?

Ortada henüz bir süreç yok. Kürdistan Özgürlük Hareketi yaptığı açıklamada kendilerine ne sayın Öcalan ne de devlet tarafından ulaşılmış bir şey olmadığını söyledi. Öte yandan devlet tarafından yapılan açıklamalarda da silah bırakma, silahlı gücün feshedilmesi ve siyasal hareketin şimdi ki yapısının değişmesi şartsız olarak öne sürüldü. Bunların ilk ikisi bir çözüm sürecinde öne sürülen ilk şartlar olamaz. Önce diğer talepler üzerinde müzakere edilir, daha sonra gündeme gelir. Ama Türk devleti arabayı atın önüne koşup, başka hiçbir şey konuşulmasını istiyor. Öte yandan medyaya düşen 15 Şubat veya Newroz'da bu açıklamaların sayın Öcalan tarafından yapılacağı bilgisi ne ölçüde doğrudur bilinmiyor. Ancak sayın Öcalan'ın herhangi bir talebinin olmadığı, kendiliğinden (açıklandığı gibi bir) karar alacağını düşünmek saflık olur. Talepsiz bir barış anlaşması olabilir mi?

Türk devleti Kürtlerle bir barış hedefi olan süreç başlatmak isteseydi yöntem olarak; tutsakları hemen bırakır, işgal bölgelerinden çekilir, eşit hakları içeren (anadil, kültür vb) yasaları hemen çıkarırdı. Ama bunların hiçbiri yok, tam tersi baskılar gün geçtikçe daha da ağırlaşıyor. Diğer bir husus 1923 tarihi Kürtlerin kabul edilmemesi üzerine dayanır. Bundan vazgeçmek demek, mevcut cumhuriyetin kökten değişmesi demektir. Bu da bu koşullarda mümkün değildir. Erdoğan bir süre önce yaptığı açıklamada bölgede "hamilik" görevi göreceklerini söyledi. Yeni Osmanlılık hayalleriyle örtüşen bu hayal gerçeğe dönüş-

meyecek kadar hayaldir. Birincisi, bölge halkları Osmanlı sömürgeciliğinden kurtulduktan sonra yeniden niye aynı süreci yaşasınlar? İkincisi, tarih geriye doğru akmaz, koşullar değişti, anlayışlar değişti. Türk devleti İran'a doğru yol alan savaşın kendisini de vuracağını biliyor. Bir anlamda Kürtleri ve Suriye'yi yedekleyerek bu durumdan kurtulmak istiyor ama çok ama çok geç kaldı. Kürtler ve Türkler arasında kabul edilmese de bir uçurum oluştu. Halklar arasında oluşan bu uçurum en az iki kuşağa gereksinim duyar kapatılmak için.

Bu konuda gerçekçi bir değerlendirmek için sayın Öcalan ve Kürdistan Özgürlük hare-

ketinin açıklamalarını beklemek daha doğru olacaktır.

Kısacası Orta Doğu'daki yeni durum başta Rojava Kürtleri olmak üzere dört parçadaki tüm Kürtlere ne getirecek ne götürecektir?

Geleceğe ilişkin söyleyebileceklerimiz henüz sınırlı. Çünkü bilinmezlerin bilinenlere göre sayısı daha fazla. Aysbergin görünen yüzeyine bakarsak: Kürtler bu yüzyılda bir statü sahibi olacaklardır, bu kaçınılmaz derecede bir gerçekliktir. Bu durum ise Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerin yapısının değişmesi demektir. Baskıcı yönetimler yerine görece demokratik yönetimler oluşacaktır,

çünkü Kürtlerin statü sahibi olması bu devletlerin ekonomik güçlerini savaşa ayırmasına fazla gerek duyurmayacaktır. Yasaları da baskıcı - güvenlikçi bir temelden ayrılacaktır. Dört parça Kürtlerin birleşmesi şimdilik zor görünüyor. Çünkü eşitsiz gelişim yasası, dört parçanın kültürel, siyasi ve kimlik-sel yapısını da yarı yarıya geliştirdi. Bir dönem içinde sınırları olmayan federal/özerk yapılardan oluşmuş bir yönetim, ileride ayakları üstünde duran bir tek yönetime dönüşebilir. Özgürlüğüne susamış bir halkın gelişen bilinci bunu sağlayacaktır.

Ocak 2025

KÜRESEL DENKLEMLER VE YÖN ARAYAN KÜRTLER!

1

Ayrım: 7 Ekim 2023'ün getirdikleri

7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsraili sivillere dönük katliamı Orta Doğu'da birçok değişimi ve dönüşümü de beraberinde getirdi. Burada, Hamas'ın kuruluşundaki karanlık noktaları da dikkate alarak bu saldırının planlanma ve hayata geçirilişini İsrail ve ABD'den bağımsız düşünemeyiz. 7 Ekim 2023'ten bugüne, Hamas saldırısının sonuçları başta İsrail olmak üzere ABD ve Batının lehine sonuçlar üretirken, yine başta İran olmak üzere Rusya, Esad rejimi, Lübnan Hizbullah'ı ve diğerleri aleyhine sonuçlar üretti. Hamas'ın İsrail'e saldırısı sonrası gelişmeleri tek tek yazmama gerek yok, dergimizin diğer yazılarında buna ilişkin detaylar yeterince var. Ama bu saldırıya, Orta Doğu'da derin ve köklü değişimlere yol açan sürecin başlangıcı olarak bakmakta fayda var. HTŞ'nin Şam'da iktidara getirilmesinden, Devlet Bahçeli'nin açıklamaları sonrası Öcalan'ın PKK'nın feshine dönük çağrısı ve son olarak da 11 Mart 2025'te HTŞ ve DSG arasında yapılan 8 maddelik anlaşma vb gelişmelere 7 Ekim 2023 Hamas-İsrail savaşının etkileri ve sonuçları olarak bakmalıyız.

Bu bakışı güçlendirecek olgulardan birisi ise Cumhurbaşkanlığı 2. tur seçimleri sonrası seçimleri değerlendiren Devlet Bahçeli şöyle söylüyor: "28 Mayıs, fetih öncesi bir tarih olarak fethin önemi ne ise siyasete de o önemi kazandıracaktır. Önümüzdeki günlerde çok şey değişecektir, her şey değişecektir. Öyle gözüküyor. İnşallah Türkiye değişmez." (BİANET - <https://bianet.org/haber/bahceli-onumuzdeki-gunlerde-her-sey-degisecektir-279498>) Bahçeli'nin bu açıklaması gösteriyor ki Türk devleti Orta Doğu'da köklü değişiklikler olacağını ya biliyor ya da anlıyor ya da zaten bu süreci ABD, İsrail ve Batı ile birlikte pişirdiler. Yani Bahçeli'nin bu açıklaması sonrası 7 Ekim 2023'te Hamas saldırısı sonrası başlayan Hamas - İsrail savaşı, İsrail tarafından Hizbullah, Esad rejimi ve İran'ın bölgedeki milis kuvvetlerinin vurulması... Devamında HTŞ'nin Şam'da iktidara taşınması, İran ve Rusya'nın bölgeden dışlanması peş peşe gelir. Yine aynı Bahçeli'den bu gelişmeler ışığında Abdullah Öcalan çıkışı gelir. Ve şaşkınlıkla, arka planını göremediğimiz sadece yansımaları izleyebildiğimiz yeni "çözüm" süreci gelir. Çok fazla etkide bulunamadığımız küresel ve

bölgesel bu planlardan başta Kürtler olmak üzere bölgenin ezilen, sömürülen halkları tabii ki çıkarları doğrultusunda faydalanacaklar, faydalanmalıdırlar. Çünkü hayata geçirilen bu planlar öncesinde ne Suriye'deki rejim ne de herhangi bir güç Kürtlere, Dürzilere ve bir bütün olarak Suriye'deki ezilen sömürülen halklara hiçbir şey vadetmediği gibi sürekli katliam ve baskı politikalarına başvururdular. Batı emperyalizmi de vadetmiyor ama başta Kürtler olmak üzere bölge halkları eski statükonun bozulması ve verdikleri mücadele nedeniyle kolektif haklara sahip olabilir veya statü sahibi olabilirler, oluyorlar da.

2. Ayrım: SDG - HTŞ anlaşması ve Alevi katliamı

HTŞ Şam'da iktidara geldikten kısa bir süre sonra başta Lazkiye olmak üzere birçok yerde Alevilere dönük katliam yaptı. Binin üzerinde Alevi katledildi. Kendisini iktidara getirenlerin tepkisi nedeniyle HTŞ sorumluların yargılanacağını söylese de bölgeden hala infaz haberleri geliyor. Öncelikle katliamların altındaki birinci neden HTŞ topluluğunu bir araya getiren radikal İslam ya da Selefi anlayışının fikri kodlarıdır.

Dün aynı şeyi IŞİD Ezidilere, Kürtlere, Hristiyanlara yaptı. Bugün de HTŞ daha düşük tonda bunu şimdilik Alevilere yapıyor. Gücü yeterse Kürtlere ve Dürzilere de yapacak. İşte işin püf noktası da tam olarak bu güç meselesinde. Bugünün Suriye'sinde yaşamın sigortası silahtır. Savaş karşıtı biri olarak Rojava'da ya da Suriye'de yaşamış olsaydım istemesem de elime silah alacaktım.

Konunun esasına dönersek. Alevi katliamı yaşanırken SDG'nin Şam'la anlaşma imzalamasına dönük yapılan eleştiriler hatta eleştirinin de ötesine geçen değerlendirmeler yapılmakta. SDG yaptığı bu anlaşma ile HTŞ'ye veya Colani'ye "meşrutiye" kazandırıyormuş. SDG bunu yapmasaydı Colani bu katliam ile uluslararası alanda "sıkışacaktı" hatta iktidardan bile "düşürülebilir"di. Ama bu anlaşma Colani'nin "iktidara tutunmasını sağladı" türünden değerlendirmeler yapılıyor. Tümüyle yanlış bulduğum bu değerlendirmeleri neden yanlış bulduğumu açıklamadan önce şunu söyleyeyim: Bu değerlendirmeleri yapanlar çoğunlukla Rusya ve İran gözlüğünden olaya bakıyorlar. Diğer taraftan Alevilerin katledilmesine karşı ses çıkarmak, basın açıklamaları ve eylemler yapmak iyi, güzel hatta yetmez daha fazlası yapılmalı. Lakin diğer taraftan ise dün IŞİD Ezidileri, Kürtleri katlederken, uzun süredir Türk devletinin Batı ve Güney Kürdistan'a dönük saldırıları nedeniyle binlerce sivil hayatını kaybederken (söz meclisten dışarı) bunların çoğu ses çıkarmadı. Sadece sana dokunulduğunda canınız acıyorsa bu sahte bir acıdır. Oysa insan, nerede bir zulüm ve zalimlik varsa ona karşı çıkmasıyla insan olur.

SDG'nin HTŞ ile anlaşma yapması HTŞ'yi ve katliamı "meşrulaştırıyor" diyorlar. Anlaşmanın "zamanlaması çok kötü" diyorlar.

Herkesin eğri oturup doğru konuşması gerekiyor. SDG veya Kürtler HTŞ ile oturup anlaşma hevesinde değillerdi. Bu anlaşmanın olmasını ABD istedi ve anlaşma oldu. Kürtlerin ben bu anlaşmayı yapmıyorum deme lüksü yoktu. SDG'nin hem IŞİD'in hem Türk devletinin hem de Esad rejiminin baskı ve tehditlerine yetecek gücü yoktu, yoktur. Kürtler hem Güney Kürdistan'da hem de Batı Kürdistan'da dinsize karşı imansız sığınmak zorunda kaldı.

Keşke SDG'nin elinde imkan olsaydı da HTŞ ile anlaşma yapmasaydı. Ama yok işte. Esad rejimi çökmüş, Suriye'de kalan tek güç batı ve İsrail. Batı bloku evet istese bir günde HTŞ'yi iktidardan alır. Ama neden alsın? Yıllarca HTŞ ve Colani'yi oraya getirmek için İdlib'de prova yaptılar. Batı bölgesel politikalarında ne zaman insancıl oldu ki şimdi olsun? Alevileri katlediyor diye Batının Colani'yi hemen görevden mi alacağını sanıyorsunuz? Dün Ezidiler katledilirken oturup izlediklerini hepimiz gördük. IŞİD'in ilerlemesini durdurmak için hiçbir şey yapmadıklarını görmediniz mi? Ta ki ne zamana kadar IŞİD'i kendilerine tehdit görünce IŞİD'e karşı savaş başlattılar. Bu anlaşma ile HTŞ'nin meşrulaştığını görenler Kürdün meşrulaşma çabasını ise görmezden geliyorlar. Çünkü Kürdün statü sahibi olmasını istemiyorlar. Esas dertleri budur! Bu anlaşma ile HTŞ değil esas olarak Kürtler hem Suriye'de hem de uluslararası arena da kendilerini meşrulaştırmaya dönük büyük bir adım attılar.

Herkesin eğri oturup doğru konuşması gerekiyor. SDG veya Kürtler HTŞ ile oturup anlaşma he-

vesinde değillerdi. Bu anlaşmanın olmasını ABD istedi ve anlaşma oldu. Kürtlerin ben bu anlaşmayı yapmıyorum deme lüksü yoktu. SDG'nin hem IŞİD'in hem Türk devletinin hem de Esad rejiminin baskı ve tehditlerine yetecek gücü yoktu, yoktur. Kürtler hem Güney Kürdistan'da hem de Batı Kürdistan'da dinsize karşı imansız sığınmak zorunda kaldı.

3. Ayrım: Öcalan'ın çağrısı üzerine

Devlet Bahçeli'nin Öcalan çıkışı üzerine Abdullah Öcalan'dan da PKK'ye silah bırakma ve kendinizi feshedin çağrısı geldi. Öcalan'ın mektubunu herkes okudu veya dinledi. Öcalan'ın mektubunda her detaya değinmeyeceğim. Olumlu bulduğumuz noktalar olduğu gibi yanlış bulduğumuz noktalar da var.

Öncelikle yazının başında dediğim gibi Bahçeli ve Öcalan'ın çağrısının Orta Doğu'da yaşanan ve yaşanacaklardan bağımsız olduğunu düşünmüyorum. Hamas'ın 7 Ekim 2023 saldırısından beri Orta Doğu'da yaşanan her şey bir bütünün parçalarıdır. Ortada sosyalist bir alternatif ve güç yokken başta Kürtler olmak üzere bölgedeki ezilen, sömürülen halkların ulusal veya öncü partileri mecburen küresel denklem içinde yer alıyorlar, almak zorundalar. Aksi durumda bölgenin sömürgeci devletlerinin hakkını arayanları nasıl boğduğunu biliyoruz. Dolayısıyla Öcalan'ın çağrısı da dahil Orta Doğu'da tüm yaşananlara, Kürdün ve diğer halkların, dinsize karşı imansız sığınması olayını unutmadan yaklaşmalıyız, değerlendirmeliyiz.

Öcalan'ın çağrısında yanlış bulduğumuz ya da bulmamız gereken en önemli nokta: "Aşırı milliyetçi savruluşunun zorunlu sonucu olan; ayrı ulus-devlet, federasyon, idari özerklik ve kültüralist çözümler, tarihsel toplum sosyolojisine

cevap olamamaktadır.” Bu bakış açısı Abdullah Öcalan için doğru olabilir. Öncelikle bu Abdullah Öcalan’ın mekan anlamında nerede durduğu, nereden baktığıyla alakalı bir durumdur. Öcalan mesela Kandil’de veya Avrupa’da veya dünyanın başka bir yerinde özgür biri olarak yaşasaydı sizce aynı şeyleri yine söyleyecek miydi? Buna kesin bir şey söyleyemeyiz ama geçmiş bu konuda az da olsa ışık tutuyor. Öcalan Suriye’de iken farklı bakıyordu, Avrupa’ya gitti farklı baktı, İmralı’da ise daha farklı bir bakış açısı getirdi. Öcalan’ın ayağını bastığı yere göre temel fikriyatı değişkenlik gösteriyor. Bu bana göre onun pragmatik bir siyasetçi olduğunu ya da başkalarına göre “taktisyen” bir siyasetçi olduğunu gösterir. Tabii ki pragmatizm tek başına kötü sayılmaz yer yer gereklidir de ama bir liderin, bir örgütün temel stratejisi pragmatizm üzerine kurulamaz hele söz konusu bir halkın özgürlük, kolektif hakları, statü daha da ötesi kendi kaderini tayin hakkı meselesi ise hiç kurulamaz. Bu konuda tek karar merci ulusun kendisidir. Bağımsız Sosyalist Kürdistan temel stratejisiyle yola çıktınız halkın önemli bir kısmı sizi destekledi, olmadı demokratik modernizm, demokratik özerklik dediniz halk yine destekledi. Şimdi “Kültüralist” çözümlere bile hayır dersiniz o zaman halkın şunu sormaya hakkı vardır. “Madem bu noktaya gelecektik ne diye 40 yılı aşkın bir süredir savaştık, insanlar neden öldü” diyeceklerdir. Silah bağımsız sosyalist Kürdistan mücadelesi için uyumlu bir araç. Demokratik özerklik dediniz ama bu tezle uyumlu olmayan silahı devreden çıkarmadınız. En sonunda Kürtlerin en demokratik talepleri bile yanlışdır dediniz ve silah bırakma çağrısı yaptınız. Silah bırakma zaten 1999’la başlayan süreçte sonlandırılmıydu geç de olsa bu olumlu bir adım programatik savunularınız açısından. Fesih olayı da

sizi ve örgütünüzü esasen ilgilendirir. Ama sizi destekleyen milyonlar varken “Kültüralist” talepleri bile yanlış bulmak bir ulus olan Kürtleri düşünen bir politika değildir. Kürtler üzerinde bu düzeyde etkili bir liderin halk üzerinde demoralizasyon yaratmaya hakkı yoktur.

Diğer taraftan bu yeni “süreç”le devlet neyi amaçlıyor. Muhtemelen Öcalan’da devletin niyetini okuyordur. Osmanlı’dan beri bu devlet anlayışını az çok biliyoruz. Bu bilgi ile devletin ne yapmak istediğine dair kimi sonuçlar çıkartılabilir. Bunlardan birisini ben yazayım. Öcalan’dan bağımsız olarak devlet dün Lozan’da ne yaptıysa bugün de onu yapmaya çalışıyor. Dün Lozan’da başardığını bugün başarabilecek mi? Dün Lozan’da ne oldu? Lozan öncesi çoğulcu 1. Meclis vardı. Bu mecliste Kürdistan, Lazistan mebusları vardı. Mustafa Kemal dönemin ileri gelen Kürt şahsiyetleri yanına alarak Lozan’a mektuplar yazdırdı. Mektuplarda biz kardeşiz, devlet hepimizin devleti türünden şeyler yazıldı. M. Kemal Lozan’da tapuyu aldıktan sonra 1. Meclisi feshetti ve tekçi Türk ulus devletinin temelini attılar 1924 anayasasıyla. Bugün ise devletin, Öcalan’la girdiği süreçle küresel güçlere, bakın biz Kürtlerle oturduk anlaştık, siz aradan çekilin bu işe karışmayın deme amacı güdüyor. Dün Lozan’da kaybettiğimiz fırsat, bugün ayağımıza geldi. Umarım Lozan’dan dersler çıkartabiliriz!

4. Ayrım: Sonuç yerine

Romantik devrimciliği bir nebze aştığımdan beri savunum hep şu olmuştur. Bir örgütün özellikle sosyalist, komünist bir örgütün programatik yapısı ve araçları reel sosyalolojik, politik ortam ve zamanla uyumlu olmalıdır. Yani demokratik talepler için kurşun sıkılmaz ama bağımsız Kürdistan için sıkılır. Çünkü bağımsızlığı sana barışçıl yollarla vermeyeceklerdir. Yerine

göre federasyon, özerklik için de kurşun sıkılır veya yerine göre sıkılmaz. Ama demokratik talepler için sıkılan kurşun boşa sıkılmıştır. Silah veya silahsız mücadele sadece bir araçtır. Ama 40 yıl aradan sonra geldiğiniz nokta biz yanlış yapmışız “devlet hepimizin devleti” dersiniz sivri, sert, can acıtıcı eleştirilerle de yüzleşmek zorundasınız.

Dünya üzerinde yüzlerce ulus devlet varken ve bunların büyük çoğunluğu milliyetçi tez veya hikayeler üzerine kuruluyken, özgürlüğünden yoksun olan uluslara milliyetçiliği bırakın işinize bakın çağrısı içi dolu bir çağrı değildir.

Sonuç olarak özgürlüğünden yoksun halklar için özgürlük mücadelesi hangi çağrılar yapılsa yapılsın bitmez. Belki daralır, küçülür ama özgür olana kadar asla bitmez.

Ortada bir küresel denklem var bu denklem bazı halklar için acı, gözyaşı getirirken bazı halklar için fırsatlar getiriyor. Kürtler Orta Doğu’da en çok acı çeken, gözyaşı döken halk oldu. Şimdi önünde kimi fırsatlar var acıdan, gözyaşından az da olsa kurtulabilmek için. Kürtler bugüne kadar başka halkların acısına sebep olmamak için çok dikkat ettiler, bundan sonra da edeceklerdir.

Kürtler şu anda küresel denklem içerisinde kendilerine yön arıyorlar! Keşke çok güçlü sosyalist bir odak, bir blok olsaydı da Kürtler emperyalizmin küresel denklemi içerisinde yön arayışına girmeselerdi. Ama maalesef şu an için yok!

Bunun için başta Kürdistanlı komünistler olmak üzere Orta Doğu halklarının komünistlerine büyük iş düşüyor. Sadece Kürdistan değil tüm Orta Doğu yakasını emperyal güçlerden ancak sosyalist devrimlerle kurtarabilir...

Mart 2025

JI ÇAPEMENÎ Û RAYA GIŞTÎ RE! LI SER BANGA ABDULLAH OCALAN!

**Amûrên têkoşîna azadiya netewî ya Kurd li gor şert û mercan diguhere.
Armanca ku nayê guhertin ew e ku gelê Kurd bigihê federasyon, xweserî, û
hwd. Dê bi çi rengî dibe bila bibe, statuya siyasî-cografîk wê bistîne.**

Partiya Komunîst a Kurdistanê di civîna Meclîsa Partiyê ya 2'ê Adarê de banga Ocalan a 25'ê Sibata 2025'an û pirsgrêkên siyasî û rêxistinî hatin nixandin. Ew di derbarê bangê de gihîşt encamên jêrîn.

I – Em hêvîdar in ku banga birêz Ocalan ji bo gelê me bibe sedema encamên sûdmend û bi taybetî jî rê li ber çareserîya aştiyane ya demokratîk a pirsgrêka Kurd veke. Rêveberê PKK'ê bersiva banga Ocalan da û wiha got: “Em weke PKK'ê bi naveroka bangawaziyê bi vî rengî razî ne û em diyar dikin ku em ê daxwazên bangawaziyê ji aliyê xwe ve bi cih bînin. Lê em dixwazin destnîşan bikin ku divê siyaseta demokratîk û zeminên hiqûqî jî ji bo serkeftinê guncav bin.”

II – Têkoşîna azadiya neteweyî ku ev zêdetirî 100 salin berdewam dike, bedelên gelek giran ku gelê me di vê pêvajoyê de daye, zirarên giran ên canî û wêrankirina aborî ya ku şer ji bo hemû gelan anîye...! Ev hemû demeke dirêj e ku çareserîya lezgîn a pirsgrêka Kurd ferz dikin. Banga Ocalan û berteka PKK'ê rê li ber çareserîya demokratîk a aştiyane ya pirsgrêka Kurd/Kurdistanê veke. Ji niha û pê de gog li qada dewletê ye! Bang ne tenê ji PKK'ê re, ji dewlet û Tifaqa Komar re jî tê kirin.

Dewlet êdî bi hinceta “Di mijara pirsgrêka Kurd de bi zexta çekan nikarim gavan biavêjim” nema. Lewma banga me ji dewlet û Tifaqa Komar re; Divê propagandaya “We dît, me perçiqand, me qedand, ew ê teslîm bibin” bi dawî bibe. Divê pêşî li daxuyanîyên bi vî rengî yê provokatîf bê girtin. Çarçoveyek ku li ser çareserîya mayînde ya pirsgrêka Kurd be, divê di zûtirîn dem de bi raya giştî re bê parvekirin!

III – Şêl û navgînên têkoşînê, encamên tekoşîna rizgariya netewî ya Kurd in! Sedem jî çaresernekirina pirsgrêka Kurd e. Em bang li dewletê dikin ku li şûna bikaranîna rêbazên şer, pirsgrêka sereke ya Kurd bi xwe li ser bingeheke aştiyane ya demokratîk çareser

bike. Ev derî bi banga Ocalan hat vekirin. Heta ku pirsgrêka Kurdistanê çareser nebe, gelê Kurd wê her tim rêbazên nû yê têkoşînê biafirîne. Amûrên têkoşîna azadiya netewî ya Kurd li gor şert û mercan diguhere. Armanca ku nayê guhertin ew e ku gelê Kurd bigihê federasyon, xweserî, û hwd. Dê bi çi rengî dibe bila bibe, statuya siyasî-cografîk wê bistîne.

IV – Em ji gelek alîyan ve girîngiyê didin banga Ocalan, lê em tevî van dîtin û pêşniyara nabin: “Encama pêwîst a terîqîna netewperest a tund; Çareseriyên netew-dewlet, federasyon, xweserîya îdarî û çareseriyên çandî yê cuda nikarin ji sosyolojiya civaka dîrokî re bibin bersiv.” Em bi vê biryarê razî nabin, ji ber ku Kurd jî neteweyek e û wek her miletî mafê wan heye ku xwe bi awayekî federal, otonom û serbixwe birêve bibin.

V – Dewlet û Hevbendîya Komarê; Pêngavên ku wê ji bo demokratîkbûyîn û pêşketinê hiqûqî bavêjin girîng in, dê tevkeriyê li çareserîya pirsgrêka Kurdistanê bikin, zeminê amade dikin, lê çareser nakin! Ji ber ku kêşeya Kurd pirseke netewe û welat e. Ji ber vê sedemê em wek gavên pêşî yê ji bo çareserîya pirsgrêka Kurd van pêşniyaran dikin;

*Di Destûra Bingeîn a nû di rojevê de ye bila gele Kurdan weke netew bê naskirin.

*Bila ji dibistana seretayî heta zanîngehê perwerdeya bi zimanê dayikê bê dayîn. Kurdî ji bilî Tirkî wek zimanê fermî yê duyemîn bê pejirandin.

*Bê şert û merc serbest berdana girtiyên siyasî.

*Pêşxistina têkiliyên dostane bi Rêveberîya Xweser Bakûrê Rojhilat a Sûriyê re..!

*Ji bo van hemûyan di zûtirîn demê de bîr nîqaş-kirin, divê pirsgrêka Kurd li Meclîsa Giştî ya Tirk de ji bo çareseriyê nîqaş bîr kirin.

2 Adar 2025

Partiya Komunîst a Kurdistanê – KKP

BASINA VE KAMUOYUNA!

ABDULLAH ÖCALAN'IN ÇAĞRISI ÜZERİNE!

Kürt ulusal özgürlük mücadelesinin araçları koşullara göre değişir. Değişmeyen hedef, Kürt halkının federasyon, özerklik, otonomi vb. biçimi ne olursa olsun siyasi-coğrafik statüyü elde etmesidir.

Kürdistan Komünist Partisi 2 Mart'ta gerçekleştirdiği Partisi Meclisi toplantısında politik ve örgütsel sorunların yanında Öcalan'ın 25 Şubat 2025 tarihli çağrısını da ele aldı. Çağrı ile ilgili aşağıdaki sonuçlara varmıştır.

I – Sayın Öcalan'ın çağrısının halkımız için hayırlı sonuçlara vesile olmasını ve özellikle Kürt meselesinin barışçıl demokratik çözümünün yolunu açmasını diliyoruz. Öcalan'ın çağrısına PKK Yürütmesi "Biz PKK olarak söz konusu çağrının içeriğine olduğu gibi katılıyoruz ve kendi cep-hemizden çağrının gereklerine uyacağımızı ve uygulayacağımızı belirtiyoruz. Fakat başarı için demokratik siyaset ve hukuki zeminin de uygun olması gerektiğinin altını çizmek istiyoruz" diyor.

II – 100 yılı aşkındır süren ulusal özgürlük mücadelesi, bu süreçte halkımızın ödediği çok ağır bedeller, savaşın bütün halklar için getirdiği ağır can kaybı ve ekonomik yıkım...! Bütün bunlar Kürt meselesinin acil çözümünü çoktandır dayatmaktadır. Öcalan'ın çağrısı ve PKK'nin yanıtı, Kürt/Kürdistan meselesinin barışçıl demokratik çözümünün önünü açmıştır. Bundan böyle top devlette! Çağrı sadece PKK'ye değil aynı zamanda devlete ve Cumhur İttifakı'nadır.

Devletin "silahın basıncı altında Kürt meselesine dair adım atamam" gerekçesi artık kalmamıştır. Dolayısıyla devlete ve Cumhur İttifakı'na çağrımız; "Gördünüz ezdik, bitirdik, teslim olacaklar" propagandası sonlandırılmalı. Bu yönlü provokatif açıklamalar engellenmelidir. Kürt meselesinin kalıcı çözümüne odaklanan bir çerçeve kamuoyuyla bir an evvel paylaşılmalı!

III – Mücadelenin biçimi ve araçları, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin sonuçlarıdır! Neden çözülmemiş Kürt meselesidir. Devleti, mücadele araçları yerine esas Kürt meselesinin kendisini barışçıl demokratik zeminde çözmeye çağırıyoruz. Öcalan'ın çağrısı ile bu kapı aralanmıştır. Kürdistan meselesi çözülmedikçe

Kürt halkı daima yeni mücadele araçlarını yaratmış yine yaratır. Kürt ulusal özgürlük mücadelesinin araçları koşullara göre değişir. Değişmeyen hedef, Kürt halkının federasyon, özerklik, otonomi vb. biçimi ne olursa olsun siyasi-coğrafik statüyü elde etmesidir.

IV – Öcalan'ın çağrısını birçok açıdan önemsiyoruz ancak şu tespit ve önermelerine katılmıyoruz: "Aşırı milliyetçi savruluşunun zorunlu sonucu olan; ayrı ulus-devlet, federasyon, idari özerklik ve kültüralist çözümler, tarihsel toplum sosyolojisine cevap olamamaktadır". Bu tespite katılmıyoruz çünkü Kürtler de bir millettir ve her millet gibi kendi kendini federal, özerklik veya bağımsız yönetim hakkına sahiptir.

V – Devletin ve Cumhur İttifakı'nın; demokratikleşme ve hukuki iyileştirmeler yönünde atacağı adımlar önemlidir, Kürdistan meselesinin çözümüne katkı sunar, zeminini olgunlaştırır ama çözmez! Çünkü Kürt meselesi bir millet ve ülke meselesidir. Bu nedenle Kürt meselesinin çözümüne ilişkin atılacak belli başlı ilk adımlar olarak şunları önermekteyiz;

*Gündemde olan yeni Anayasa'da Kürtlerin millet olarak tanınması.

*İlk okuldan üniversiteye anadilde eğitim. Kürtçenin, Türkçenin yanı sıra ikinci resmi dil olması.

*Siyasi tutsakların şartsız serbest bırakılması.

*Kuzey Doğu Suriye Özerk Yönetimi ile dostluk ilişkisinin geliştirilmesi..!

*Bütün bunları bir an evvel konuşup tartışmak için Kürt meselesi TBMM'ye taşınarak çözüme dönük tartışılmalı.

2 Mart 2025

Kürdistan Komünist Partisi – KKP

SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA

 SOSYALIST
MEZOPOTAMYA